

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem
omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S.
Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum
triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

Homilia XV. De Ascensu Christi In Hiervsalem, Et Fliis Zebedæi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52962](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52962)

HOMILIA XV. DE ASCENSU CHRISTI IN HIERUSALEM, ET FILIIS ZEBEDÆI.

Tertio die Mercurij Quadragesimæ.

Ascendens Iesus Hierosolimam assumpsit duodecim discipulos suos secreto & ait illis: Ecce ascendimus Hierosolimam &c. Matth. 20.

1

VITE Christi commentaria D. Mattheus proponit nobis congregationem à supremo rege Christi institutam, eorum qui status sui primi erant assessores, in qua eis rationem suam reddidit intentionis, o-

In dicit. 2. 2. omnes maiores natu, omnesque duces & bellatores suos & habuit cum eis mysterium consilij sui, dicitur, cogitationem suam in eo esse, ut omnem terram suo subiugaret imperio. Secorsum illos vocavit, & pectoris sui arcana retulavit: hoc enim significat Mysterium consilij sui. Opus erat imprimis arduum nec leuem adferens difficultatem, in arenam descendere, ut totum suo mundum subiugaret impetio. Potiori iure de Christo regum rege potentissimo liceat effari quod particulate magnatum suorum cogeret consilij: Assumpsit duodecim discipulos secreto. Turbâ plurimâ comitatus tendebat Hierosolimam, duodecim suos segregat magnates seorsum, ut eis aperiat Mysterium consilij sui, pectoris arcana, quod à tot millenis annis propulerat: Isaias ex translatione Septuaginta quam ex professo de-

clarant D. Cyrill. Alex. & Theod. & Euseb. 2 In c. 25. vocat Consilium tuum antiquum illud tam secreto. *Isa. Lib. 1. de* tum, quod nec oculus viderit, nec auris audierit, nec in cor hominis ascenderit, ut idem demonstrat. statur propheta, tam mysteriosum, ut de eo dicitur ad finem, erat Apostolus: Mysterium quod absconditum & h. 2. c. fuit à seculis. Quod nemo Principum huius seculi cognovit. Non illud regis Nabuchonosor, *Isa. 25. 5.* bella suscitandi, alios occidendi, ut ipse vivat *Coloss. 1.* incolumis, non aliorum Principes regnorum evertendi, illosque sedibus exterminandi, *vt 1. Cor. 2. 7* ipse omnium Dominus, sed sicut in illum omnes insurgent perduelles, interimerent homicidæ, venus Deicidæ, ita e contra omnes eius obtinerent regnum, pace, vitæque gauderent immortalis: *Dare animam suam. redemptio. Matt. 20. 26.* nem pro multis. Qua ratione cunctis se submitteret Principibus sacerdotum, ut omnes principes, ac Domini simus in caelestibus. Assumpsit vos secreto Discipuli mei charissimi, ut regni mei optimates, quibus aperiam mysterium consilij mei. Hoc vos scire velim: Ecce ascendimus Hierosolimam, & filius hominis tradetur Principibus sacerdotum, & condemnabitur eum morte; & tradetur Gentibus & flagellabitur, & ihudetur & conspuetur, crucifigent & occident eum. Attamen hæc omnia in maximum regni mei cedent emolumentum: tertia enim die resurrecturus in æternum regnabo gloriosus. O mysterium absconditum, arcana adeo, ut nec ipsi hoc caperent consiliarij tam ab hominum ingenij absconditum, ut ipse Lucas verba duplicat, illud ut explicaret: *Et ipsi nihil horum intellexerunt, & erat verbum istud absconditum ab eis, & non intelligebunt, quæ dicebantur: Nullus est ænigma adeo obscurum, ac involutum, quam illud fuerit Christi discipulis, ut tanta luce ob-* *Luc. 18. 38* *cæcatis, solis veritas inharætes, quibus se Christus* *præ-*

prædicebat regnatum, tamquam passeruli nimia luce percussis huc illicque sese præcipites agant, ut quo, vel qua nesciant, & eorum duo Iacobus & Ioannes ad matrem confugerint, Christi itineris sociam, cui illi hæc; Mater amatissima, modo tempus nostræ fortunæ magis opportunum, quam noster nobis inuit Magister, qui regno suo vicinus est possidendo, & modo dum proficiscitur Hierusalem est regnatus; maximi interest, ut nemo nos præueniat (a). Vade, tibi etiam ut sibi tam confingitur negabit nihil, hoc ab eo postula, tibi concedat ut in regno eius vnus ad dexteram, alter ad sinistram cognati sedeamus, ut quidquid qualibet manu decreuerit, per nostram transire debeat. Filiorum ipsa consilio obaudit, Christum adit, libellum offert supplicem. Christus non illi, sed conuersis illis respondet: Nescitis quid petatis obtinebrati. Aliud ego à vobis quero. Potestis calicem meum & quidem amarissimum, felleum ebibere? De his agamus, non de dextera, neq; sinistra: illæ quippe manus illis sunt, quibus eas Pater meus præparauit, hæc non à carne & sanguine dependent, nec ratione nituntur parentelæ, quam ex parte matris, mecum habere vos agnosco ex eua naturam sumpsit generis humani, sed ex diuina dispositione Patris æterni, de quo secundum diuinam processum naturam. Si duo illi fuerint obocæcati, non minus fuere & alij decem, qui duobus illis indignati, ex iam cognita sedium præensione, grauem inter se quæstionem excharunt, quis eorū videretur esse maior in regno cælorum. Cōuocet omnes Christus, planamque prælegit lectionem, ut illos reddat pacatos, utrosque reprehendens. Adeste filii: Nescitis inter huius mundi Principes de primis cathedris, de præeminentioribus disputari dignitatibus, desiderari ut quis alteri imperet, optari plus ceteris astringi, ab omnibus seruitium recipere seruire nemini; quodque quo quis altius enehitur, pluribus imperet, ac plures habeat qui sibi famulentur? Hic in domo mea talis non seruatur ordo, talis non docetur scientia: adhuc enim quis maior extollitur, ut seruiat humilior, hoc etenim ego Dñs & magister vester profiteor, meosque deo discipulos, qui talis cū sim, non veni tamen ministrari, sed ministrare, nec ad vitæ meæ cōseruationem, mihi vitas aliorū sumo præsidio, quinimo & ipsam vitam meam pro aliis libens dabo redemptionem. Hoc nobis hodie proponitur mysterium. Quod si Apostoli ad plurimum annorum terminum, quo Christi classem fre-

(a) *Gane
per la
mano.*

quemarunt, hæc minus intellexerint, vsque dum illis Syritus S. illaberetur, qui eos illuminaret; multo nō hæc minus capiemus, si diuinus ille illuminator nos suā non dignetur gratiā; eam igitur Angelorum Regiū meritis ac intercessionibus postulemus: eam saluantes. *Aue Maria.*

§. 1. *Vtilissima est consideratio de Christo, ut myrrha fasciculo, quem sponsa cælestis inter vbera collocat.*

Prudētissimum extollit mellissimus doctor D. Bernardus sponsæ facinus cælestis, quæ dilectum suum ut myrrhæ fasciculum cōpositum inter vbera locat: *Fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi, inter vbera mea commorabitur.* Familiare est puellis inter vbera gerere fasciculos, quibus orientur, decoratur, & quorum odore reficiatur, rosarum, violarum, caryophyllorum: quinimo frequens erat præcipue mulieribus Hierusalē fasciculos cōponere ex auro, ac fragrantissimis aromatibus, quales modo sunt ex musco, Zibetho &c. quos ex collo pedulos inter vbera collocabant, quibus venustæ, fragrantæ ornataq; procedebant, quos Naïas vocat *Olfactoriola*. Gerant aut sponsa cælestis, sponsæ nuptiæque terræ fasciculos tales, quales voluerit, mihi non alius erit fasciculus quam dilectus meus, & quidem fasciculus myrrhæ. Consentunt omnes, dilectū sponsæ, Christum esse. Pluribus illum modis potes considerare qui omnes vtilis sunt: est etenim animal illud sanctum quod vidit Ezechiel plurimum facierum: manna quoque est saporis dulcissimi. Licet illum considerare ut Patris æterni sinu recubentem ab æterno genitum, æqualem per omnia Patri in Deitate, potentia, maiestate, sapientia, ab eo nihil discretū. Similiter eum pendere potes ut hominem factum inter virginalis brachia puerpæ Mariæ dormientem, materna vbera suaviter contorquentem, quæ meditatio deuotissima & amoris est incentiuum. Tuo quoque intellectu illum contuere si subter figuratum, gloria & honore coronatum, medium inter Eliam & Moysen, speciosum adeo forma præ filiis hominum, ut D. Petrus iudicauit, nihil præter hanc eius contemplationem amplius esse desiderandum. Deinde contemplare illum prædicantem, miracula patrantem, peccatores recipientem, quod maxime solatur peccatores. illum intuere rediitū, immortale, *cælos*

caelos gloriose confendentem, adeo visu iucundum, ut secum sursum trahat necdū oculos Apollolorū, sed & corda, ut necesse fuerit duos auti caelitus spiritus, qui eos ad propria dimitterent denique ad Dei Patris dexteram regiam tenentiam ad aspectu gratum, ut oculos D. Stephani sursum attraxerit, eum in martyrio solatus ac sub lapidum imbre saugatu roboravit, quinimo ipsum iudicem venturum cum potestate magna & maiestate orbem iudicaturum vniuersum, tā Apoc. 1. 20 horribilem ut teste D. Ioanne, ante faciem eius fugiant caeli & terra. Meditationes omnes maximi profectus, quarum quaedam his, alia aliis conueniunt. Mihi vero, ponsa procellatur celestis, opimē quadrat ac sapit dulcius, lactus dētus dilectus meus fasciculus myrrhae, boerus myrrhae, hoc est fasciculus amaritudinum, dolorum, arumarum, illum contemplari captum, ligatum ignominiosē de vno ad aliud tractum tribunal, illudum, consputum, flagellatum, coronatum, os eius felle, myrrhaeque potatum, manus pedesque perforatos, apertum latus, linteo inter amarissimas myrrhas obuolutum.

Quā congruē illum describit: *Fasciculus myrrhae*. Totus factus est dolorum penarumq; cumulus: *A planta pedis usque ad verticē* etc. Hic est ille fasciculus, qui mihi quadrat aptis, & sapit dulcius: *Mihi*. illum alij considerent, ut placent, mihi verē hoc modo conuenit salubris, plursique refert, proinde: *Inter vbera mea collocabitur*, Quod inter vbera, mediumque geritur pectoris, cōtinuō ante oculos voluitur hoc innuit (teste D. Bern.) caelitis sponsa. Oculis illi meis obiticiam spectaculum, ut in illum tendant irreflexi: *Commorabitur*, id est fixam ei sedem stauam: in Hebraeo quippe legimus *lalem*: id est fixē, immobilē perpetuō, noctu diuque. Vbera animae dico intellectum & voluntarē, inter illa dilectum collocabo, ut eum semper & meus rumet intellectus, huius eius discursus, eius aemina impendantur, dicatque cum Apostolo:

1. Cor. 1. 2. *Non enim iudicauit me sine aliquid inter vos nisi Iesum Christum & hunc crucifixum*. In hoc voluntas mea pascitur qui tanta in mei pertulit salutem, & vitæ suae dispendio, mihi vitam meruit sempiternam. Myrrha à corruptione praeseruat, vitæ fugat, consumit putredinē, debilia membra consolidat, oculorū aciem exacuit, caput corroborat, vapores ex stomacho ascendentes resoluit qui caput perturbant & agitat quaqua uersū. Hoc in anima ille myrrhae fasciculus operatur, peccata cōsumit, à corruptione praeseruat luxuriam, ad labores roborat, lucē insidit clā-

rissimā, quā datē Dei pateat in seruū misericordia & quā in filiū executiōni mandauit seuerissima iustitia. O quis huius myrrhae mirabilis effectus vidēt, quis, quā pro quo patitur. Idcirco hoc ipsum suis proponit discipulis, & quidem non strictum sed diligenter exacteque describit. Ex eo quod sponsa vestigiis non inhaereamus, nec illa inspectus rimemur, hinc nostra proficiunt damna, animaeque discrimina.

Expositurus Moyses Israelitis, vnde tanta scaturiant peccata, ingratitude, seditiones, quinimo & ipsius non tolerabilis irreuerentia, causam horum asserit, quod oculos suos non reflexerint, nec mirabilia magna cogitarint, quae Deus sit operatus, ut eos de Aegyptiaca eriperet seruitute, in eamque assereret libertatem, quā modo potiebantur, vnde illis iam morti proximus haec ait: *Vos vidistis vniuersa quae feci* Do-

minus coram vobis in terra Aegypti Pharaoni, etc. 2. portemque argenti, & non dedit vobis Dominus cor intelligent, & oculos videntes. q. d. Vidistis portenta argenti terribilia quae fecit Dominus, quando descendens apparuit in rubo, egit de vestra libertate, prodigia faciens stupenda in caelo terra, aquis, piscibus, animalibus, mari, signa illa, quibus tantum auditis, infideles conturbantur contemebant & obrigelebant: *Tunc Exod. 15. concubati sunt Principes Edom, robustos Moab obtinuit tremor, obriguerunt omnes habitatores Chanaan*, Imo elapsis quadraginta annis id ipsum Raab meretrix confiteretur, nec enim tantō temporis intervallo etiamnum tremor ille conquieuerat: *Audistimus quod sicauerit Dominus aquas maris rubri ad introitum vestrum, quando egressi estis de Aegypto*, etc. Et audientes perissimus, & elanguit cor nostrum, nec remansit in nobis spiritus ad introitum vestrum. Vos autem nec posuistis in praecordiis vestris talia, nec Dei magnalia desides autē distis. Ea vidistis, ut alia ordinaria quotidiana, solem v. g. mane oriri, lunam vesperti, aequam fluminis decurrere, herbas in campis germinare: videre etenim haec, eorumque mox obliuisci, idem reputatur. Hinc, nec attendistis, quae Deus pro vobis fecit prodigia magna nimis, nec quam illi suis obstricti, nec eius magnitudinem potentiae, nec gloriam maiestatis, nec cordis bonitatem, nec viscerum suorum misericordiam. Non fuit vobis *Cor intelligens*, quod tanta seruetur mirabilia, nec oculos habuistis illuminatos: *Oculos videntes*, qui talia portenta fixius intuerentur. Quam meliori iure haec de nobis fabula narratur. Vnde tanta in vobis ingraticudo, Dei contemptus, legum praenaricatio,

3
Dem. 29
2.
15.
Ios. 2. 10.
rio,

cio, seditio, eorum quæ scire tenemini, ignorantia, in Dei seruitio tanta locordia, ad gratiarum pro receptis beneficiis actionem negligentia tanta? Verum dico, vidistis mirabilia magna, portenta ingentia, stupendaque signa, quæ fecit ut vos de diaboli eriperet potestate, de peccato, de mortis faucibus incolumes. Euoluis scripta Euangelistarum, perpendis, quæ narrent Dei magnalia: quod obscuratus est sol, luna lumen retraxit, stellæ caligine obtoluuntur, cælum nubibus tegitur, terra tremit, rupes diffringuntur, imo & ipsa sepulchra reserantur, mortui resurgunt ad vitam, de sepulchris prodeunt, quasi tantis excitati prodigijs, quæ Athenas vsque ac remotissimas Ægypti regiones penetrarunt, vbi subtilissimi philolopi, & inter eos Apollophanes ac D. Dionysius, horum tremore mirabilium obriguerunt. Ilia fidei acie considerastis, eo modo, quo D. Paulus Galatis scribit: *Ante quorum oculos Iesus Christus præscriptus est, in vobis crucifixus.* Attramen vt vulgaria quæquæ hæc vidistis: illa quippe videre, ac obliuisci coniunguntur. Mentem non applicatis, corde non recogitatis ista Dei portenta, obdutato Pharaoni merito comparandi, de quo prima veritas: visis tot prodigijs, signisque admirandis: *Auerit se & ingressus est domum suam, nec apposuit cor.* Non est qui ruminet, qui recogitat corde, fide vna, mente atenta quis, quæ, pro quo patiatur. Deus est æternus, qui cruce pendulus expirat, qui omnigenis pœnarum generibus iniuste diræque cruciatur, vt amplius non sit in vulnerato corpore vulneri locus, vt totus myrthæ fasciculus componatur, idque miserrime serui gratiâ, seditiosi, sedisfragi, fugitiui, qui ne obolo quidem Deo valeat. Hinc damna vltra, hinc pestiferi vapores, hinc fœda corruptio peccatorum: *Corrupti sunt & abominabiles facti sunt;* plangit Dauid.

Gal. 3. 1. do, quo D. Paulus Galatis scribit: *Ante quorum oculos Iesus Christus præscriptus est, in vobis crucifixus.* Attramen vt vulgaria quæquæ hæc vidistis: illa quippe videre, ac obliuisci coniunguntur. Mentem non applicatis, corde non recogitatis ista Dei portenta, obdutato Pharaoni merito comparandi, de quo prima veritas: visis tot prodigijs, signisque admirandis: *Auerit se & ingressus est domum suam, nec apposuit cor.* Non est qui ruminet, qui recogitat corde, fide vna, mente atenta quis, quæ, pro quo patiatur. Deus est æternus, qui cruce pendulus expirat, qui omnigenis pœnarum generibus iniuste diræque cruciatur, vt amplius non sit in vulnerato corpore vulneri locus, vt totus myrthæ fasciculus componatur, idque miserrime serui gratiâ, seditiosi, sedisfragi, fugitiui, qui ne obolo quidem Deo valeat. Hinc damna vltra, hinc pestiferi vapores, hinc fœda corruptio peccatorum: *Corrupti sunt & abominabiles facti sunt;* plangit Dauid.

§. 2. Est Christus lapis calatus à Deo, à sanis lapidicidis exsculptus, in quem oculi desigendi.

Hæc Dei portenta reuocant mihi in memoriam colloquium quoddam plenum mysterijs inter Deum & prophetam Zachariam, dum expressum, ac mirabile iurat promissum, filium suum in terras mittendi, qui pro cunctis mortem subiret peccatoribus. Curre ô propheta, vide Iesum filium Iosedech sacerdotem magni, sic illi, cunctos aduoceat discipulos, & amicos: populus enim est scrutans mysteria, sig-

norumque ruminator discurrens, vnum alteri conferens singula perpendens, qui cõ omnia sua conferat studia, vt consideret quid hoc, quidve illud significet: vni co verbo: *Quia viri portendetei Zach. sunt.* Ita D. Isidorus exponit hoc verbum. *Por. Li. 11. 1. tentum.* Afficitur maximopere Deus illis (inquit hinc D. Gregor. Nyssen.) qui visis signis atque portentis non cursim ea traieciunt, sed oculis emul- nificati, sitis ea perscrutantur, nominatim autem opera qui in Dei quorum vel minimum maximam Dei remanet dolet sapientiam, de quibus psallit Dauid. *Omnia præcipua in sapientia fecisti.* Illi sunt, qui mihi placent, ait Dominus, qui mea perpendunt mirabilia, *Psalm. 145.* quocirca vnum illis hoc velim proponas, vt illud ad- fimentur, in eo perscrutando cunctas suas conferant cogitationes: habent enim cui intelligendo adlaborent. Quod hoc erit, quæso, Domine? Cerne hunc lapidem. *Septem oculis super lapidem vnum Numerus septenarius* (inquit Theodo- ret.) *significat multitudinem nam in septem diebus q. 1. 1. voluitur totum tempus, & c. Adem est lapis septenarius, oculus ac multioculus, seu plenioculus lapis oculatus quis talem vidit vquam? hæc inquit: Non plures habet oculos quam lapis, grande potentum. Hunc sumito lapidem, illi proponito, dicit: quod sculpendus sit malleis ligneis, ca liis, aliisque sculpturæ instrumentis, in tantum vt ne remaneat quidem atomus, qui non expoliatur. Aduerte verò: *Ego calabo sculpturam eius.* Sumit metaphoram ab eximio artifice, qui lapidem figuris eminentissimis intendit expolire, ipse calat sculpturam eius, deinde cum tradit famulis elaborandum. Talis erit hic lapis.*

Et calatus cum fuerit, in idem coincident, sculpturam eius calari, & auferri malitiâ, mundi- que scelera emundari: *Ecce ego calabo sculpturam eius, ait Dominus exercituum, & auferam iniquitatem terræ illius in die vna.* O portentum huic nullum simile: ô signum obstupendum, dicit illis, vt de illo subtilius inquirent, ei intelligendo suum impendant ingenium, extendant intellectum. Lapis hic Christus est, hoc etenim signo sæpius exponitur. Lapis plenus oculis. Primò vt Diuinitatis in Christo signetur plenitudo: oculi namque apud omnes symbolum sunt Diuinitatis, & numerus septenarius multitudinem signat vniuersalem ita intelligit D. Paul. *In quo in Coloss. 2. 9. habitat omnis plenitudo Diuinitatis corporaliter: Li. 8. 1. Opinat D. Aug. per oculos indicari sapientiam q. 1. 1. Lapis plenus oculis plenus sapientia, de quo fari de vobis possit D. Paul. *In quo sunt omnes thesauri sapientia Domini & scientia absconditis.* Lapis hic calandus erat à ser- lapidicidis sacrissimis Iudæis ac Gentibus, *Agel. Coloss. 2. 9. 1. 1.**

his, lauis, spiritus, lancea, colaphis, sputis, vt nulla foret in eo pars non clariora. Christum a peccatore suspensum, in illum in eo membrum inuenies summum, integrum, & mentis potiusque non excruciatum. Licet autem hæc videas, altius agnosce mysterium; hanc omnem à Deo fuisse signatam sculpturam, vt nullum corpus eius atriuerit flagrum, nullus clauus, manus pedesque perforarit, nec faciem salua scoldauerit nec ictus vel minimus membra contuderit, quæ Deus in sacris litteris non prænuñtiarit vbi prophetarum calamo totam hanc sculpturam præfigurauit.

Perleganter hoc Princeps dixit Apostolum vbi agit de sculptoribus eudæis, quomodo lapidem hunc elaborauerunt. Ne credideri (inquit) hos sculptores, quodam fortune calu, lapidem hunc exculpisse, nullam enim in eo exarauerunt sculpturam, nisi quam Dei infinita sapientia, magno consilio fieri decreuerat. *Conuenient enim vere in ciuitate ista, &c. Herodes & Pilatus, &c. facere, quæ manus tua, & consilium tuum decreuerunt fieri. De quibus alias. Hoc est quod factum fuit, quodque ipse Christus nobis exponit, vt sermo hic hodie, cum Apostolis habitus, ad huius mysterij declarata iouem tenere videatur. Ecce ascendimus Hier. solymam, &c. En ego, lapis, laborandus, cuius omnem Deus sculpturam per prophetas præmonstrauit, reliquum est, vt manus operi adhibeant, hocque à modo fiet: tradetur enim sculptorum potestati: Tradetur Principibus sacerdotum & scribis & condemnabunt eum morte & tradent eum gentibus, vt signatas perficiant sculpturas: Ad albudendum & flagollandum, Et consummabuntur omnia, vt dicere possit: Consummatum est. Hæcque duo coincident perfici lapidis sculpturam, & mundi peccatum consummari: Vt consummetur prauaritas, & finem accipit peccatum; præfatur cui corripit Apostolus: Reconciliati sumus Deo per mortem filij eius.*

§. 3. Multiplices fuere corporis Christi pœne quia multæ fuerunt corporis peccati culpa.

IN super & aliud profundissimum sumus inuenturi mysterium, si septenos huius lapidis oculos altius perscrutemur; quo quædam aperitur à Taribus præpedita difficultas. Quid causa sit, cur Æternus voluerit à se filium suum tam varijs sensibusque cruciari doloribus, lapi-

dem hunc tanto sudore, imo sanguine expellere, iam inhumans tradidit pedibus, qui vt hostes inmansissimi, tot torerandis eum exciperent, tunderentque verberibus? Cur ô Domine, tot vitro citoque traditiones: Principibus sacerdotum, Primatibus secularibus, ministris Pontificum, Imperatorum regumque insignibus. In quem finem t. t. irrationes, ignominia, sp. ta, tam amara verbera, flagella, clauus, crux mors? Gredunt omnes vel vnam Christi lacrimulam, tot mundo sufficere redimendo. Imo, assumpta tan vni odo nostra humana natura. Patti poterat celesti pro totius mundi, adde & multorum milium Mundorum, si fuissent peccatis culque satisfieri. Ad quid igitur tot lab. re. 201 languentis sufficiat remedio vna in brachio vene apertio. ad quid multiplicentur? ad quid & in altero? ad quid in manibus, in hemeris? ad quid in capite cauteria? in pedibus fistula? Rationem alligat D. Gregori. Nazianze. quæ facile capitur, si supponamus id quod Spiritus S. ait: Deum tam esse prouidum, vt cuique suam statuerit oppositum: Contra malum bonum, Et contra mortem vitam & ita in omnibus operibus Alitissimi. Vnum contra vnum duo contra duo, & nõ fecit quidquam desesse. Tangit, vt Aristotelis quoddam axioma reor à Deo hunc mundum conseruari per oppositione contrariorum: quæ si desissent, omnia corruerent. Si solus esset ignis, hic omnia consumeret; adde ergo aqua igne extingues. Si sit sicca, sit & humiditas, si frigus preuat, laxet calor, si herbe crescant pessiera, crescant & medicinales; si mors ei vita opponatur, si infirmitas, hanc teparet valetudo. Hæc autem est (teste D. Augustino) Diuina fortitudo potentie, quæ licet vna re possit omnibus succurre, noluit tamen, sed hoc egit, vt cuique suum opponeret contrarium, quo mundi claris pateret pulchritudo, relictumque status esset oculis longe grator.

Quod videmus, ac in naturæ ordine admittimur admittimur & in gratiæ statu, quodque in mundi decessit creatione, & in eius voluit seruari reparatione. Quid erat in mundo? Corpus quoddam peccati, ita culpis omnibus infectum, vt Itaz dicere de eo liceret: *A planta pe. Ipsi. 21. ad usque ad veritatem, non est in eo sanitas.* In capite superbia, in oculis auaritia, in lumbis luxuria, ita in corde, gula in ore, inuidia in pectore, in pedibus manibusque acedia, ita peccatis vnde quaque obstrum, vt nullum sit membrum, quod in hoc aut illo sua non inquinetur culpa; corruptam autem tanto, ete plangit

I. Cui Christi

si passio

tam ama-

Apolo. 20

Eccl. 33.

15. & 42.

Lib. 2. de

caelo.

Lib. 11. de

ciuit. c. 18.

causam

Rom. 7. 18. carnem Apostolus, ut dicat: *Non est in carne mea bonum.* Veniat Dei filius, destruat corpus peccati.

Rom. 6. 6. *ti: Ut destruat corpus peccati.* Ad hoc, primo contra corpus peccati, diabolico opere figuratum, suum opponit Spiritu S. virginem obumbrante

Hebr. 10. formatum quod totum sit sanctum: *Corpus apta- sti mihi.* ait ille Patri coelesti, Corpus aptum, cor-
ex psal. 39. pus particulare, vt corpori corpus opponatur, penitusque culpa compensetur. Sicut in illo nulla est sine culpa pars in hoc nulla sit sine pena.

Vnum contra vnum duo contra duo. Vt destrua- tur superbia caput sit spiritus coronatum, oculo- rum concupiscentiam extinguant lacrimae o- culorum, cogitationum vanitatem cum unum pur- gent euersiones, sanent flagris humeri discissi inquinamenta luxuriae, fel acetum, myrrhaeque gula soluant voluptates: clauis confixi pedes, transfoliaque manus manuum pedumque cu- rent acediam, apertum lancea latus, pectoris temperet inuidiam.

Hoc nobis dilucide proponit facinus illud E- lisei, tot foetum mysteris, vt cum semper mani- bus teratur, scribaturque calamo, semper quasi censetur nouum ex SS. Patrum declaratione. Moriebatur capitis dolore filius hospita Tro- phetae solis ardoribus exustus plus in uero inge- miferens: *Caput meum doleo, caput meum doleo.*

4. Reg. 40. Ad meridiem, exspirauit. Pedibus prostrata ma-
49. ter Elisei deposuit: auxilium qui vt illud impen- deret, hoc primum exorditur: baculum suum ministro tradit Giezi praecipit ocyus descendat, illum super defuncti imponat corpus. Puer non reuertitur; quare & ipse descendere statuit de Carmelo propheta, ubi domicilium habebat, ex- des subintrat, cubiculi claudit ostium, in quo mortuus extendebatur procedit ad lectum: *In- cubuit super puerum.* postquam os suum super os eius, & oculos suos super oculos eius, & manus suas super manus eius, & incuruauit se super eum.

At cum maioris esset propheta statuit puer ve- ro paruulus ait bene S. pagina incuruauit se su- per puerum, vt cum illo se commisit taret, quo factum est vt caro pueri recalesceret. *Calesceta est caro pueri.* Tum de lectulo prostratus: *Deambu- lant in domo semel huc atque illuc.* Illico re- uertitur, & denuo vt fecerat prius, se super pue- rum incuruauit aperuit autem puer oculos: sur- rexitque rediuitus. Hanc vnam praeteritis in S. Scripturis a Imitor historiam: eum & in g. & fi- nem tot scripturae circumstantiae? Si Deus prophe- ta proponat potentiam dare pusionem illum ad vnam tenocanda, ad quae tota noue insoliti agendi modi, vt prius descendat famulus baculo

vatis armatus, corpori defuncto cum imponat- tum ipse veniat, se extendat super puerum semel & bis, & inter has incuruationes per domum huc illucque deambulet? Seire velim. vt quid se super puerum incuruet, & hoc iterato? An semel incuruasse non sufficeret? Cumque ex- priori incuruatione fuerit caro pueri cale. Allego facta, cur non totus viuus surrexerit? Quod iu- opus tot rem narrari circumstantiis usque mi- nimis, quod dolore capitis torquere ut puer, quod meridie moreretur? Cum, haec vates ege- rit Spiritus S. impulsu, & hoc quod scriptis exa- ratum est. Deo sit scriptum indignante, extra controuersiam est, quod neque in eo quod actu est, qui iam fuerit: aut vanum aut superfluum, neque in eo quod scriptum, vel viuum tota mysterio vacuum, veti in ergo est, quod sca cat mysteris, & quidem ad actum ad diuinus, & quidquid scriptum legitimus: *Quod Eliseus in pue- ro praefigurauit, hoc in toto genere humano Chris- tus impleuit.* D. Augustinus.

Praefigurauit hic puer mortuus genus huma- num mortuum in Adam, in quo omnes mortui- tur: mors aut in inde processit, quod in capite sol feruentius exstiterit. En quam apte super- bum describat desiderium Diuinitatis, quod in capite & Adae exaruit praerelatione. Karit in eo, *Eri is sicut Dij.* Vnde mors et peccati corrui-
Gen. 1. Notat, quod meridie exspirauit: quia haec ea lem ipsa sit hora, qua de fructu vitico gustans in eum & per illum in omnes mors subintravit.
III. Per vnum hominem mors &c. Ad eius remedium, Eliseus primum misit Deus fidelem sibi famulum Moy- sen: hoc quippe nomine illum teste Apostolo figurat Deus insignit, baculo legis instructum quam expertis manibus eius legem tradidit. C. nigrum baculus vocatur, symbolum iustitiae, signumque appli- cij: erat etenim illa stricta, seuera, Dei minax suppliciorum. Intuere Moysen baculo ad manum de monte descendente, legi- ta ulis instru- ctum, vt Giezi baculo, vt illum populo imponat. At tamen hic vites non habuit puerum te- sisse tandem, & arumque, mortuum poterat orare non viuificare. En legem aiunt D. Aug. a Ser- uo a. & D. Grego. b. Quae suo potera onere gra- uare aiori. lo. de qua D. Pet. Inguam, quod neque & ser- uo patres nostri, neque nos portare potuimus. Vnde de viti- autem insulidere, neque aquam, cum ad peccata Apo- stoli emittenda, gratiamque dantem in qua a. a. h. b. h. vt a consistit, inueniretur in beci lis: *Non enim Moyses per legem iustitia (ait Apostolu) & ex operibus legis non iustificabitur omnis caro.* Ad hunc finem Galat. 3. ipse descendat Eliseus, quod interpretatum dicitur:

tur: *Dei salus, vel Deus saluus.* An aptius dari potest, ac magis proprium Dei filio symbolum? De monte descendit Carmelo, de Patris accubitus, in mundum, in domum intrat Abraham, eius se includit cubiculo, in ventre filix ex familia Abraham, virginis purissima, ibi se coniunxit homini, ipse maximus, imensus, æternus, gloriosus, potens, dives, &c. Se ita homini contemperat, reddique per omnia similem, vt verè sit homo puer mortalis, passibilis, imbecillis, pau-

1. ad. 14. per, & facileat: Verbum caro factum est. In D. A. v. g. natus ille erat (inquit D. Augustinus) paru- lus 1. ad. 70. huius isse, contraxit & breuiant quodammodo tu- tum. 1. ad. mortis conueniret. Hoc illud esse mysterium dicimus, quod David exposuit symbolo maxime congruo, sponsi, qui in illo virginali thalamo, sponsam sibi assumpsit, humanam naturam: Et

*1. ad. 18. 6. ipse tanquam sponsus &c. Hac coniunctione, di- citur caro pueri, ex calore vasis calefacta: Hic quippe nostra natura verè esse diuinum accepit, diuinas proprietates, gratiam infinitam, im- mensamque gloriam. Papæ quanta mysteria! Inde egreditur, & per domum huc atque illuc ambulat propheta, de ventre namque virginis egressus Dei filius, per mundum iustis sex perambulans: modo inter Ægyptios, nunc inter Samaritanos, modo inter Galilæos &c. *Circu- bat per villas & castella.* Testatur Lucas. Ve- rumtamen regressus est altera vice se ad mortui corpus contraxit, capiti caput, oculis oculos, manibus manus, pedibus pedes, corpori corpus allocians. Ad quid huic primæ coniunctioni su- peradditur & secunda? Admirabile sacramen- tum. Primum: se corpori defuncti coniunxit per Incarnationis mysterium, naturam assumens humanam, peccati totius expertem, mundam, puram, imo ipso sole in virgine purissima pu- tiorem, in morte verò suâ requiritur vt se de- nuo corpori peccati consociet, in suo corpore cunctas eius assumat pœnas, quas culpe tales, tantæque merebantur, vt pro illis Patri cœlesti satisfaceret, hanc autem perficit coniunctionem dum lectum ascendit Hierusalem. Vident' il- lum ascendentem: *Eccc ascendimus Hierosoly- mam.* alludere videtur ab illud Elisei: *Ascendit & incubuit super eum.* Hic quanta in facit con- iunctionem, totum suum corpus corpori pecca- ti mortui contemperans, & abbrevians modò adeo stricto, vt vinum quid cum illo esse videat- tur: cum in qualibet corporis sui parte dolo- rem sustineat, quam culpa meretur, quâ pec- cati corpus in sui qualibet parte conquinatur:*

Hieron. Bapt. de Lanca Tom II.

ita vt qui illum quoad exteriorum tantum figu- ram viderint, ex ea ipsum corpus esse peccati iudicarent: *Eum, qui non nouerat peccatum: pro 2. Cor. 5. nobis peccatum fecit. Factus pro nobis maledictum. Gal. 3. 13.* q. d. Ipse, qui non nouerat, quid esset pecca- tum, quoad culpam, factus est corpus pecca- ti, quantum ad pœnam, cum tot suo in corpo- re pœnas sustineat, quor peccati corpus in se culpas. Has vias perpendit coniunctiones Apo- stolus mirificis illis verbis, saepeque repetitis: *Qui cum in forma Dei esset &c. Semetipsum exi- naniuit, formam serui accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitu inuentus vt homo. Pri- mam hic considera incuruationem cum ptero mortuo: Semetipsum exinaniuit. Inuenit in m. D. A. v. g. bra contraxit (teste D. Augustino.) Tanquam se ipsum exinaniens, vt formam serui acciperet &c. verb. A- Hac porro non contentus, postquam huc il- lueque discurret per terras, per maria, se. T. 10. cundam demum in cruce perfecit: *Humiliauit semetipsum, factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis.* En quam se vice altera con- traxerit: *Humiliauit semetipsum.* De prima con- figuratione sic ait: *Exinaniuit semetipsum,* de secunda: *Humiliauit semetipsum.* Et hoc vlque ad mortem crucis, in qua tormentis, penisque cruciatus expirauit, cum in omnibus sui cor- poris partibus tor assumpsit cruciatus, vt se pœ- nis ostenderit, corporis peccati culpis esse con- figuratum, ac capitis spine, superbie corpo- ris peccati responderent, clauis manus perforan- tes, peccati corporis auaritiæ, humeri flagris discilli, ei. Idem luxuriæ, oris fel & acetum, eiusdem voracitati, in pedibus harpagines pec- cati corporis acedia conuenirent: *Vt destruat Rom. 6. 6. corpus peccati, vt amplius non seruiamus pecca- to.* Hoc modo vitam resumpsit defunctus: cum mors illa, mortem deleuent peccati, ac iusti- ficationis gratiæque vitam sit operata: *Reconci. Rom. 5. huius sumus Deus per mortem filij eius.* Habes hic io- rationem, ob quam Christus suo in corpore tot pertulerit cruciatus, vt nulla fuerit in eo pars à cruciatu libera, quia nulla in vestro, ac vobis pars est à culpis, sceleribusque munda. Proinde conuenit: *Vinum contra unum & duo contra D. GREG. duo. Idcirco (ait D. Gregorius Nazian.) Li. NAZIAN genum aduersus lignum, manus extensa aduersus loc. cit. manum extensam, sublimitas aduersus lapsum. Ser. 3. de fel aduersus gustum, spinea corona aduersus per. quinque uersum imperium, mors aduersus mortem. Vi 10. dieb. pro- tum hominem saluum faceret, (ait D. Bernardus.) cef. Corpus exponit tantis supplicijs & iniurijs. Fieri- ne potest, o Christiane, vt dum adueris quan-**

tis suis impendijs Dei filius voluerit corpus illud peccati demoliri, velis tu, ipsum in te regnet? An dicam fieri posse, vt tuo in capite regnet superbicia, & continua mentis tuæ tumesc elatione fastuosus; cum caput illud videas, omnes Dei scientiæ thesaurus concludens dumis spinisque coronatum? Vt ruis in manibus auaricia domineatur, pauperibus eas contrahas, dum illas trabalibus cernis clavis transfixas, vt ex illis tibi venarum suarum sanguinem propinet pretiosissimum? In pector: tuo iram, vindictæque vivere cupiditatem, dum Christi pectus arcam thesaurorum Dei, conspicis apertum, & vt ipsa cordis intima monstret offeratque illis ipsis, qui illud perpugerunt? Tanto tempore tua in carne vigeze impudentissimam lasciuiam, dum redemptoris aspicias carnem de purissimo Virginis Mariæ sanguine, Spiritu S. operante formata in ipso celo puriorem flagellatam, plagatum factam congeriem, fontemque sanguine profluentem?

Ezech. 43. Tu autem fili hominū (sic Deus Ezechiel) ostende domui Israel templum & confundantur ab omnibus iniquitatibus suis, & metentur fabricam, & erubescant ex omnibus qua fecerunt, figuram domus, & fabricam eius, exitus, & introitus, & omnem descriptionem eius. Hoc idem ipse hodie proponit, tibi diuinum illud ostendit corporis sui templum, de quo ipse praefatus

1 Cor. 2. 19. erat: Soluite templum hoc &c. hoc autem dicebat de templo corporis sui. Vt illud membratim persecuteris, non cursim sed attentim peccatorum suarum partes mediteris: Tradetur ad illudendum, flagellandum: consuetudum &c. Hortatur

1 J. 47. 14. nos plures regis: Distribuite domus eius. Vt in cunctis corporis eius partibus tot considerans cruciatus, quot in tuo corpore crimina domineantur: Destruatur corpus peccati, & ultra non seruiamus peccato. In hunc finem has omnes ita poenas commemorat minutim, vt eas illo tu modo consideres, corpore corpus conferendo.

§. 4. Cur Christus dixerit mortem suam multum profuturam, cum pro omnibus sit mortuus.

MOdò capies mysterium, quod de lapide proposuimus: Ego calabo inquit Dominus: sculpturam eius, vt rotas elaborentur, vt autem calaturam designet, ait: Septem oculi super lapidem vnum. Septem numeran-

tur vitia capitalia; sculpi debet lapis, ad hæc omnia consummanda, vitij sculptura contineat, & cuique eorum sua congruat in lapide sculptura. Imò verò hoc Dominus signare voluit his vltimis Evangelij verbis, quæ primis correspondent. In principio dicit, se tradendum, illudendum, consuetudum, flagellandum, crucifigendum, moriturum. Cur tantus ô Domine, peccatorum cumulus, cum vel minimus dolor sufficiat? Venit filius hominis dare animam suam redemptionem pro multis. Domine, hoc mihi quàm primum multò difficilius intellectu: quomodo inquit pro multis? An non ergo pro omnibus? In tuum audio loquentem Apollolum: Pro omnibus mortuus est Christus. Et tuus Evangelicus vates prædixerat: Posuit Dominus in eo iniquitatem iniquitatum nostrarum. Eximia hic docent nos Theologi mysteria. Quidam, dicunt quod licet verum sit, quod pro omnibus mortuus sit sufficienter, efficaciter tamen non nisi pro multis. Alij phrasim attendunt loquenti scripturæ, quæ hac voce: Multi: aliquando vt aut vt omnes significet, multaque probant perelegant. Insigne verò noto mysterium, quod D. Augustinus præbuit: nempe dicere: Pro multis idem est ac si dixeris pro varijs, diuersis, imo contrarijs. Dicit belli dux cui in magnum numerum militum est impetium. Domine magnâ opus est patientiâ, prudentiâ, cum multis agendi, multosque gubernandi: Cur ergo non dicis? cum omnibus? Vtique illo tamen verbo: Multi, declarare nitentur diuersitatem personarum, conditionum ac qualitatatum. Si omnes vnius essent conditionis, qualitatatis, mentis ac intentionis, res non esset tam ardua, ac plena negotij, verumtamen hi omnes propriam sibi habent inuicem qualitatem: tis sit hic est Saturno tristior, alter excitatus, alius pacificus, hunc non est quod excites ad facinorosa, alietum non est quod possis sedare. Hinc vulgare dictum, atdum est & cumprimis opotium, multos regere, id est conditionibus, naturaque differentes. Mortis Christi mysterium, non tantum est, quod pro omnibus sit mortuus, sed insuper quod illi omnes, sunt multi, hoc est, varij, diuersi, sepe contrarij, sibi que inimici: Vnus superbus, qui pro honoris atomo mille dilapidabit bona: auarus alter, qui ne obolum pro cunctis expendet honorum punctulis. Alter grauis, acediosus, vt non sit qui eum permoueat, alius suis sic inardescens vanitatibus, vt ignis esse videatur.

tnr. Hic adeo suis addictus delicijs, vt vel pro vna crapula, vitam suam exponat discrimini: ille, vt id agat, quod sibi faciendum incumbit, ne quidem expendat obolum. Ea igitur de causa, magno dicitur mysterio, quod Christus mortuus sit: *Pro multis*, hoc est, pro varijs peccatorum, criminumque generibus, eo modo quo D. Paulus opponens redemptionem Christiane obedientiam, culpæ, Adæque inobedientiæ, sic ait: *Per inobedientiam vnus hominu, peccatores constituti sunt multi.* Quomodo: *Multi*? An non nos omnes? Concedo: quia: *Omnes in Adam peccauerunt.* Sed hæc loquendi formulâ plus his aliquid voluit significare, nempe, ex hoc primo peccato, tantam eorum peccatorum, scelerumque, cum varietatem, tum multitudinem, tantam ex primaradicæ, vt conspicimus, quosdam hæc conditione, alios alia sceleratos: cum enim nature soluentur habentæ, & affectus ac inclinationes liberè vagarentur, nullique eas cohiberet, essent autem multum inter se differentes, ita quoque diuersi exerti sunt peccatores, qui nedum pares sunt in peccato originali, sed multi & varij in actualibus, quæ ex illo tanquam ex prima sua origine scaturiunt vniuersa. Sicut ergo illi, cum sint omnes, vocantur multi ob varietatem ac differentiam in ratione peccatorum, ita licet Christus mortuus sit pro omnibus, propriè tamen, magnoque mysterio dicitur mortuus pro multis: illi namque omnes, vnus non sunt in specie peccatorum, sed differentes, multi, & varij.

Am. 5. 19. Hinc capio quod dixit de Christo *Uaias*: *Ipse peccata multorum tulit.* O vates veridice iam nunc dixisti: *Pesuit Dominus in eo iniquitatem omnium nostrum.* Si Patet ei cælestis omnium imposuit iniquitatem, qua modò ratione dicitis: *Ipse peccata multorum tulit.* Num fortè imponente illi Patre eunctorum peccata, aliqua excidete permisit, quæ soluenda non suscepit? Optinè dicitur, omnia peccata suscepit, sed non erant eiusdem generis, sed diuersi; imò quædam specie contrariæ, q. d. nedum peccata suscepit omnium, secundum quod vnus sumus, in illo peccato originali, sed secundum quod multi sumus in actualium peccatorum differentia. Ea igitur de causa testatur: *Penit filius hominis, habere antenam suam reamptionem pro multis.* Multæ, variæ, differentes ac contrariæ culpæ, multa, varia, differentia, imò contraria exigunt supplicia, vt

in omnibus correspondeat poena criminibus. Ad hoc tales sint Christi cruciatus, vt sicut omnis generis sunt culpæ, sic sint & cruciatus, & sicut culpæ sunt in toto isto peccati corpore sint & poenæ in toto suo corpore sanctitatis. Hæc ergo fuit ratio, (docet D. Thom.) 3. p. 7. 46. cur Christus omnigenos pertulerit cruciatus, in honore, in bonis, nempe eius tunicis, in persona, in capite, in oculis, in ore, in manibus, ab omnibus hominum generibus, à Iudeis, Gentibus, Sacerdotibus, secularibus, Regibus, militibus, amicis, inimicis, hoc ipse his verbis demonstrat apertius: *Tradetur Principibus Sacerdotum, qui condemnabunt eum morti; & tradent eum gentibus ad illudendum, conspuendum, flagellandum &c.*

S. 5. In huius lapidæ sculptura, quisque sua inueniet peccata designata.

EN Lapi'em omni ex parte expositum, super quem firmantur oculi septem, sic enim interpretari licet, quod modo declaramus: *Super lapidem vnum, septem oculi:* qui vt expellatur septem super eum figuntur oculi, quibus conspicitur, qualis sit sculptura, in omnium remedium peccatorum, quæ varia sunt & innumerabilia, quæ de septem nascuntur capitalibus, videantur hæc septem, sicut eum septem oculis, sintque illi, qui in lapidem designantur, ad calcandam sculpturam eius quam lapidicidæ elaborabunt, vt culpæ poenæ conueniant. Vide an non illud grande portentum, an non hic multa consideranda, an non te deceat esse virum, virum talem, qualem vult Deus: *Viri protendentes sunt.* Lapis diuinus, super quem septem oculi, qui ea de causa dicuntur esse septem: quia hic numerus in sacra pagina, vt notant S. S. Patres D. Hieronym. a. Et Augustin. b. Designat vniuersam veritatem. Speculum, quod multi intuentur, *Iob & in plenum est tot oculi, q. d. sunt speculatio. c. 12. Martes, & quisque in eo suos considerat ac intuetur.* En illud diuinum speculum: *Speculum b. L. 1. de sine macula.* Omnium in illud intendantur oculi, & quisque in eo suos intuebitur, in eo, sicut in perbe, vanillimas capitis inuenies tui turres, in *Ps. 78. & illis nempe spinis, quæ caput illud perforant 118. Sapi. venerandum, in quo sunt omnes thesauri sapientiarum & scientiæ Dei. In eo, diuitiarum belluas videbis vsuras, furta, iniquoque contractus, in illis inquam manibus elauis confixis,*

vt tuis auxilietur. In illo diuino corpore S. Spiritus operâ formato, de purissimo sanguine, virginitatis purissima, conspicies tuas luxuriose immunditias in plagis illis ac flagellorum cicatricibus &c.

Hunc myrthe fasciculum (hortatur D. Bern.) inter animæ tuæ vera collocato, esto Dauidi similis, vt eum eo proponas: *In sternum non obliuiscat iustificationes tuas, quia ipsi viuificasti me.*

Pf. 118. 93. Imo & illas optabat vehementer, rogabatque instanter, dum ait: *Veniant mihi miserationes tuæ*

D. BERN. in Cant. 43. *Et vitam &c. Et ego, fratres (inquit) ab inuente mea conuersione, pro æterno meritum, qua mihi deesse sciebam, hunc mihi fasciculum colligere, & inter vbera mea collocare decreui, collectum ex omnibus anxietatibus, & amaritudinibus Domini mei &c. conuersionem: sputorum, colaphorum, subfannationem, exprobatorem, clauorum, horumque similitum, que in salutem nostri generis solum Euangelica copiosissime noscitur protulisse. Oculos tuos (inquit) in illum conijce fasciculum: ibi conspicies, quid sit peccatum, cum tam carè eius Deo steterit remedium: illic licebit visere, quid ei debeas, & quantum sit peccatorum scelus eum tam grauitè offendere, qui tanta pro te noscitur pertulisse. Hic inuenies, superbe, humilitatis exemplum; tu auare, liberalitatis; iracunde, patientiæ; obedientiæ refractariæ; charitatis inuidiosæ; & abstinentiæ, pinguiculis. Hic inuenies meritis pauper, quod offeras Patri, in tuorum remissionem peccatorum; hic scutum, quod diuinæ opponas iustitiæ inexpugnabile; hic mare lauatorium, quo culpæ tuarum maculæ detergantur: Hunc & vos dilectissimi, tam dilectum fasciculum colligite vobis, hunc medullis inserite cordis, hoc munite aditum pectoris, vt & vobis inter vbera commoretur. Habete illum non retro in humeris, sed ante præ oculis, ne portantes, & non odorantes, & opus premat, & odor non erigat. Memento: quia accepit eum Simeon in vlnis suis &c. Si enim ante oculos habueritis, quem portatus pro certo videntes angustias Domini, lenius vestras portabitis.*

D. BERN. *tergantur: Hunc & vos dilectissimi, tam dilectum fasciculum colligite vobis, hunc medullis inserite cordis, hoc munite aditum pectoris, vt & vobis inter vbera commoretur. Habete illum non retro in humeris, sed ante præ oculis, ne portantes, & non odorantes, & opus premat, & odor non erigat. Memento: quia accepit eum Simeon in vlnis suis &c. Si enim ante oculos habueritis, quem portatus pro certo videntes angustias Domini, lenius vestras portabitis.*

§. 6. Est Christi passio sel. piscis Callionymi, qui cæcos illuminat oculos.

9 **EX** prædictis campus aperitur latissimus, quo pateat, quàm iusta ratione dixerit D. August. quem sequitur D. Prosper. *a. Christum nobis præsignatum fuisse in pisce illo Tobia*

bia cunctis notissimo. Jam enim notauerat D. Augustin. *b. mysterium quod didicerat ex Tertullia ad illos Græcos versus Sibyllæ: Erichthee, b. Lib. 2. quos ipse refert; quæ in illis mystica valde de Christo prænuuntiauit, cum autem illi, qui tales prænuuntiauit scripturas, ipsos etiam minimos aperientes enucleent, sumptis primis litteris ex veribus Græcis, numero octodecim, aduertit quòd hæc simul iuncta, hæc quinque reddunt nomina; Iesus Christus filius saluator. Et sumptis quinque primis litteris Græcis horum quinque verborum, quod hæc simul connexæ reddant latinam vocem: Piscis, quo signatur, in hoc mira Christi mysteria comprehendit, quòd piscis vocetur, quia in illo pisce Tobie cuncta reuerantur. Piscis hic totus erat & utilis, & sanus: eius caro cibus erat & alimentum; cer & iecur demones effugabat, ligabat, vires eorum reprimebat, nominatum autem sel oculis aptum erat illuminandis, eorumque squammis auferendis. Hi poito effectus huic pisci sunt naturales, vt notat Valles de sacra philosophia, vocaturque Callionymus, id est piscis pulcherrimi nominis. Piscis huius sel valet ad tollendam ab oculis albagnem; nubelque densissimas visus efficiens. Ita sentiunt Galen. *a. Plinius b. Alianus c. Ex Aristotele. Vi. a. L. de piscibus* demus autem quàm naturaliter hunc effectum in Tobia sit operatus: ait enim facit textus: *Su. factus mens Tobias de felle piscis, limus oculos patris sui, & cepit albugo ex oculis eius, quasi membrana cui egredi. O piscem mirabilem! at mul. Tob. 11. to est mirabilis qui hoc pisce designatur, uim mirum Christus, piscis Callionymus, nomine pulcherrimus. Quod est nomen eius? Iesus. s. v. s. O dulce nomen! Obuiam effusum nomen tantum, ideo adolescentula dilexerunt te. Totus est sanus, utilis, caro eius in cibum sumitur, vitæque alimentum: Qui manducat carnem &c. habet vitam æternam. Cor eius, s. id est diuina virtus demones fugat, ligat, vitæque cunctas enervat. Ita vidit illum D. Ioannes, quòd catena demonem alligauerit. Nominatum autem sel eius, amarullina scilicet passio, valet oculis illuminandis, membranas eorum nubelque detergendo: si namque Christi passio mente reuoluatur attentiori, figanturque in eum interiores oculi, ne dubites, terrena tollit membrana, nubelque vanitatis; oculis patet quis sit Deus, quid pro me egerit, quàm illi carò meum constitit remedium, quantum me sibi deuinxerit iam reparatum. Oculos aperit, vt illam Dei sapientiam,**

tiam, bonitatem, misericordiam, iustitiamque contempletis, ut peccati mortiferi venenum, pondus, malitiamque intuearis, ut quam te deceat esse patientem, humilem, obediētem, mitemque persecutens. Faxit Deus hoc fel singulis diebus, vel media hora tuis superimponas oculis intellectus; eius patientiam, obediētiā, asperum lectum, fel amarum, acetumque; perpenderes, eumque tibi loquentem attenderes cum Bern. O homo, nonne satis pro te vulneratus sum? Nonne satis pro iniquitate tua afflictus sum? Cui addis afflictionem afflictio? Magis aggravant me vulnera peccati tui, quam vulnera corporis mei.

De hac Christi passionis meditatione, quam sibi fuerit proficua sic scribit D. Augustin. Cum me pulsas aliqua turpis cogitatio, recurro ad vulnera Christi. Cum me premit caro, recordatione vulnerum Domini mei rejuugo. Si ardor libidinis moueat membra mea, recordatione vulnerum Domini nostri, filij Dei, extinguitur. In omnibus aduersitatibus, non inueni tam efficax remedium, quam vulnera Christi. In illis dormio securus, & requiesco inirepidus &c. Longinus aperuit mihi latus Christi lancea, & ego inuasi, & ibi requiesco securus. Non possum teneri multitudi peccatorum, si mors Domini in mentem meam venerit. Huius defectu meditationis deficiunt tibi vires, peccatis vitijque resisteredi, quae te ad molam trahunt versatilem, hoc enim indicatur, (interprete D. Ambros.) illa Samsonis imbecillitate, quae illi obuenit derasis sibi capitis capillis, quae debilis ita corruit, ut eum captiuum ligarent Philisthim, omnium ludibrium, periplema, damnatumque abiecerint ad molestrinam: Clausum in carcer molere fecerunt. Designant enim capilli mentis cogitationes sanctas ex capite prouenientes. Hae vires addunt animas, redduntque eam ab inimicis inuicibilem: Nihil ita mentem ab amore seculari separas, nihil ita hominem excitat, & adiuuat ad omne opus bonum, & ad omnem laborem, quam gratia contemplationis. Ita D. Bern.

His congruum edidit D. Thom. Tractatum huius propositioni innixum; quod homo sit quidam parvus mundus, & quod sol, seu lux est in mundo maiori, hoc est ipsa in maiori consideratio. Tria in mundo maiori lux operatur. Primum, quod eum reddat formosum, per hanc enim eius videtur decor ac pulchritudo: Secundum: quod illum dirigat, ac deducat, cum nihil sit sine luce certum. Tertium: quod illum reddat securum: ex luce quippe, cernimus quae sint nobis fugienda: Tria sunt in mundo maiori, quae pendunt ab illuminatione, decor, directio & securitas. def.

cione illuminatione, hac omnia deficiunt. Haec quoque tria in minori mundo, id est homine, operatur ipsa consideratio; per hanc enim quid sit in Deo decorum conspicimus, & quae sint peccati mundi que despicienda: per hanc homo percipit, qua ratione suas dirigat actiones, sibi que sit ab inimicis praecauendum. Eximium quid est pia meditatio, vel minima temporis mora celestium attendita consideratio. Inter illas eminet, pluriusque ceteris refert Dominica meditatio Passionis. Tales erant caelestis sponsae capilli, quos sponsus comparat capris: Quae ascenderunt de monte Galaad. de quibus aliis fufius egimus. Fel piscis huius caelestis nostros illuminat oculos, docetque multa, quae modo consideramus.

Tract. 1. 2. 166. & seq. Cap. 2. v. 1.

§. 7. Viam, que ducit Christum ad gloriam, insequi debemus, nec enim melior est Dominoseruus.

Primum igitur nos docet Saluator viam, quae recta ducit ad caelum, regni que gloriam. Haec erat continua Regis vaticque David Oratio: Ostende mihi viam in qua ambulem. Et iuste quidem: si quippe via haec nescitur, aut in ea erratur, nulla certitudo in reliquis, alicuius est momenti: Ecce Ascendimus Aduertit charissimi, inquit Dei filius, quod ascendimus. Quod Domine ascendis tandem queturus? Ad gloriam resurrectionis, regnumque sempiternum: Tertia die resurget. Quam viam ingrederis? Quam illuc tendis? Hierusalem versus pergo, vbi tradendus sum, capientus, iudendus, flagellandus, crucifigendus, moriturus; Hanc Domine, carpens viam, ad mortem tendes ignominiosam magis quam ad vitam gloriosam, & in terra sepulchrum magis redoler obliuionis aeternae, quam in caelo gloriam triumphantis. Noueris tamen, hanc esse viam quam oportet ingrediari, & quam caelestis mihi Pater designauit, nec mihi soli, sed & vobis quoque, quoniam omnibus caelum petentibus, quibus me ducem & statuo antesignanum, ut adimpleatur Michae de me vaticinium: Ascendit patiens iter ante illos. Ita vt n. & vos, omnesque qui illo ascendant, hanc oportet viam perambulare: Ecce ascendimus, q. d. passus meos attendite, considerate vestigia: Ecce, quae impressa relinquo, meosque calles, vobis in duces vitae praesignatos. Huiusque concinit illud D. Petri: Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia eius. Notat D. Hieron. a. de quo mutatus est D. Gregor. b. Quod Dominus circa sum. b in 1. Rec.

10. D. Pf. 142. 8.

Micb. 22. 13.

1. Pet. 2. 20.

2. Epist. 112. ad Fabio.

b in 1. Rec.

mi Pontificis decreuerat vestimenta, nimirum, ut ad oram tunicae talatis tintinnabula appenderentur, ut mouente illo pedem, ac procedente, signum alijs ederet, ut loquere quasi ad sese cret, ut gradientem intuerentur, signumque attendere quod dabat, quasi vitæ ducem, per quam omnes ambularent, ac se per eam ipsum oportere sequi intelligerent cum esset Pontificis gressus, velut vium exemplar, eorum in quibus populo eum decet anteire. Summam ecce nostrum Sa- Sacerdotem, qui ad gloriam suam procedens, ad se nostros allicit oculos: Ecce ascendimus: ut sciamus, hanc esse viam nobis inuendam. Hac vadit Christus, & aliam tibi esse num credis? Ipse pascens iter ascendit per flagella, spura, sublannationes, colaphisationes, feli, clauos, crucem, lanceam, labores cruciatuque omnigenos, & eod te posse peruenire praesumis, ebrietate, crapula, compositio- ne, commestratione, ventrisque delicijs? Absit omnino. Consonat his D. Cyprian. argumentum, ex hac Christi ratione deductum. Non est seruus maior Domino suo. Quo cordibus nostris hanc inculcet lectionem. Nullus fuit vnquam seruus adeo vesanus, vecorsque mentis, qui pinguiorem, ac Domino suo sortem quareret sibi meliorem. Num te Christi seruus esse glorians? Indutiæ: estque hæc vestra fors optima, quarendaque beatitudo. Eia igitur attende, quæ Christo fors obtigerit, quid de illo Pater disposuerit, quæ viâ ad gloriam cælestis regni peruenit? An non fuisse cruciatus, dolores, ignominia, persecutio, paupertas, humilitas?

L. de disciplina, haki: u. virginum. Ioan. 15. 20.

l. 19. Mor. c. 3. Ho. 1. in Ezec. Ho. 19. in Euang. Rfa. 67. 5.

Philipp. 2. 8.

Ioan. 3. 14.

1. Serpens æneus Christi figura.

declaramus. Primum; quod alijs serpentibus similis esse, & venena stare videretur, nec tamen verus erat serpens, nec venena euomebat. Secundum: quod ignis serpentem hunc tali figura constauerit: erat enim fuscus. Tertium: quod serpens ille sit in altum erectus super stipitem: viti verique serpentes per terram repunt, ut verò se à terra subleuet, pectus terre allidunt, eoque se tollunt ad altiora: hic autem serpens æneus constans, stipiti mixtus eleuabatur. En præclara de Christo mythena: primum: figuram simplice peccatoris, & peccati veneno infectus constabat. In similitudinem carnis peccati: Verum tamen nec erat peccator, nec peccati veneno infectus: Qui peccatum non fecit, nec inuenus est astus in ore eius. Insuper, ignis sit, qui Dei filium æneo serpente figuratum, in forma peccatoris stipite suspendit; amoris inquam ignis serpentem hunc in sufflatoio seu seruace constauit vteri vaginalis: Qui conceptus est de Spiritu S. Qui amor est, ignis que diuinus. O Domine: Quomodo fieri istud? Querit cælorum regina, Dei genitrix, nec futura. Cui respondet: Spiritus S. superuente. In Lactate &c. Idemque: Quod nascetur ex te Sanctum &c. Tandem ut super omnes cælorum vertices omnemq; creaturam eleuetur, cui innitit: Crucis patibulo: Mortem autem crucis, propter quod & Deus exaltauit illum &c. Hæc via fuit re- tectiois, glorificationis, ascensionis, exaltationis, ita ut; In nomine Iesu omne genua flectatur cælestium, terrestrium & infernorum. Hanc ingressus est semitam. Quod autem est illi nomen? Dominus nomen illi. Dominus toto ore, Dominus illimitatus, Dominus tam immensus, ut nihil sit in cælo, neque in terra quod eius non subdit impetuo.

Cum ergo cælorum Domino nullum aliud iter eo tendendi fuerit præter hoc, tu vile mancipium, terra linus, quæ aliâ creâs viâ illo tibi ascendendum? Num forrè tibi persuades ascensum tuum fulciri, delicijs, voluptatibus, molli lectulo, mensa geniali, viam percutendo mundi vanitatum? Vade, inquit D. Cyprian. delicias, iam enim tibi prædictum est: Non est seruus maior Domino suo. Arripe aures doctrine magistri, qui se tibi præbuit & vitæ ducem, & præceptorem: Hæc est viâ ambulare in ea. Duo illi discipuli, reu- dentes Emmaus, ut erant adhuc horum ignan- rudesque mysteriorum, videntes quam fuerat Christus viam ingressus, eam nempe, in qua traditus fuit, insultus, confusus, occisus, crucifixus, opinati sunt, quod hæc ei præter votum successerat, quodque mortuus, sepultus, perpetua oblitioe

Lat. 14. 11. II. Similitudo. 10.

obliuione del: res interierat, vide aiebant: Nos autem sperabamus, quod ipse esset redempturus Israël. Illud regnantem videre sperabamus, ac eo momento temporis esse desisti, qui vidimus eum viam carpsisse passionis, illusionis, contemptus, crucis, mortis: hanc quippe viam non nisi ad sepulchrum, vermes, interitumque terminari posse sciebamus: *O stultus & tardus corde! &c. Nonne hoc oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam?*

An ergo Domino regia non fuit via, quâ in propriam sibi gloriam perueniret? Alia certe determinata non fuit, nisi hæc, qua proprium sibi regnum intraret triumphator: *In gloriam suam*, quam ergo tibi astitas præparatam! Si rex Dominus noster, ex meta qua erga vilissimos seruos afficeretur, compassione, apud Algirenses ad tithemes damnatos, eo ipse proficisceretur, ipsos redempturus: & in eorum libertatem pro litro solueret maximas primasque regni sui diuitias: redemptos autem liberisque, nobilitate donaret, secum duceret, ad curiam suam reuersus, vt eos eidem secum mensæ concederet assidere: ad hunc vero regressum, ipse Rex tithemes ingrederetur, se tempestatibus obijceret, ventorum pugnas sustineret, & nauim ascendens conuerteret, illos his verbis hortaretur. Eia agite charissimi: eni in pristinam vos asserui libertatem, ad regnum meum proficiscimini, vt autem eo perueniamus, sinque vester antestigianus, hanc subeo tithemem, his me periculis maris exopto, hunc molestissimum Oceani perfero laborem, sicque ad regni mei littora latus sanique appellemus, nullum enim mihi aliud ad regnum iter aperitur. Si quis nescio maligna prosilieret audaculus: Domine: nimis hæc mihi molestia via, graue mihi est mare sulcare tithemibus, angunt enim me ventorum turbine: me fluctus examinant, terrent tempestates: equidem exopto ad tuum proficisci regnum, hisque tuis gaudere beneficiis: velim autamen maris vndas non transire turbulentas, sed pontem mihi sterneres amplissimum, floribus rosisque intertextum, ad singulos lapidis iactus mille delicijs suffultum, vt me nec aque tingat guttula. O te scurram, abiectum, impudentem! Cum Rex ipse in te adeo beneficus, eo solum teneret, quo tanto te litro redimeret, eatenus absolueret, in regnum suum deduceret, assidueque sibi non decreuerit iter, reuersurus, regnumque intraturus, nisi maris amarissimi fluctus, molestam tithemem, tu vile abortiuum, flagrisque dignissime, pontem tibi quæris amor-

nissimum, placidissimum, securissimum: O supreme rerum Domine qui meta tua condato, & amore piissimo, de celo ad munda huius descendisti Algirum, vbi nos molestissima teretatum Princeps premebat seruitute; redemisti nos, non auro, non argento, sed pretiosissimo cordis tui sanguine, vitam animamque nobis impendisti. Hoc in Euangelio his inuit verbis: *Veni dare animam suam redemptionem pro multis.* Accurate dixerunt Apostoli: *Empii estis pretio magno. Non corruptibilibus auro vel argento redempti estis &c. sed pretiosissimo sanguine quasi aquæ &c.* Ingenuos clarosque nos fecit, in Dei filios adoptauit: *Dedit eis proclitum filios Dei fieri.* His non quieuit: ad regnum suum nos vult conducere, vt sibi reddat eisdem mensæ commensales: *Et edatis & bibatis super mensam meam in regno meo.* Hanc autem esse dicit viam eo pertingendi, mare passionis suæ amarissimum, molestam ascendere crucis tithemem, tanque horam immutare: *Vt transcat ex hoc mundo ad Patrem.* Ac proinde istas maris intrat vndas: *Ecce ascendimus &c. Et filius hominis tradetur. Quale carpit iter per mare adeo amarum ac tempestuosum. Illud ingreditur: contra ventorum cœtat turbine, tempestatibus quatitur, vt ad ima descendisse videatur: *Veni in altitudinem maris, & tempestas demersit me.* O quam profundis se videt Oceani fluctibus absorptum, dum Patristis conuerterit: *Omnes fluctus tuos induxisti super me.* Hac ad regni sui gloriam appulit immortalis. Monet nos, quandoquidem ipse nos prior antecedit, iustum esse, cum omnes sequamur, omnibus loquitur: *Ecce ascendimus &c. q. d. Omnes vos, hanc oportet viam ingredi, vt regni mei sitis possessores. Num erit congruum, vt tu securus, terreni Adami damnata progenies, aliud præteudas iter, calles alios: obmurmures, fatigat me ieiunium, terret disciplina, corporisque castigatio, nauscat cibicium, calumnia non est tolerabilis, vita hæc tithemes sapit, molesta crucis semita: longe aliam exopto, deliciarum, voluptatum; quietis, luxuriæ, &c. Hacque incedendo, regnum speres sempiternum? Desipis: mentem tibi det Deus meliorem. Ex aquo plures regius Christo has fundit querimonias: *In mari via tua, & semita tua in aquis multis & vestigia tua non cognoscimus.***

Exaltauit Pater filium, at non immeritum, sed prius supremis perfunctum laboribus, quales nullus in hoc mundo pertulit vel sceleratus: *Propter quod & Deus exal. aut illi &c.* Et hoc tibi ar-

rogas.

Matt. 20.
1. Cor. 6.
10.
1. Pet. 1.
19.
Ioan. 1.
12.
Luc. 22.
30.

Ioan. 17. 10.
1. Pet. 2.
7.
1. Pet. 2.
7.
1. Pet. 2.
7.

Ps. 76. 20.

rogas, quod te Pater sublimen exaltabit, ac glorificabit, cuiuslibet laboris, penitentiae, mortificationis ignarum, qui nec vincam iniuriam, aut calumniam perfere velit, aut si velit, nescias imperturbatus? Num tibi concedendum regnum patris sumis immerito? Extruit mercator opulentus officinam, auro gemmis, stragularis vestibus abundanter instructam, suoque lucro iam avidus inardescit, ut nec liliū gratis distrahatur, ut nec proprio quidem filio, quem vita sua habet chariorem, tantum detulerit, ut gratis ei daret vel aciculam, sed accedenti ac à parte poscenti carbasum auro intertextū, tenuerit nisi pro vna centum ducatos persolveret. Si tu peregrinus accederes ab eo; quæreres aulea pretiosissima trium simbrarum auzlypha eius officinae, posceretque à te pro vna vincum regium; tu verò cum quasi de pretio summo quæreres, tibi responderet? Sic enim? noueris amice, merces esse tales, ut à proprio filio, qui mihi ipsa est vita charior, exegerim pro vna lini tenuissimi, nec operis cœlati, centum ducatos, nec moleste tulit, tanti quippe valebat; tu verò te grauari à me conuerteris, dum à te pro stragulis, quæ extia omnem comparationem sunt pretiosiora, denarium pro vna repesco? Inuiste conuerteris. O ditissimum mercatorem Deum, qui maximam erexit officinam opere Phrygio gloriæ, peritomatibus, diuitijs, quiete, honore ad luxum instructam; omnibus illam extendit, & Isaiā clamitat præcone: *Venite, emite* &c. Non enim gratis vel minutam cœli vendit voluptatem; quid dico, ipsi filio telam simplicissimam, corporis sui gloriam gratis non vendit; sed pro illa omnigeros in corpore animaque pertulit cruciatus: *Vsq̄ ad mortem, mortem autem crucis. Videmus Iesum* (clamat Apostolus) *propter passionem mortis gloriæ & honore coronatum.* Non animæ gloria, illa quippe ab instanti purissima suæ Conceptionis fruebat. Tu accedis, pulcherrimumque ab eo postulas auleū, vestem stragulam, animæ intelligo gloriam, eum dotium clarissimis simbrijs, quæ ex illa profluunt, & corporis beatitudinem, qua regnes in omnia sæcula, purpuram illam regalem, quæ nihil in cœlestibus eminentius; in eius communicationem exigit à te nescio quantum laborem, ut vnicum patienter feras verbum contumeliosum, ob leuem ne murmurares corporis infirmitatem. Si tibi terrena deficiant bona, ne conuerteris, ut vel paucis ieiunij diebus, carnem tuam paululum refrenes, rebellum Deo consignes voluntatem. Heu Domine, quam carò, sed attende, quæso quam caro proprio filio corporis vendiderit gloriam, telam minoris valoris. Tuam arguo impu-

dentiam, qui aliam tibi præsumis viam, ab ea longè diuersam, quam ipse Dominus tuus perambulauit, & per quam venit ad regnum pliosius.

§. 8. In viam Iacobum & Iohannem reducit per calicem suum, hac quippe est semita nubium.

EX hac doctrina collegerunt D. Augustinus & D. Gregorius rationem; cur Christus bñ nos illos germanos hoc in colloquio, vocauerit ignorantes, & quidquid peterent, nescientes. Loca quærent in Christi regno primaria, carnis & sanguinis nūi cogitatione, vel amicitia & propinquitatis gratia: *Nescitis quid petatis*: hæc non est, nescitis quid vobis postuletis. *Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum?* Ad viam tumentia discipulorum corda reuocat ait D. Gregorius. Hæc eme loca in regno meo postulas? En quam à recta via deuiatis; huc accedite, & in rectam vos viam restitutam. *Potestis bibere calicem meum?* Vos discipuli estis; ego magister, vos seruo Dominus: *Vos vocatus me Magister & Domine, & bene dixit: sum enim.* Quid ergo creditis? num magistro discipulus præcederet? num seruus melior, num priuilegijs antior domino? Opinor, ait, D. Augustinus, Prophetam David in spiritu petitione hanc discipulorum audiuisse, & quasi præcium illis respondere: *Vanum est vobis ante lucem surgere.* Ex D. Augustino ex parte idem mutatus est D. Bernia. Emphatica sunt hæc verba: *Surgite postquam sederitis, qui manducatis panem doloris.* In memoriam reuocat hominis natalium vilitatem: q. d. O terreni homines, extortes paradiso, ad panis in sudore vultus vestri esum condemnati, ad labores nati, quibus pro bucella panis, sudandum, laborandum; sic eme eualescitis, ut ipsi velitis luci anteferi? Hoc etenim indicat illud: *Ante lucem surgere*? Hoc eodem sensu D. Iohannes Baptista de Christo: *Ante me factus est.* q. d. prior, dignior me est: antecedit me; rapit mihi palmam. Christus lux est diuina: *Candor lucis æternæ* &c. Ego sum lux mundi. Sicut enim lucis origo ex cælo 38. proualcitur, ita Christus, cum sit cœlestis, & de cælo descenderit, ut nos eo deduceret, tanquam cœli Dominus, eo regreditur, per crucem, irrisiones, humilitatem, hac via primas in cælo sedes est consecutus: *Humilians se semetipsum &c. mortem autem crucis &c. propter quod & Deus exaltatus illum &c.* An ergo hæc vestra non est vau-

I. Similitudo.

II. Christus gloriam suam passione meruit.

Isai 55. 1. gratis non vendit; sed pro illa omnigeros in corpore animaque pertulit cruciatus: *Vsq̄ ad mortem, mortem autem crucis. Videmus Iesum* (clamat Apostolus) *propter passionem mortis gloriæ & honore coronatum.*

Hebr. 2. 9.

D. A. inf. 2. 8.

Exod. 14.

1. 10. in Gal. 4. 1. in Ca. 1. 10. 1. 10.

1. 10.

1. 10.

D. A. 1. 10.

1. 10.

1. 10.

1. 10.

1. 10.

1. 10.

vanitas, ac temeraria superbia quod velitis ante illum surgere? laci velitis auferri: tenebas? Domino seruos? Discipi los magistro? Ves arguit Dauid, inquit D. Augustinus: *O filij Zebaidi, Dominus ipse vestet, quis est lux vestra, humilitas est, ut exalietur, & vos surgere vultis, antequam sedentis, antequam humiliemini? recordamini illum vobis dixisse. Non est discipulus super magistrum, perfectus autem erit, si sit sicut magister eius. Ego per calicem ad regnum tendo. si aliam vos queritis viam, Nescitis quid petatis. Rectam, veramque queritis viam? de bibendo meo calice vestrum sit negotium: Potestis bibere calicem? &c.*

Quantum sapio cum illis, agit, sicut antiquus cum Moysse, qui cum Deo libellum hunc supplicem instantur, humiliterque obtulisset, *Offende mihi faciem tuam: Nequaquam, respondet Deus: Nescitis quid petatis, non vid. hi me homo, & viuet. Attamen hoc tibi indulgeo: Postiora mea videbis. Quid hoc rei, Domine? Facies petit intuentum, at tu illi: oculos reflecte ad perliciora. Grande sacramentum, inquit D. Gregorius Nissen. a. D. Bernardus. b. Est Deo facies, lunt & humeri: facies pulcherrima, eius est diuitas, gloria, clantia, cuius aspectus beatificat mentes: *Saturabor um apparerit gloria tua.* Humeri seu posteriora eius est humanitas stat flagellis casta, spuita, cecata, cruce, onerata, confixa clauis, spinis coronataque quibus ore Dauid. *li. co praeciat: Supra dorsum meum fabricauerunt peccatores. Quae est peccato tua? Dei vultum intuenti? eius gloria potius eius delectari beatitudine? Ad posteriora conuertere, eius imitari stude vestigia, curte post illum Euro velocior, hac enim illo te scio peccaturum. *Quis vis delicatus, ad a. peruenire (ut D. Augustin.) ad quod Christus, 6. de istis non perueni, nisi per crucem? I. circo se statuit principium, vt videas, quod si illi haec sit tenenda via, non tam: s mente delirus, vt tibi aliam velis ingrediendam. Hoc est, inquit, quod Christus suis indicat discipulis: *Ad istam e. s. veniat. Querit alicuius domum ingredi, & per parietes parat ingressum, illum manu retrahit alius: atque, Huc, amice, conuertere, eni patet hic porta.****

4. Reg. 10. 13. *Lstituto nostro maxime congruit historia regis Iehu, quam dicente spiritu S. scriptam legimus. Accingit: numeri Iehu, rhedam asce dit, progreditur. In via venit illi obuius nobilis quidam nomine Ionadab: a quo dum quaerit, quod tendat respondet Ionadab, eodem quo Dominus tuus Rex. Itane? eodem mecum tendis? *D. Augustin. Bapt. de Lanna. Tpm. 11.**

*quid est cor tuum rectum, sicut cor vesmio tuo carne tuot Respondet. Rectum, Domine mi Rex: Si est, inquit, da manum tuam. Quis docet et manum suam, at ille leuauit eum ad se in curruum. Clauic laus meum, ad eum quippe locum, quo proficiscer ego, hac est via recta. Impleta est hac figura hodie in Christo cum discipulis suis: & hoc ipsum vobis dicit, mihi & omnibus. Est re tibi amicus eo tendendi, quo ego primus proficiscer Caelum petis? Ascende igitur mecum curruum istum crucis, laborum, cruciatuum, mortificationis, ieiuniorum: te mihi coniungit latiusque mecum cingere oportet. Ad bolum cadit, quod Dominus dilecto suo ait discipulo: *Qui videri, dabo ei sedere mecum in throno meo, sicut & ego vici & se. 12. d. Q. omodo tu Domine in throno gloriae confidisti? post emensos immensos labores, mille perpeffos cruciatu, iniurias toleratas, post grauissimam humeris meis crucem baulatam. Si vos alio sedere modo pretenditis: Nescitis, quid petis. 100. 1. 132**

Hac notans D. August. de larat Christi verba ad Nicodemum: *Nemo ascendit in caelum, nisi qui descendit de caelo, filius hominis. Quam est hoc verbum obsecrum? si solus ascendis, quia Iohs descendisti, quae nobis spes est ascendendi? va nobis. Vidit (inquit D. Augustin.) Christus magistro illi Nicodemo gratem exposere Theologiae quaestionem. Est Christus, caput nostrum: *Isam dedit caput, sed nec caput abscisum, qui uno corpori nempe Ecclesiae coniunctum: sicut enim corpus iustus, vitamque sumit a capite, sic & a Christo corpus Ecclesiae. Quando dicit Christus, quod ipse solus caelos ascendat, si u n non excipit seu excludit corpus. Intrare vis cubiculum, & ait caput tuum ac lingua: Domini: ego solus sum ingre sturus. Tunc tantum, caput ingredieris? Et brachia, & manus & pedes? membra non excludit corporis, quae illi admanant.**

Audiamus ipsum Augustinum: *Non ergo illum, D. Augustin. s. lam, qui est caput nost. um cogitemus, quando au. in pf. 8. dicitur Christus in loqui, sed cogitemus Christum ca. in expopu: & corpus, totum in egrum quendam virum, si. iitu. N bis enim dicitur ab Apostolo Paulo. Vos autem, li T. 8. estis o pes Christi & membra. Et de illo dicitur ab, 1. Cor. eod. m. Apostolo. Qui est caput Ecclesia. Si ergo ille, 12. E. caput, nos corpus, totus Christus caput & corpus, phes. 3.*

Iuxta hanc igitur expositionem, ait Dominus nemo ascendit in caelum, nisi qui mihi coniungitur, sicut caput corpus, factusque sit mecum vnus per f. lem, & charitatem. Ita vidit Spiritus S. sponsam caelestia petentem, sed vnitam sponso: *Qua est Cant. 8. 6. ista, qua ascendit de deserto, delicyi affluens, unixa super*

super altitatem suam. Ita ut nulla nobis spes sit
caelos scandendi, nisi capiti nostro unitis, factis-
que membra eius ac corpus. An te congruum
foret, brachium diceret: in illam intrare solim
Ecclesiam, quo caput meum ingreditur, istud per
illud, ego per ostium alterum ingrediar. O misere-
rum brachium, actum est de te, cum non inceden-
do, quo pergit caput, nullam ab eo vitam sis re-
cepturum, nec, quo illud, in gressu rum. Modo ca-
put loquitur: Ecce ascendimus, coniuisti procedi-
mus, quo ego vado, considerate, qui caput sum,
mibi quippe coniuisti, eo estis, quo & ego, necum
alce, iuri.

1.
Similitu-
do.

13

Philip.
3.8.

Hinc lucem capiunt grauissima illa D. Pau-
li verba ad Phil ppen. Quaedam supponit egre-
gia sua facinora; de quibus postest gloriari, cum
apud vulgus illa magnifereat. Magnam suam
literis, claritudinem, actus celeberrimos quod
natione Hebraeus esset, res, tum temperis tan-
ti nominis, quanta modo ignominia, inter res
nobis, inter infideles eius Romanus. Atta-
men haec omnia, inquit: Arbitror ut perco-
ra, illi tantum studens, hoc si lum cogitans:
Vt Christum lucrifaciam, & inueniar in illo.
Nota loquendi phrasim: Inueniar in illo. Hoc
cogito, hoc exopto, hoc mea interest, ut in Chri-
sto inueniar, Christo viuam, Christo compagi-
ner. Quod hoc quae haec vno, qua consuetudo?
Paulo clarius explica: Ad cognoscendum illum,
& societatem resurrectionis eius, & societatem, as-
sonum illius, & figuratus mortis eius. Si quomodo
occurram ad resurrectionem, qua est ex mortuis.
Diuina sane verba. Percipio me Christo, et fi-
dem vitae trita per illam cognoscendo. Primum:
Ad cognoscendam illum. Quis ille sit, cui ser-
uio, Dominus quem sequor, dixi: naturalis, ve-
rusque Dei filius, pro me homo factus. Hec pri-
mum est principium, quod velut secutum quod od-
dam si proponendum est fundamentum. Secun-
dum: Inueniam resurrectionis eius. Hoc est, si
meritum sit, sua pariter virtute resurrexit. Meri-
tum est ut homo, qui veram habebat hominis na-
turam, resurrexit ut Deus, qui diuina pollebat
virtute. Tertium: Et societatem passionum illius,
ut sim passionibus mortisque illius configura-
tus, ac consecratus. En vniuersi effectum, illi de-
sidero consecrati, eum in partibus, tormentisque
contitari, difficile namque haec conseruatur vno,
si societas nisi sit passionum, si ipso per viam
dolorum incedente illam ego rem am ingredi,
sed optem quietis mollitiem, si ipso per hanc in-
grediente partem, ego aliam mihi quartam ape-
riam. Hoc me fides docet, hoc mihi cognoscere.

um, si laborum socius non fuerim indiuiduus,
ab eius me gloria diuicendum, talisque sit epe-
ret haec vno, ut in me eius passionum, ac patien-
tiae qua vsque ad mortem illis sustinuit; figura
exprimatur. Configuratus mortis eius. Admiranda
verba. In te conspicienda veniat in ago Christi
passionum, illatas tibi patienter sustinens iniurias,
ubi irrogatas remittens calumnias, pro falsis in-
te testibus Deum deprecans, peccatis pauperum
animosus, morbis attritus, sed inuictus; &
hoc, inquit, meum est studium, ut socius dum fu-
ero cruciatus, humilitatis, mortisque crucis ig-
nominiosae, sum & gloriose particeps resurrectio-
nis. Si quo modo occurram, ad resurrectionem, qua
est ex mortuis. Parendite verba. Si quo modo, &
multi sunt gradus, modisque resurrectionis glo-
riam magis, alij minus illam inueniunt; illi se-
ro dantur, secundum illos gradus, quibus in-
se quisquam aliquid expellit mortis Christi,
eiusque passionis. Fecimus ille gloriam conse-
quetur resurrectionis ampliatem, qui in se Chri-
sti passionum imaginem praetulerit perfectio-
nem: hoc D. Paulus inuere videtur, dum ait:
Sciens, quod sicut socii passionum estis, sic et resur-
rextis & conseruatis. Nota coniunctionem: si
mens sit illi in resurrexeris gloria socii, eius
te doloribus passionis oportet & sociari: tantum
etenim eius gloriae particeps, quantum fueris pas-
sionis eius.
Et hoc est (teste D. Cypriano) quod dile-
ctissimus Christi discipulus aiebat: Qui de-
se in ipso manere, debet, sicut ille ambulauit,
& ipse ambulauit. Num Christi te re-
putas membrum? Num eius te proatens dis-
cipulum? Num illi desideras conseruari? Illi-
ne es? Non es ergo, te cum illo oportet
te, & qua ipse ambulauit, ambulare. Haec
illa via est, qua illic perueniunt, quocumque
illic cum ipso regnant, nec aliam inueniunt.
Ostendit olim Deus charissimo tibi D. Iohanni
Sanctos in caelo triumphantes: videt illos for-
ma delecto, facie venusta, vestitos albis, in-
star niuis, vestimentis, quibus essent & palmae
in manibus, & in capibus diademata. Ta-
li Ioannes pulchritudine stupefactus, totan-
que Sanctorum spectans multitudinem, raptus,
ecce vnus de senioribus, canitie venerabilis,
accedens interrogat. Nollim' o Ioannes, cui
sint hi, & vnde venerint. Tu, Iohanni, Domine,
respondet; amabo, dicit mihi, vnde tanta illis
beatitudo? Hi sunt (ait) qui venerunt de tribu A-
lacione magna, & lauauerunt stolas suas, & d. alia. 13.
uerunt in sanguine Agni. Notate mysterium.
De

De magna tribulatione, multis contumis silentio toleratis, multis ieiunijs strictissimis ad macerationem carnis institutis, multis vigilijs asperis, multis grauioribus morbis, paupertate multa, arantibus multis. Illos intueri; luminaria in illos desigge, & videbis D. Laurentium de craticula ascendentem, D. Stephanum de lapidum imbre, D. Ignatium, de vigibus leonum, D. Christinum de serpentum moribus, D. Apolloniam de flammarum incendijs, D. Franciscum de altissima paupertate, D. Dominicum de horrendis corporis castigationibus: *Hi sunt, qui ueritatis de tribulatione magna.* Quia uigilant uia speras imo presumis te illo percenturum?

Merito miramur, id quod Eliud amicus Iob, Iob 17. 5. illi quondam solentium proposuit: *Numquid noluit Mar. 11. 21. si seruius nubium magnas?* Ita notat D. Gregorius: Barbarum sonat. Quis nubes uias uidit uigilant perambulante? addo, si seruitas uis, quomodo lata? Mentem erige (monet D. Gregorius) & intellige, non tam illum loqui de nubibus illis mortuis, quae media aëris regione circumuoluntur, quam de alijs uiuentibus. Qui sunt haec nubes, nisi sancti? Tales uidit illos Ilias leues, S. Spiritus impulsu agitates: *Qui sunt isti, qui ut nubes uolant?* Numquid considerasti per quam angustas perambulauerint semitas Sancti ad coelum, illoque tandem feliciter peruenerunt D. Petrus crucifixus, D. Paulus capite truncatus, D. Bartholomaeus excoriatus, D. Marthias lancea transiit, D. Iacobus gladio percussus, D. Iacobus minor in praecipiti delectus, D. Andreas in cruce transuersa defunctus. Tormenta perpende, quibus Christi martyres ascenderunt, penitentiae opera, ac uigilias attende Confessorum, mortificationes uirginum obstupescere, semitas angustas, attamen illis fuerunt & lata & magne: *Semitas magna:* ex amoris enim latitudine, praerisque fiducia, cuncta parua, ac modica illis esse uidebantur, unde cum Davide pangebant alacriter: *Viam mandatorum tuorum cucurra cum delictis cor meum; & ambulabam in latitudine.* Qui agit tibi credis conperueniendum. Hanc rectam esse uiam opinaris, non nisi uenari voluptates? Nec minimum uerbum surda aure pertransire? Diebus uenatis uel Sabbati non ieiunare? Carnis in omnibus appetitibus indulgere? uel lenissimam uelle perferre corporis infirmitatem? ne deuarium pauperibus elargiri?

D. CHRYS. Tu (aucti D. Chrysost.) neque Paulo uisior es, He. 6. 6. ad neque Petro. Si uis eadem cum illis assuqui, quid dicitur, T. 5. contrarium auctum? Accuratè dixit auct

amicus Iob: *Numquid propter te derelinquetur terra, & transferentur rupes de loco suo?* q. d. Numquid tibi adscribis, quod Deus in tua gratiam, mutabit in mundo dispositionem rerumque ordinem? Quod tibi persuades, quod propter te recentura transtulerit uniuersi? Conditis tui causa regias semitas esse transferendas?

Vocat D. Gregorius. Nazianz. cruceem & laborem: *Regiam ad caelum uiam.* Primo: quia trita, disposita, & signata est per ipsum Regem: *Via regia: quia constituta est a rege.* Secundo: quia ipse Rex, omneque eius aulici ac optimates eam perambulauerunt. Tu iudex esto, num conueniens sit, aliam se tibi praeparare: *Numquid propter te &c.* Haec igitur sit ratio, ob quam Christus duorum fratrum petitionem ut inconueniam, stultamque reijciat: *Nescitis quid petatis.* Ea quoque de causa (testis est D. Leo) coram his duobus fratribus, repulerat Dominus D. Petri petitionem, dum in monte Thabor, eius gloriae spectaculo delectatus, quo Christus eos recreabat, ibi figere tabernaculum perpetuamque optabat mansionem: *Domine, bonum est nos hic esse.* Vbi hoc notat Euangelista: *Non enim sciebat, quid diceret: (confer illud. Nesciebat, cum hodierno. Nescitis) idcirco, nullum ei Christus dedit responsum, hocque statuit, ut uox de caelis audiretur: quia & ipse Petrus, ceterique duo in terram prosternebantur: interuentum enim erat, bonis uelle potari caelestibus, nulla praerua laborum, peruarumque tolerantia, quibus illam mererentur. Huius suggestioni, loquitur ipse D. Leo) Dominus non respondit, ut intelligeremus, in eorum actione huius uita, prius nobis tolerantiam postulandam esse, quam gloriam. Aucti D. Ambrosii de hoc iudicium: *Prapostere petunt: primum eterum petunt, quod erat posterius postulandum, inuesto procedunt ordine postremo quippe loco gloriae prouenit, quam illi primo uolunt collocare.* Quocirca ipse D. Petrus postmodum sapienter, ipsam beatitudinem uocat: *Posteriores gloriae.* Numquid primae sunt gloriae, numquid & postremae? Illas uocat: *Posteriores,* comparatione tribulationum, arumarum, & crucis, quae debent anteire: sic enim hunc in Christo ordinem obseruamus: *Pranuntians eas, quae in Christo sunt, postiones, & posteriores gloriae.* Hunc Christus ordinem obseruauit: si alium intenditis: *Nescitis quid petatis.**

Fuse de hoc tractat argumento D. Augustinus hoc expendens. Quod licet in pluribus David figuram gesserit Saluatoris, qui in operibus, ad-

D. GREG. NAZIAN. Orat. de plaga grandinis

D. LEON. Serm. de Transfiguratione

Matt. 17. 4

1. Pet. 2. 11

busque heroicis, Christi præfigurabat actus heroicos; admittendaque facinora; particulariter tamen Christi expressit imaginem, in eo quod licet ab uictoria sua per Samuelem in Regem super Israelius habuerit regni, ita tamen Deus disposuit, ut illud pacificus non posse leti, nisi prius pluribus fractus laboribus, belis fatigatus, perfectionibus à faceto Saule Rege in se iniuste commoto exagitatus. Hoc igitur quasi securo iacto suadamento, hanc proponit rationem: Porro si ipsum caput nostrum sine primo peracto labore in terra, in caelo regnare uoluit, neque leuare sursum corpus, quod deosum accepit, nisi per tribulationis usum, quid audet membra sperare, capite suo se esse posse sibi iorari? Si parrem sanctias Belzebub uocauerunt, quanto magis domesticos eius? Non ergo speremus meliorem uiam: quã præcessit, eamque, quã duxit, sequamur: si enim à uestigio eius aberrauerimus, perimus.

D. Avo. In Psal. 51. In Princ. 28. 8.

pietori pro imagine ad uitium elaborata, quatuor offeras denarios, respondebit: natio me suspendis adunco.

Quanti cœlestis ualeat gloria? Iam hoc Dominicã præteritã diximus, ex Isaia: Nec cepit uisus, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, &c. Cuius uerba ad amissum expendimus. Asserit idem Spiritus S. ex ore Salomonis: Omnia aurum in comparatione illius arena est exigua. Et tanquam lutum estimabitur argentum in conspectu illius. Est autem beatitudo: status omnium bonorum aggregatione perfectus. Et hæc bona non sunt talia qualia, sed ipsius Dei bona, eius diuitiæ, eius gloria, eius omnipotentia, eius maiestas, imo ipse Deus: & quanta est inter Dei bona, ac creaturarum differentia, ac inter ipsum Deum, creaturæ que discrimen creaturas, tantum quoque discrimen agi officimus, inter felicem gloriæ statum, & munditæ: eius statum etiam uotis omnibus felicissimum, ac optatissimum: unde quidquid in mundo inuenitur gloriæ, beatitudinis, uoluntatis: in comparatione ipsius arena est exigua. Quocirca considerantes uiri sanctissimi regni illius maiestatem; sibi firmiter persuadent, nec quosuis martyrium cruciatum, nec Confessorum mortificationes, nec diuitum elemosynas, nec quidquid hoc potest in mundo tolerari, eum spectando naturam, æquale tantæ gloriæ premium posse reportari. Hoc omnium ore faterur D. Paulus, hæcque statuit conclusionem: Non sunt contigua passiones huius temporis ad futuram gloriam, que reuelabitur in nobis. Suo dignam ingenio proponit D. Chrysostomus rationem: quasi si a Deus post exilia, carceres, calumnias, labores, arumnasque dicat electis suis prout illa autem; post mala multa perpessa Pharaon Iosepho edixerat. Videt Deus (inquit) quo labore rusticus terræ speret diticiem, quas non uites suas impendat eam passimando, aëris perferens iniurias, hyemis frigora, ventorum turbines, solis instuantis ardores; optimum ac electissimum domus suæ triticum seminans; & messis tempore, si sit mediocri, præ gaudio tripudiat, ac bene labores esse suos impensos, solutaque sibi damna, ex percepta messe gratuletur. Attendit mercatorem, qui, ut terrenas sibi congreget diuitias, se matris, terræque libens exponit periculis, ac discrimini ne in pyratum incidat manus, qui eas sibi deripiant; aut hostium qui uitam auferant; à domo, coniuge charissima, sobole dilectissima separatim non cædet uel diuturnam trahere moram: si forte, flante fortuna, decem lucretur millibus ducato.

§. 9. Multo ualeat gloria. multo est labore comparanda, illo Sancti delectantur.

14. Non. 64. ad pop. Serm. 6. de uerbis Domini. 1. Omnia non nisi labore comparantur.

Hinc duo colligit D. Chrysostomus. a. Primum, quæ etiam D. Augustin. b. notauit, quod pene nobis omnibus dici possit: Nescitis quid petatis. Maxime tripudium inter homines est illud axioma, nihil esse in mundo, bonum reputatum, etiam si minimum; quod non multo constet labore: nec enim agricola colligit sine sudore tritici granum, nec uinæ racemum, nisi uineam putet, aut sodiât, nec denarium mercator, nisi summã diligentia sua dirigat negotia, nec iora disceit studiosus, sine nocturnis uigilijs, diuinisque studijs, nec uel uiam litigans obtinet provisionem, & sepe sibi contrariam, sine sollicitudine multa, ac denarium expensis: nec quælla uium uenustata uestigia, nisi aciem suam miris modis exerceat. Quid igitur dicemus de ijs quæ apud uilgus magni aestimantur? Quæ munera, quæ itinera, quæ sollicitudines insatigabiles, ad obtinendam honoris dignitatem? Quæ genuflexiones, submissiones, molestiæ, conuictorum tolerationes, longæ, ac rædioso expectationes, ut suam quis consequatur provisionem. Solum ergo ipsum cœlum queris gratis, ac sine labore consequi beatitudinem? Nescitis quid petatis. Hoc in ore uersatur omnium, nescium mercatorum, sed eorum quoque, qui tales non sunt: multo constat, quod multo ualeat; fert quippe mercator molestè, quod pro præpretiosissima, ei solum in pretium offeras. Si

propter pro imagine ad uitium elaborata, quatuor offeras denarios, respondebit: natio me suspendis adunco. Quanti cœlestis ualeat gloria? Iam hoc Dominicã præteritã diximus, ex Isaia: Nec cepit uisus, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, &c. Cuius uerba ad amissum expendimus. Asserit idem Spiritus S. ex ore Salomonis: Omnia aurum in comparatione illius arena est exigua. Et tanquam lutum estimabitur argentum in conspectu illius. Est autem beatitudo: status omnium bonorum aggregatione perfectus. Et hæc bona non sunt talia qualia, sed ipsius Dei bona, eius diuitiæ, eius gloria, eius omnipotentia, eius maiestas, imo ipse Deus: & quanta est inter Dei bona, ac creaturarum differentia, ac inter ipsum Deum, creaturæ que discrimen creaturas, tantum quoque discrimen agi officimus, inter felicem gloriæ statum, & munditæ: eius statum etiam uotis omnibus felicissimum, ac optatissimum: unde quidquid in mundo inuenitur gloriæ, beatitudinis, uoluntatis: in comparatione ipsius arena est exigua. Quocirca considerantes uiri sanctissimi regni illius maiestatem; sibi firmiter persuadent, nec quosuis martyrium cruciatum, nec Confessorum mortificationes, nec diuitum elemosynas, nec quidquid hoc potest in mundo tolerari, eum spectando naturam, æquale tantæ gloriæ premium posse reportari. Hoc omnium ore faterur D. Paulus, hæcque statuit conclusionem: Non sunt contigua passiones huius temporis ad futuram gloriam, que reuelabitur in nobis. Suo dignam ingenio proponit D. Chrysostomus rationem: quasi si a Deus post exilia, carceres, calumnias, labores, arumnasque dicat electis suis prout illa autem; post mala multa perpessa Pharaon Iosepho edixerat. Videt Deus (inquit) quo labore rusticus terræ speret diticiem, quas non uites suas impendat eam passimando, aëris perferens iniurias, hyemis frigora, ventorum turbines, solis instuantis ardores; optimum ac electissimum domus suæ triticum seminans; & messis tempore, si sit mediocri, præ gaudio tripudiat, ac bene labores esse suos impensos, solutaque sibi damna, ex percepta messe gratuletur. Attendit mercatorem, qui, ut terrenas sibi congreget diuitias, se matris, terræque libens exponit periculis, ac discrimini ne in pyratum incidat manus, qui eas sibi deripiant; aut hostium qui uitam auferant; à domo, coniuge charissima, sobole dilectissima separatim non cædet uel diuturnam trahere moram: si forte, flante fortuna, decem lucretur millibus ducato.

ducatorum; pro quantum gaudium, quam
hilaris omnium reueritur; ma ris parui pendit per-
pessa pericula, sudores, laboresque mensos
gaudet esse plus aequo compensatos. An nou er-
go ex ratione, sibi Sancti persuadeant, quidquid
in hoc mundo graue molestumque perferunt,
aut perferre possunt, non esse condignum, tan-
tae gloriae, tanto praemio, tanta, qua perfruun-
tur, felicitate? Pleno proclamant gutture, durio-
ribus agitati cruciatibus, dicant vincula, verbe-
ra, carceresque perpessi, restentur ieiunij,
carnis macerationibus, asperisque cilicij mor-
tificati: *Non sunt condigna passiones huius tem-
poris.*

Hoc nobis manifestat (teste D. Chrysost.) Io-
seph Patriarcha; quibus non agitated angustijs,
timore, & periculis, dum eius fratres necem ma-
chinantur; quibus non contractus terroribus, dum
se in solitudine, immersum cisterna iugemiscit?
Quas non eleganti forma iuuenis lacrymas fu-
dit, quas non preces, quas non suspiria, vt ei fra-
tres, comparentur & parum erat, quod non
audirent deprecantem, insuper & afflicto iride-
bant? Quis dolor cor oppressit, dum se à fratribus
in seruum iugum venundatum Ismaelitis? Quis
pudor in foro publico in seruum distrahi? Aegy-
ptijs: quem aliter coemittit, vt in domo sua seruiat in
cophinis; ad vilem reiectus foras euerlorem?
Demum dum se ad inhonesta à Domina sua sto-
machatur sollicitari, & in pudicitia seruat met-
cedem, in eum ipsa surgit coniux fallacia, ipse
coniuialis honestatis direptor insinuat, quo
Demus eius irritatus, hies ei mox et grauior,
ad vincula carcerumque umbras vt proitor, in-
famisque seortator ablegatur. Quo potuit modo
tanta perferre? Quis credat ei tot coloribus vi-
tam non esse finientiam? Erant omnes vt ictus
pinguonum, qui cor innoxii uas sfoderent ado-
lescentis: testante David: *Feruum per transijt ani-
mos eius.* Hoc erat illi vincum fulcimentum;

tantorumque cruciatuum lenimentum: quod illi
Deus in somnis regiam addixerat dignitatem;
thronum iurauerat maiestatis, in ipsos fratres fu-
turum imperium: adduco psaltem regium: *Elo-
quium Domini inslan nauit eum &c.* Dum igitur
vidit laborum suorum terminum, se cumulari
diuitijs, honoribus ab ipso rege decorari; hanc
audie Pharaonis vocem: *Tu eris super domum
meam;* dum regium accipit anulum, dum curru
regio per totam vehit: urbem regali maiestate
clarus, & omnia acclamationibus, ac genufle-
xionibus praecone praecunte venerandus, priora
cuncta; licet grauissima, nulla esse cenat, nec

tanta gloriae, tantis diuitijs, tanta condigna ma-
iestati: vnde primogenito suo nomen imposuit
Manasses dicens: *Obluisti me fecit Deus omnium
bonorum meorum, & datus est mihi.* Tanta
namque sunt bona, quibus nunc dominus gau-
deo, vt eorum magnitudo praeteritorum labo-
rum opprimat multitudinem, iudicemque illos
huic tantae beatitudinis non posse comparari. Si
cruciatu adeo graues, si labores adeo diuturni,
si poenae adeo molesti Ioseph iudicio tanta con-
digna non fuerint celsitudini, cum illa terrena
esset ac temporalis, breuique peritura, quanto
potiori iure, attenta caelestis gloriae magnitudi-
ne, grauissimi quilibet cruciatus, & quos homo
vngquam pertulit, durissimi labores, leues sunt,
& momentanei: *Non sunt condigna passiones &c.*
Proinde, diligenter considera, quid, vt illa fru-
rentur, egerint, quae tormenta superarunt, quibus
poenis fortiores, quibus se mortificationibus sub-
tulerint, quot carceres illustrarint, fame enecti,
quot flagra, plumbata, scorpiones, gladios, ro-
tas, craticulas, lectosque ignitos sustinuerint pa-
tientes? Hoc huius fuit gloriae praemium, sicut
nihilominus: *Non sunt condigna passiones.* Tu igitur
attende, tu perpende quid pro regno des im-
mortalis, non Laurentij craticulam, non Step-
hanis laxa crepantia, non Andree crucem, non
Iguatij leo: es, non Clementis exilia, non Mar-
tyrum grauiamina, sed nec Anachoritarum sol-
itudinem, nec Francisci vigilias, nec Dominici
disciplinas, nec Confessorum mortificationes.
Quid igitur pro caelo tradis obtinendo? Quid a-
gis? Numquid illud delictijs, recreationibus, vani-
tatis mens est adipisci? Certè tale bonum vi-
lipendis, in eorum numerum referendus, de qui-
bus tex & vates: *Pro nihilo habuerunt terram de-
siderabilem.* Vera loquar, te Christus vt stultum
redarguit: *Nescitis quid petatis.*

Secundum: quod his conformiter signis at-
que doctrinae, quam tibi dat Christus via ad coe-
lum, te ipsum examines oportet, num illam in-
grediatis, vel aliam tuae perditionis, & damnatio-
nis. Non inconueniens hoc tibi foret exercitium,
si te ipsum excuteres, à te ipso inquireret; num
viam rectam, vel pravam ingredior: *Vos metipfos
tentate.* Hortabatur Apostolus. Attende num si-
gna sequaris, quae tibi, qui viam optime nouit,
designauit. Detinetur quisquam captiuus apud
inimicos, nouit, vni aut tantum esse viam, qua
salus liberque redeat in patriam, qui autem illam
probe nouit, illum de hac plenus instruens dicit.
Per talora, charissime, terram praecedes, & ad
dexteram descedens, sumptu occurreres rapidissi-
me,

Gen. 42

Ps. 103

2. Cor. 13

I. Similitudo

vt illud nullis vestris benemericis, operibusque
iustitiæ, possitis obtinere, sed illud vobis per
iminentia Christi concelebrata merita, sicut & do-
natum fides: *Vobis enim donatum est, pro Christo,*
non solum vt in eum credatis, sed vt etiam pro il-
lo patiannini. Mirare copulam verborum, fides
Christi, & pati pro Christo. Hæc duo connectit.
Hoc vera supponit Theologia, fidem non cade-
re sub merito, sed esse donum ex Dei tibi bene-
placito infusum: *Fides est donum Dei, non ex ope-*
ribus iustitiæ. Donum quoque Dei credite, dum
vos suet pro sui amore, veraque fide tribulatio-
nibus, persecutionibus, poenitentia agitari. Hinc
ortum est, quod Presbyteri & Diaconi referunt
qui passioni S. Andreae testis adfuerunt, dum
cruci confixus; vidit populum eius sanctitate
permotum commoveri, vt eum cruce distul-
leret, cum eum nec precibus possent a pro-
posito dehortari, conuersi ad Dominum rogauit vt in-
ceptum beneficium peticeret, à cruce non se li-
neret deligari: *Ne permissas me Donum de cru-*
ce solui. Quod & obtinuit vt singulare benefi-
cium, cum enim acciderent eum vinculis soluti-
turi, viribus suis eneuabatur, quotquot eum
deligare conabantur: *Ne Lis poterat perungere*
ad eum, suspensum enim brachia erant, quæcum-
que se ex euersis ad solucndam eum. Hinc illa
vox, quæ autopere perterruit Valerianum Lau-
rentius, dum propositis ei facillimis tormentis,
scorpionibus, plumbatis, ollis accensis, cruci-
culis ignitis, trocleis, plumbatis, acutis cuspidi-
bus, tyranno respondit impereritis. Noueris
mortalium infelicitate: *Hæc epulas semper opta-*
ni. In craticula vero superpositus, se leuorem
ostendens, quam si molli recumberet culeitra,
tyranno exprobat: *Disce misere, quod carbones*
tui, mihi refriguum præstant. In eandem rapuit
admirati nem eum contemnens cognatusque
D. Vincentius Tyrannum Dacianum: dum nul-
li tolerandis tormentis exammaris, alacri vultu
præfidi responderet: *Hoc est quod semper optauit,*
& vultu omnibus exquisiuit. Et quo maiores sa-
tellites vires remosque educando martyri im-
pendebant, eo ipsos vultu ad usum magis com-
posito, vt debiles, elumbos, effeminatos velliba-
bat: *Moras carnicum nigrabat.* Hinc S. virgo
Dorothea, cruciatibus latimanissimis vicerata
respondit: *Non mihi vicia mea, nequaquam in la-*
ta sum. Duo illi Illustrissimi germani Romana
flos nobilitatis Marcus & Marcellianus, ad ex-
trema vi tormentorum redacti, dum eos Romæ
quæ erant horretur: *Respicite miseri, & vos*
vt à crucis ibus eripite: illi responderunt: *Num-*

quam tam iucunde epulari sumus, & vinum tam
diu hęc nos Christus pati sinat, quamdiu hoc cor-
ruptibili corpore videri erimus. De S. Agnete
tredecim annorum virgincula refert D. Ambr.
Ambrosius quod inter hammarum plebos, laudes
Romam raperet in extasim: *Benedico, vt Pa. Vi gina*
ter Domini mei Iesu Christi. Benedictus Deo Tom. 5e
martyr Ignatius impatientis dolebat, dum a-
lios vidit pro se apud tyrannum intercedentes
vt eum graueri iuberet cruciari, vnde multis
id precibus inuoluit, dicens: *Ego scio, quid*
michi expediat. Audio pias S. Euphemia virgi-
tis querelas quæ magno dolens affectu coram
Tyranno quærebatur, quod alijs tormentis affli-
ctis, illam liberam non exerceat, quæ ob
generis sui nobilitatem merebatur, volebatque
alijs, in poenis, cruciatibusque anteferi. Quid
etiam de illustrissima virgine Romana Secun-
da, quæ vt intellexit iussu Præfetti serorent
suam Rufinam flagris concedendam, se verò de-
mitti, sic eum aggreitur: *Quid est quod foro-*
rem meam honore, & me efficit ignominia? Conse-
quenter ait D. Ambrosius. Parum erat SS. Mar-
tyribus ad ipsos tyrannos durissimis vexati suppli-
cij, sed & ipsi his superatis, aut vilipensis adde-
bant longe grauiora. Querit D. Petrus, vt præ-
ceptum audiret Neronus, quod crucifigatur,
instituit quantum potuit, & obmittit, vt capite
inuerso crucifigereur, quo molestior fieret sibi
cruciatu.
Idem quoque perpendit D. Gregorius in Iob
patientie speculo, cum eum diabolus fecerit
linam respersisset lepra, non tamen quæsiuit, ad-
diditque quæ tam magis exulceraret, putredini-
nem sanieque emundans, non mellissimo lin-
teolo, sed testa sanieum rallebat, et illa vul-
nera conuulsans, eadem grauius irretat: *Quæ Iob 2. 7.*
istâ sanieum radebat. Quid hic reuertit fortissi-
mi? horresco referens. Proterit vos demul-
cet, recreat, delinit? ipsa crux? gladius?
feruentes ollæ? flammæ ardentissimæ? leones
rugiens? demulcet sanie? videmus etenim
hanc esse ad cælum viam; has obuiare ter-
mentis, signis est occurrere verissimis, quæ no-
bis illi prædixit, quæ vobis illam prædicauit
magister, dixitque veritatis. His congrua est
D. Iacobi sententia; mundi iudicio prius eis-
sons, quæ epistolam suam omni cultu dignif-
simam, fidelibus conscriptam exorditur: *Om. Iacobi 2. 24*
ne gaudium existinate fratres, cum in tentatio-
nes varias inciditis. Expedite verbum illud
(vone gaudium) q. d. huiusmodi gaudium, tan-

Philippen
1. 28.
Aplid Su-
riam de
S. Andr.
Tom. 6.

Il.
Excep-
tium
Barn.
mde
p. 10
Ditk
ep. 10
1000

Lib. 1. de
rem meam honore,
interpella-
c. 1.
Lob 2. 7.
Om. Iacobi 2. 24

ta letitia, quae beatitudinis latitiae assimilatur: Hoc in vobis habete gaudium: Cum in tentationis *varia incidistis*. An hoc ergo sit mihi materia gaudij, ut ambulans eum offendam qui mihi conuictus? Ut occurrat penis, morbis, languoribus? Quantum sapio, quaedam eximia tangit verba, quibus Iob amicis respondit: *et in solationibus*, qui hoc de eo sentiebant, quod in abyssum quandam absorptus esset utilitatis, ex animis in illum ingruentibus afflictionibus: *Quasi effodisset thesaurum, gaudensq; vehementer, cum inuenerint sepulchrum*. Qui thesauros in agant, terram effodiunt, nihil illos plus recreat, quam dum sepulchrum inueniunt. Cur hoc igitur? Quid in sepulchro nisi vermes, factor, plures inueniuntur? Quae causa letitiae, ei qui thesauros quaerit, si sepulchrum inueniat, ossibus, cruribus, membris, vermibus sceleris mortuorum? Olim, nedom inter infideles, sed & inter fideles moris erat praetorsissimos quoque thesauros recondere monumentis, in quibus cadavera sepeliebantur, sub erporibus defunctuorum, & hoc pluribus de causis, quis modo non vult explanare. De Salomone testatur Iosephus, quod in parvis suis David mansolacos torabonderit thesauro, ut ex illis fiticantus tria millia euekerit talentorum, quinimo & multo post tempore Herodes reliquas easque plurimas opes, effudit. Hoc igitur modo, qui thesauros inuelligabat, maxime perire, si sepulchrum offenderet, letabatur. Licet enim, factorem, pulveres, vermes, putrida reperiret cadavera, sub illis tamen immensas latere diuitias sibi inanimam inducebat, quas tanto sudore requirebat. At igitur Iob amicis suis. Quid opti animi, charissimi, quod quia putredini, ac vermibus occurrere, quia me perdoce, lepraque, ceruo maculatum, quia me quasi sepulchro conclusum inuenio, tristes sum & uerto e conficiat? Fallimini: numquam enim mihi manus allatum est gaudium: sum etenim, velut qui diuites, aeternos, supremosque seruat thesauros, quos Deus sepulchris abdidit incognitos, sub languoribus, laboribus, morte, cruciatibusque recondidit: haec ostendens exultare teo, confidens me rectam tenere viam, ut illos mihi effodiam numquam perituros. Hos Sancti perleguntur, hos magis faciunt, imo plures, quam omnes thesauros, gazas, manique voluptates.

Iob. 3. 21. illum ingruentibus afflictionibus: Quasi effodisset thesaurum, gaudensq; vehementer, cum inuenerint sepulchrum. Qui thesauros in agant, terram effodiunt, nihil illos plus recreat, quam dum sepulchrum inueniunt. Cur hoc igitur? Quid in sepulchro nisi vermes, factor, plures inueniuntur? Quae causa letitiae, ei qui thesauros quaerit, si sepulchrum inueniat, ossibus, cruribus, membris, vermibus sceleris mortuorum? Olim, nedom inter infideles, sed & inter fideles moris erat praetorsissimos quoque thesauros recondere monumentis, in quibus cadavera sepeliebantur, sub erporibus defunctuorum, & hoc pluribus de causis, quis modo non vult explanare. De Salomone testatur Iosephus, quod in parvis suis David mansolacos torabonderit thesauro, ut ex illis fiticantus tria millia euekerit talentorum, quinimo & multo post tempore Herodes reliquas easque plurimas opes, effudit. Hoc igitur modo, qui thesauros inuelligabat, maxime perire, si sepulchrum offenderet, letabatur. Licet enim, factorem, pulveres, vermes, putrida reperiret cadavera, sub illis tamen immensas latere diuitias sibi inanimam inducebat, quas tanto sudore requirebat. At igitur Iob amicis suis. Quid opti animi, charissimi, quod quia putredini, ac vermibus occurrere, quia me perdoce, lepraque, ceruo maculatum, quia me quasi sepulchro conclusum inuenio, tristes sum & uerto e conficiat? Fallimini: numquam enim mihi manus allatum est gaudium: sum etenim, velut qui diuites, aeternos, supremosque seruat thesauros, quos Deus sepulchris abdidit incognitos, sub languoribus, laboribus, morte, cruciatibusque recondidit: haec ostendens exultare teo, confidens me rectam tenere viam, ut illos mihi effodiam numquam perituros. Hos Sancti perleguntur, hos magis faciunt, imo plures, quam omnes thesauros, gazas, manique voluptates.

astians thesauro Aegyptiorum, improprium Christi, aspiciat eum in resurrectionem. Nemo igitur, quid acciderit Moysi, quem mater puerulum vineae cistae conclusum Nili commisit gurgiti, a hira Pharaonis peritulo mortis creptus ac optati in filium, paerique regis heredem, atq; e vi talen summis celsis, pompa, curaque euiguit. At gratia sceleris, supero illustratus si ei summe, paulam huc coepit renunciare celsitudi, publice contentatus, ac filium non esse, ne esse velle huc Pharaonis, proinde e palatio dascens, se extraxit, co iurix societati, pleris faciens, famem, sitim, labores, persecutiones, quibus cum fidelibus premebatur, quam cunctas delicias, voluptate, dignitates, ciuitatis, quibus in regis palatio potiri potuisset. Si Moyses regi palatio uerga verentem inter gasses. Quo tendis o Moyses? ut me populo meo in hunc exilio in comitem adhibeam. An ego ubi non liquet, quam iniusta opprimuntur scelerate, quam grauer casu, q auis sparis, dumque ac tribulis attera te, quam in letabili pensio certore laudum numero ad opus uergatur quo ianum? In aula regia, delicias, voluptatibus, diuitijs, honoribus ad luxum abundas: omnes te, veta incipem, regique suspicium si celsorem, haec uic defectis, eoque tendis, ubi non nisi labores, angustias, flagra, inurias pernalque patiaris? Vtique, illa ambio, reponet Moyses, his inpho, ad hanc adspiro, vti que namq; e inter se collatis: *Magnis elogi affligi cum populo Dei, quam temporali peccati habere inuenditatem: Quis credat? quo duce ducetis? Quis te eo dirigit? Fides: Fide grandis factus. Creuit cum annis fides, cui proprium est abscondita reuelare; haec menti illuminat oculos, quibus videam gloriam, diuitias, delicias, aeterna que subsecutibus, laboribus, potius late beatitudinem: quibus inquam, ad lucem producant colessem illam gloriam, qua illectus, thesaurus gazalque despiciam Aegyptiorum. Expendite verba: *Maiores diuitas astians thesauro Aegyptio: improprium Christi.* O quales erant illi Regis Aegypti thesauro, quorum se omnium heredem aucti proclamaui. Veruntamen illis ualidit, hoc ciperent, abrenuntiat, pedibus substerent, manique arripit hira Christi improprium, a inofus.*

Quare D. Chrysesto. Quid est improprium Christi? Vita est (inquit) repleta miseris, laboribus molesta, persecutionibus infesta: pro bonis

16. Hinc & citius conuenit D. Paul. cuius uerba perperit D. Chrysesto. Fide, Moyses grandis factus, negauit se esse filium filiae Pharaonis, magis eligi me affligi cum populo Dei, quam tempore, oratione. 11. in peccatis habere inuenditatem, maiores diuitias

nis mala recipere, ob virtutū actus condemna-
 ta, sentiam percutere pietatis, ob vitia morum-
 que integritatem pati contumelias, in stipite
 crucifigi. Hoc Moyses elegit, hoc præ cunctis
 Ægypti thesauris pluris æstimavit: præcebat
 enim, se à populo suo mille tribulationibus, la-
 bouibusque fatigandum, quod & statim à sui
 principatus expertus est exordio: cum enim al-
 terum eorum à violenta vindicatarum oppressio-
 ne, ille idem die sequenti eum contumelijs ap-
 petiit, vixque discrimini exposuit nõ fugientē.
 Hæc votis omnibus eligit, Ægypti diuitias hoc-
 cipendens. Et ex qua quæ o. causa? *Aspicit in
 remunerationem.* In eo fides sumperat augmen-
 tum, ita vt, licet annis adolefceret, magis tamen
 fidei charismate si maretur: *Grandis factus* Cū
 ipsa grandem habuit remunerationem, eo quod
 cum illa lucrabatur, & in temporali paupera-
 te diuitias inueniebat sempiternas. In fame, qua
 debiscebatur, celestem cernebat futuram; in
 regni terreni cōtemptu, celestem videbat reg-
 num in possessionem: O fide viua illuminatos o-
 culos. Sic conspicit, hic detegit premij mag-
 nitudinem, illud considerans, tertena despiciet,
 labores penamque ampicitur & quasi quibus-
 dam post illas alas volat celestissimus: hoc cur-
 re non addidi alas. Notanda sunt quæ Domini-
 ca proxime elapsa diximus: quod d. proxij con-
 sideratio a. as suggerat. ac volare faciat g. auf-
 simum etiam horem, vnde D. Jacob. *Omne gau-
 dium existimate, cum in sepulchra, mortes, cru-
 ces, persecutiones, varia: que tentationis incide-
 ritis.*
 Bona est hæc fateor allusio, verum non infe-
 rior illa, qua sentio D. Jacobum tangere verba
 illa mystica Regis Dam: *Fluminis impetus lati-
 ficat civitatem Dei.* Ad altiora contemplan-
 da, & præcio spiritus quodam lumine singu-
 lariter illustratus: o. siderat Dei charissimos, præ-
 sertim non iustos testamenti. Et ecce hos om-
 nes videt afflictos mortificatione extorres, omnes
 mundi perferentes adversarias potestates, & in
 eos terræ Principum directa tormetra: attendit
 illos animosos, omnis timoris expertus, diuino
 sanore roboratos: in quem omnis spes eorum ia-
 cit. Ita au. hora, illos an. h. Deo laudes concien-
 tes: *Deus noster refugium & virtus, adiutor in tri-
 bula: iocundus, quia inuicem: nos nimis, propterea
 non timebitis dum turbabitur terra, & transfe-
 rentur montes in cor maris.* Tales sunt, quibus vi-
 deaque cingimur persecutiones: tales, quæ
 nos premunt tentationes tales, quibus affligi-
 mur, tribulationes, vt quid primum sit aut vi-
 Hieron. *Ep. de Lazaro Tom. II.*

timum ignoremus. Hoc indicat: *Inuenerunt nos
 nimis.* Attamen nec timemus, nec timebimus: si
 namque impetus patimur graues maior at a-
 men est, quæ nos roborat fortitudo, nempe di-
 uina, præ de totis licet in nos insurgat orbis
 adeo exulceratus, vt omnia inuertat, & qui nos
 impugnat in atum fluctus decumani rugiant,
 terram demergant, montibus ad oram maris
 tremorem incutiant fortissimis, immobiles per-
 sistimus, imper erriti, & quod nos timore per-
 cutere debuerat absit vt incuat terram, quæ
 maioris nobis est causa lætitiæ, *Fluminis impetus
 lætificat civitatem Dei.* Audiunt iusti, *Ciuitatis
 Dei,* celesti eius adeo præsidio suffulti, vt hoc
 eis animos excitet, nempe flumini in petus ra-
 pidissimi quod sua origine, resiliens alioque
 profuens, in illam impingit. Altissimum myste-
 rium. Vix aliquid grauiorem incutit metum ci-
 uitati, quam dum flumini eam circumfluens, ac
 lætificans, decidentibus imbris increfcit, eo-
 que modo inflatur, vt oras suas egressus toto in
 illam ruat impetu furiosus. Quo igitur sensu il-
 le, Dei lætificat ciuitatem: *Fluminis impetus læ-
 tificat civitatem Dei.*
 Licet hoc nomen flumen absolute sumptum
 significet flumini in genere, nec hunc nec illū
 denotans: læptus tamen in sacris litteris indi-
 cat Nilum flumini. I a David de Salomone
 præmit: *Dominabitur à mari, vsque ad mare, à
 flumine vsque ad terminos orbis terrarum.* Et vates
 Hier. *Quid tibi vis, vt bibas aquas fluminis.* Tan-
 tus autem legitur esse huius fluminis in petus,
 vt semel per annum nimis pluuijs sēductū al-
 uo egrediatur. Videtur autem tum totam velle
 terram Ægypti perfundare, eiusque obruere ci-
 uitates, ita vt eiusdem augmentum non leuem vi-
 deatur. incutere debere etiam vniuersis; absit
 autē vt hoc ita sit: quin potius ex eiusdem inunda-
 tione tota pender Ægypti lætitiā: in illa namque
 alia non sunt aquæ, non alij fluij, præter illū,
 qui dū aluo egrediatur, ripasque si perat totam
 terram inundat, ipsa verò terra his aquis inun-
 data quasi bouum stercore lætandatur, ex eā ne
 messis dependet proventus, ita vt quod altius ter-
 ra Nilo inundatur, eō messis spes ad sit foecun-
 diolus. Quando fluij argumentū modicum est,
 pa. vā spem futuræ messis concipiunt, modicioris
 autē speratur, si eius mediocre sit incrementum;
 at verò centuplæ messis spe lætantur, dum ple-
 no gurgite aquæ copiosa & altissima cāpos &
 atna longè lateque contegunt turbulenta. Faci-
 lis est applicatio, cum notū sit in sacra pagina,
 aquas præsignare tribulationes, persecutiones,
 famem,

III. Similitudo.

Ps. 72. 18.

Hier. c. 2. 19.

IV.

Ex

Nili

inunda

da in

spes

accref

cit

messis.

famen, ignomiam &c. Hæ viros iustos non contumeliant aquæ: mouerunt enim ex illarum patientia, gloriæ messem fecundari, tantoque futurum amplius præcium, quanto labores in Dei obsequium tolerati fuerint grauiores; quocirca ad atrijs fluminis incrementum, Dei ciuitatis gaudio tripudiat vberiori, quam iusti animam intelligimus. In spem ergo erigere, quod fuerint pane toleratu difficiliores, eò fructus & haulu gloriæ celestis pleniori hoc inuit D. Iacobus:

Iacob.
1.2. *Omne gaudium excitatione, fratres, cum in varias tentationis incidereis. Vestrum crescat gaudium, dum crescit tentatio, dum omnes in te cernes nubes irruere, tantoque impetu proflire, ut nemo dixerit, illis posse vi vlla resisti, dum te Principes persequuntur, te captiuum ducunt apparitores, te vestibus exuunt satellites; te flagellis cadunt, dum hic tibi bona diripit, alter honore sugillat, dum te paupertas angit, ignominia deicit, carceres constringunt, aduersarij multiplicantur, increfcit necessitas: Omne gaudium excitatione. Quam accuratè Dei electos describit Moyfes, in persona Tribus Zabulon, & Issachar, de illis hoc prædicens elogium: *Ammolabunt victimas iustitia, qui inundationem maris quasi lac fugent, & thesauros absconditos arenarum.* Prouidum suspicite populum. Cuius erit hoc exercitium, Deo victimas litare, amarissimas maris vndas, turbatosque fluctus, quasi dulcissimum lac exsugere, quibus absconditos arenis thesauros expileantur. Quis pro merito hanc exponat prophetiam? Nemo: illam tamen gaudemus in Dei seruis esse ad amissim implet: m-hi namque Deo victimas incessanter immolant carnis suæ, sub iugo rationis illam reprimendo, male compositos refrenando motus, illicitalque voluptates, nominatim autem Martyres, qui velut multa siti anhelii dilatato ad palmi latitudinem ore, ut aquam suavissimo de fonte bibant bullicientem accurrunt, ita & illi proferant ut hauriant, velut lac dulcissimum, inflatas illas terribilesque vndas minarum, tormentorum, perse. utonum, quas tempestuosum illud, ut mare, cor tyrannorum in Dei martyres despumabat, ex his autem effodiebant sibi thesauros sub arenis absconditos.*

§. 10. *Tam festino gradu procedit Christus, ut mirentur, & timeant Apostoli.*

17 **M**entis oculos clarius sel piscis illuminat, piscis illius celestis, in eo quod ait: *Ecce*

*ascendimus Hierosolimam, & consummabuntur omnia quæ scripta sunt per Prophetas de filio hominis. Quo demonstrat, quis ille fuerit: à quo motus ita celeriter incescit, ut brevi tempore percurrere valeret, tot quot vates prænumij sentitas viaeque designarant. Hoc autem vltimū fuit iter, quo perrexit in Hierusalem. Præterit paulo ante diebus cum Iudæi lapidare festinabant, quocirca se periculo subducit & petit Galilæam. Hinc eum sorores Laxari euocarunt; agique cum discipulis de repetendo Iudæam, licet illis ab eo discedentibus, qui terrore lapidum etiam tum timidi, ab incepto eum conabantur diuertere proposito: *Nunc volebant te Iudæa lapidare, & iterum vadis illuc?* Reueritur igitur Christus, & toti mundo notissimum parat miraculum, quatuordecim Lazari reuocat ad vitam, tot circumstantiis irrefragabilibus, ut se superatos esse inimici, vel inuicti faterentur: vnde cum nec esse possent honori derogare, concilium cogunt vniuersale, præside Caipha, quo eius mortem communi suffragio, concluserunt. Quo cognito Christus ad terram Ephrem circa Iordaniem secedit, ibique ad paucos dies diuino consilio later incognitus inimicis. His elapsis, focus quia venit hora eius, ut nostræ saluti per crucis mortem imponat catastrophem, ipse proponit in Hierusalem, velut onis ad lanienam: in eum autem finem tam publico graditur itinere, tot in eo mirabilia operatur, ut turbam post se trahat infamam, ac tantam ut & ipse Zacharus pigraus, ad eius introitum in Iericho arborem ascenderit, Christum viuentem ingre. sistentem, Christus quoque comitabantur, religiosæ quædam mulieres, nominatim vxor Zebedæi mater Iacobi & Ioan. Hoc in itinere se Saluator statuit antistitem, tanque celeri progreditur pede, gressi que duplicati, ut voluit ab modum à grauitate, ac modestia consuetæ alienum stupuerint, imuerintque discipulis qui inter se colloquebantur: dicentes: *Quæ hæc, præter morem, tanta magistri itineris acceleratio?* Deinde, timere ceperunt, suspicari, num forte Hierosolimam tenderet, ubi certò nouerant, eum iam à concilio generali nigro calculo damnatum & publico per vrbis plateas præcone indictum, si quis nosset vrbem esset, indicaret utique capiendum; ita testatur D. Ioan. Hoc autem inuit D. Marc. *Eram autem in vna asendit. Martes Hierosolimam, & præcedebat eos Iesus, & studebant, & sequentes timebant.* Ut autem hoc Christus agnouit, quem nihil latebat, Assumens discipulos dixit eis: *Quæ ei essent eum uera. Loquitur: Nostisne? quò tendamus? Nostisne, quia ascendimus**

cēditus Hierosolymam, ubi consummabuntur omnia quæ scripta sunt per Prophetas de filio hominis; tradetur enim Principibus (illi quippe in eius iam necem conspirant) vt in eo exco- gitatum exequantur consilium.

Hic credo vaticinium impletum Isaiæ: *Et timebunt qui ab occidente. Et c. tū venerit quasi fluvius violentus, quem spiritus Domini cogit.* Timebunt dum venerit, timebunt dū eum. Quasi fluvius violentus, tanto videbunt impetu procedentē, quem vehemens impellensque spiritus Domini cogit, agitat, excitat. Fluvius in mare decurrens, hominem signat, ad vltimam metam properantē: quod & ipsa mulier Tecutis noverat dū Dauidem exorat: *Omnes morimur, Et quasi aqua dilabimur.* Magno decursu rapitur ex leatungine fluvius, seu aqua decidua, vt cuncta vastare velle videatur. Si hanc insuper ventus impellat vehementior, tam rapido defluit cursu, vt in admirationē rapiat spectatores, vt notat Dauid de aliis loquens: *Sicut torrens in Austro.* Nervosē Christi delinea, si spiritum fluvium, fonte manantē virginali. Ad nostrā salutis desiderio, quo velut spiritus Domini agitur violento: *Quem spiritus Domini cogit; amore, inquam, velut calcem pronocatur, vt muros transiliat, superetque propugnacula; tam celeri passu festinat, vt timore non mediocri discipuli percellantur: Timebunt, qui ab occidente. Et c. sequentes discipuli timebunt.* Quis te

Saluator impellit, quis currenti calcem addit? exultas vt gigas ad currendam viam, vt hac te gradientem via comitari, videam posse neminē. Ita hoc, illis his verbis indicavit: *Eccc ascendimus Hierosolymam, Et consummabuntur omnia.* Primum illis, quasi digito ad oculum, futurum præ- nuntiat: *Eccc, vt eum Deum esse credant qui hæc noverat tā distinctē, quasi qui omnia diuinis suis oculis haberet præsentia, qui verō sic futura prædicit, vt Deus adoratur: Annuntiate quæ ventura sunt in futurum. Et c. sciemus, quia Dñs estis vos.* Nota verbum, *sciemus*: materiam enim doctrinæ Theologicæ præbet amplissimam. Paucis autē diebus euenerat, quod præfati sumus: dum enim Iudæa excedens, Galilæam petierat, eum- que inde Martha ac Magdalena in fratris La- zari subsidium euacuarant, iamque iter eō susci- peret, opponunt se discipuli, capitis ei proponunt periculum, quod iam pridem vix eualerat; tum illis exposuit nihil esse quod timeant, omnia tu- ta, quæ ipse prævidebat, euentura.

Hoc verbis illis significauit: *Si quis ambulauerit in die, non offendit.* non timent qui videt vbi

pedes figat, q. d. oculi mei diuini sunt, quibus a- perra nudaque sunt omnia. Nunc verō dicit, ascensum hunc suum Hierosolymam alio fu- turum modo: capietur enim, tradetur Principi- bus, Gentibus Iudæis, illudetur, conspuetur, fla- gellabitur, coronabitur, crucifigetur: hæc autem illis ita distinctē prænuntiat, quasi oculis cernat sibi præsentia: *Eccc ascendimus Hierosolymam, Et filius hominis. Et c.* Qui ostendit, ac declarat se tā perspicacibus valere oculis, sole claris patet, eū esse Deum, de quo D. Paul. *Et non est vlla crea- tura inuisibilis in conspectu eius. Omnia autem nuda & aperta sunt oculis eius. Cui consonat Sa- lomoni: A saculo, Et vsque in saculum respicit.* Et quod vt talis, sicut prælibauimus, nihil haberet, vnde sibi mortem formidaret; nunc autem ait, esm a se per manus Iudæorum, atque Gentilium esse perferendam, & quidem ignominiosam.

Secundū: vt omni ibus sit propalam, quod nulla vi coactus moriatur, sed voluntate tam in- tegra liberimus, vt suos ipse egressus ad mor- tem consideret: *Ascendimus.* Non dicant, quod nos cogant, sed quod *Ascendimus.* Pergit infini- ti meriti ac immensi valoris sacrificium oblatu- rus: quia verō ad hoc primum requiritur, vt sit voluntarium, iuxta illud D. Pauli: *Non ex tristi- tia, aut ex necessitate: hilarem enim animum dili- git Deus:* & Dauid: *Voluntariū sacrificabo tibi, cuius liqueat hoc esse illud sacrificium, quod- que potuerit Dauid in eius persona Patri confi- tēti: Eccc venio vt faciam voluntatem tuam:* de Ps. 119. 8. quibus aliās plura diximus.

§. II. Consummabuntur omnia. Paucis ho- ris compleuit ea Saluator, quæ quinque mil- le annis orant delineata, illum namque amor excitabat.

Tertio, tam celeri progreditur pede, tanta- que diligentia, multum enim illi restat itineris, vrgetque tempus, paucis quippe horis implere debet, & pertransire, quidquid Prophetæ dixerunt, scripserunt, designauerunt; de- pignorari verba cūcta ac promissa, quæ per eorū ora itauerat, vt nec apex vel vnicus sit, qui non exactē perfecteque compleatur, percurrere ipse solus nec quidem vnus diei tempore, quidquid illi quinq; mille annis præsignauerunt. *Eccc ascen- dimus Hierosolymā, Et consummabuntur omnia, quæ scripta sūt per Prophetas de filio hominis: Quid ita cōtēdis dō Domine! Implete festino, quidquid de me Prophetæ præciterūt. An ad hoc ita properā- dum*

Isai. 59.

2 Reg. 24.

Ps. 124.

Isai. 41.

1000. 11.

Heb. 4. 11.

Ecc. 39. 25

2. Cor. 1. 7

de Ps. 119. 8.

19

Hum excita. t. tenuit ut mundū dixeris interire puluere, qui recessurus erat. profligente nocte in lucem diemque conuersa. O quantum erectum est castrum prophetarum, quot ignes verba, missiles quot, quot metaphoræ, quot veterum opera. Prophetarum nostræ redemptionis Sacramenta contegebant! Quanta omni ex parte, omni tempore differentia prophetiarum! Et quot annis efformando huic castrum artifices iudicauerunt! Modò verò, feli prægnatus horâ, ignis in pectore accenditur. Saluatoris, nouo amoris incimento, prout inuicit D. Ioannes: *Sciens Iesus quia venis hora eius &c. cum dilexisset suos, qui erant in mundo in finem dilexerit eos.* Amor ille tantū Christum vixit diligentia, vt pertransierit omnes illos ignes missiles, & innaque flammis volatitres, omnes disfoluerit, puluicem eduxerit prophetiarum Sacramentorum, factus lux: *Ego sum lux mundi*, ita vt octodecim horarum spatio, nempe ab hora nona diei Iouis vespertina, qua cæjebatur, vsque ad tertiam diei Veneris vespertinam, qua moriebatur, omnia percurrerit in horto exorsus, & in cruce consummari: *Consummatus est.*

§. 12. *Cunctas sua passione Christus prophetias viuificauit, & inuenit quasi fermentum; fidei nostra maxime conueniens.*

Hoc omnium nomine Prophetarum, imo & totius generis humani supplicabat Abacuc Propheta in illo tam solemni quâ difficili Cantico: *Domine opus tuum, in medio annorum viuifica illud.* Prototypo Domine adeo diuini ac cælestis delinacti, quod per oratorum dispositi Prophetarum, corpus tot tamque præclaris circumstantiis adornatum; iam facta sunt fundamenta per tot manus artificum, quot te vates tui præcurrerunt, castrum erecti spiculis igneis, ariciniis, signis, ac figuris diuina planè sapientia circumcinctum, vt merito cognomen accepit, dicebatque illud esse, *Opus tuum, dicere*, & primum describere, quidquid postmodum esset faciendum, vt oculis pateat, nihil casu, nihil euenite non præmeditatum. Hoc præsignificauit (interprete Theophilacto) idem Propheta his verbis: *Ante faciem eius ibit morsq. d. n. in omnibus quæ per Prophetas aut dissonabat agenda, aut futura loquebatur, mortem suam meditabatur, vt ipsi quidquid pateretur, prænunderent.* Notat autem quæd

Septuaginta legat: *Ante faciem eius ibit sermo* quod quidquid agendum erat, præuenit, illud expressis, clarisque verbis prænunderans; vt omnes restentur, omnia concordi sapientia ac vniuersim peracta esse consilio: Huic concinit Amos Prophetas: *Non faciet Dominus Deus verbum, nisi reuelauerit secretum suum ad se uos suos Prophetas.* Domine, precatur vates, viuifica corpus illud prophetiarum: *Domine, opus tuum, viuifica illud.* Intret in illud spiritus vitæque eius quod operaris, sicut autem anima corpus iustimante, totum illi vitam infundit, vt ne vel sit capillus ad quem vitæ spiritus non pertingat, sic quoque spiritus prædictiones informet Prophetarum.

Puto meminisse vatem ossium aridorum Ezechielis. Videri ille dispersa per campos ossa arida: Age o Propheta (inquit Deus) viuentne ossa ista? Tu Domine, uolli. Etia igitur, intret in ea verbum meum, & vivo reuiuiscunt: *Ingressus est in ea spiritus & uixerunt.* Ossa a idæ prophetias esse dixero, quibus fides nostrorumque nititur probatio mysteriorum: hic vna, ibi altera, vna in paradiso terrestri, foris altera, quædam in Chaldaea, quædam in Babylonia, quædam in Hierusalem, quædam in Teua, quædam in Damasco, quædam in Ninive, quædam in mans abyssis, ceterique ventre, hinc inde dispersæ. Incarnatum cælestis Patris Verbum ad Hierusalem, & ecce his aridis spiritum inspirabit ossibus, complens omnia ad vltimum vsque legis apicem.

Hoc est illud fermentum (dicente D. Ambr.) cui seipsum Saluator suamque comparat incarnationem: *Simile est regnum celorum fermento, menti, quod acceptum mulier abscondit in farinae sacu tri-* *Matth. 13.*
 bus. Massa est indigesta, dura, insipida, cui fermentum non immiscetur; illa verò permixta fit sapidissima ex qua panis pinfitur optimus, ad corporis alimentum: Hoc est, ait Christus mysterium regni Dei, hoc est, quod operor, Sacramentum. Massa digesta erat farinae factis tribus, tribus ordinibus Prophetarum: quorum quidam operibus, vt Patriarchæ, quidam verbis vt Propheta, quidam scriptis, quia omnes de Christo prædixerunt, operibus, verbis, scripturis. Erat autem hæc massa incomposita, dura, proinde nec saluti, nec gusti salutaria. Verum iam regnum Dei descendat virgenitus æqualis Patri, fiat fermentum, fiat homo, massa commiscetur, cui fermentum, hoc scilicet passionis acerbum coniungatur, & fiet panis sapidissimus, saluberrimus, dulcissimus, opus nostræ scilicet redem-

redemptionis. *Consummabuntur omnia que dicta sunt per Prophetas.* Hic est ille panis (testatur D. Ambros.) Ecclesie Christianae. An non recordaris (quod D. Ambros.) eius quod Christus ait, de duabus mulieribus simul triticum molentibus: *Vna assumetur, & altera relinquetur*: vna perdetur ac morietur, altera vita vincta incolumi, & prospera? Licet enim ambae farinam habuerint, vna fermentum habuit, illudque suae massae contempserit, & partem vitae sibi pinxit, altera verè panem suum noluit fermentari, sed illum semper comedit azymum, hoc suam festam celebravit Paschalia, proinde panis ille tam indigestus tamque crudus eam praefocavit. Hæc illa Iudaorum Synagoga, quæ, sicut panem habuit de caelo, vatum oracula intelligo, de quibus suam compinchebat massam, doctrinam ac fidem, sed Christi redemptionem noluit, repulit fermentum, quod illa fermentabat oracula. Hinc semper eius stomachus cruditatibus laboabat, vitæque carebat alimento, sua perit indigestione panis sui azymi, quem usque in hodiernum diem stomacho retinet non fermentatum. Ecclesia verò Cotholica praesidio sibi sumit hoc fermentum, ut massam suam fermentet; id est, Christi passionem, quæ licet acerbæ sit & acetosa fermentat tamen datque vitam vatum praedictionibus, unde, & panem habet, quo alatur suam salubrem, certique nutrimenti. Coniungit Ecclesia Christiana, Euangelium prophetis, indeque panem pinxit dulcissimum, lapidissimum, qui cor hominis confirmet.

I.
Allegoria.
Matt. 24.
40.

II.
Vetus testamenti etiam venerandū.

III.
De hoc argumento disputat D. Augustinus. atque aniles quasdam fabulas conincit, quas hereticus ille effutebat, dicens non esse magni faciendæ Prophetarum oracula quia ut ipse opinabatur, de Christo, non sunt vaticinati, & si quid de ipso sunt locuti, parum referre eorum vaticinium, cum illud infideles non suscipiant nec ei fidem habeant; Christiani quoque illis modo oraculis non indigent, sufficit enim illis novum testamentum, ut vetus amplius non requirant. Probat autem D. Augustinus, eum quam longissimè à veritate aberrare, imo phienefim pati. Primo: dedit operâ probat, nullam esse Prophetarum paginam, quæ non loquatur de Christo. Secundo: nihil Deum fecisse magis fidei nostræ congruum, quam omnia prius & dixisse, & obumbrasse quæ in nostram facturus erat redemptionem, ita ut nexu admirabili sibi inimicem veritatis quæ fœderis pagine adstipulenter, hocque inter diuine potentie miracula caput exercit, quod Deus infinita sua sapientia sic cuncta

di posuit, ut tanta tamque varia hominum multitudo, à se mutuo dissidens temporibus, variis saculis, qualitatibus, quorum alij in Chaldaea alij apud Iudæos, alij in Galilea, quidam inter Babylonicos captiui, quidam in Hierusalem liberi, alij in Niniven abducti; quidquid Christus esset acturus, praesignarent praedicerent, praescribereut, ad minimas usque actiones; hocque tanta harmonia, ut nullum sit pluribus consonans fistillis organum, quod tam consona ludat melodiam, nec diversorum cantorum musica qua tanta sibi respondeat proportione, ut hi de Christo concorditer prophæzant. De hoc autem intelligere possumus illud Isaia: *Requiritis diligenter in libro Domini, & legite, unum ex eorum defuit, alter alteri non quaesuit quia quod ex ore meo procedit, ille mandavit, & spiritus eius cogitavit ea.* Quodque verbum, suum habet mysterium. Non ait: *Quærite*, quod est simpliciter querere, sed *Requiritis*, id est non semel, sed sepius, idque studiosè, *Diligenter*. Resolvite paginas ex vna & altera parte; cognoscite exactè, non curiam, hæc biblia, hæc oracula. Num semel ea perlegisti? relegitis? & altera, & tertia vice; non dubito repenes, quod ne vel legi; apertam à se implende Christus omiserit: *Unum ex his non defuit*. Demum ne opineris inter Prophetas conventum esse, ut sua componerent oracula, cum nec se mutuo plures viderint, nec agnouerint: *Alter alteri non quaesuit*. Cum plures se mutuo non viderint, nullen, imo bis millen annis alter alteri ante cesserit, id tamen cognosces, quod sibi, mutuo cõcinant; conveniant, iusque scriptis manus inuenirent, cum nec vnus alterum aut viderit, aut sua scripta cum illo contulerit componenda. Argumentum hoc est irrefragabile, vnicum tantum fuisse præceptorem, qui cunctos instruit, vnum eundemque spiritum, quo omnes afflati prophætarunt; Attendis concordem cantorum musicam; hi superius sunt prope organum, illi inferius in choro, qui se suam attollit vocè, & quæque fistula suam, nihilominus miraris; omnes in harmonia convenire, miroque concentu ut inter se, & cum cantoribus fistulas respondere, & qui altius vocem attollunt, cum his qui voce cantum leuiori: Et ais: nemo neget his esse musices directorem, qui tanta hæc desponat melodiam. De se testatur D. Aug. maxime spiritum suum ex Prophetarum inter se concordia recreari, & eorumdem cum Euangelio consonantia, ita ut, quidquid illi scriptis ediderit, verbis prælocuti sunt, signis præfigurarent, adeo Christus exacte compleretur ut ne scias vtrum mar-

gna debeas admirari vel quæ prædixerunt, ac de Christo præfigurari, vel accuratam diligentiam qua Christum cuncta complectere comperimus. Quæras, qui fieri possit tot tantaque tantillo posse tempore adimpleri, an æmulus erigit ædificium, cuius fundamentum calamo in charta describendo, quinque annorum millia imensa sunt, iter percurrere tam longum, ut ad eius leucatum suppurationem pluma eique sapientissimi requirerentur Arithmetici, quales Prophetas fuisse indicamus? Vnum ex illis audiamus respondentem: *Cum veneris quasi flammam violentam, quem spiritus Domini cogit.* Itaque gradum accelerat, diuino percussus spiritu, ut timore discipuli percellantur.

§. 13. *Christus electrum, in ignem conuersum ambulabat inter animalia, complens vaticinia prophetarum.*

Hoc inter maiora Dei censetur miracula, quod in Christi passione contigit. Ignoscat mihi Deus, quanta in actu oculi percipitur regni, tot tamque vanas pertranstis stantes, quales Prophetæ præfigurant, ut omnem excedant numerum, quod ut prælati sumus, solummodo ad illas digno designandas, quinque mille annorum decursus requireretur, omnes autem octodécim horarum decursus permeant.

Nec miror, amor eum excitabat diuinitus, qui ignis est, cuius motus sunt vehementissimi. Ex his credo me posse declarare visionem, illam sæpius repetitam, nec minus difficilem Ezechielis. Vidi hic electrum, id est (teste D. Gregor.) pretiosum lapidem, ex auro & argento confectum, miræ venustatis. Erat hoc electrum in medio quatuor animalium, vni facies erat vituli alteri leonis, alteri hominis, & quarto aquilæ. Omnia verò potentissimo ardebant igne, de quibus sic vates ait, *Emittentur scintillæ, quasi arsi candentis.* In horum medio electrum hoc ambulabat tanta celeritate, ut iam esset cum illo vnum animal, iam alterum ei congregaretur, nunc ad alterum reuertebatur, vno verbo: *Erat visio discurrens, in medio animalium.* q. d. Fieri posse negares tantum corpus inter animalia tam celeriter discurrete, res erat digna spectaculo, ambulabat, hinc inde discurrebat, quasi quid si esset imaginarium, aut mentis cogitatio. *Quis illud tam festinato propellebat? Ne miseris, erat hic lapis pretiosus igne flam-*

maque circumfusus: *De medio ignis quasi species electri.* Si vel parum ignis pulveris tormentarij glandem impellat ferream, viginti quinque librarum, tanta volat per aëra celeritate, ut mentis esse videatur cogitatio, & corporis fugiat infescentes oculos, quid non audentissimus, ac vehementissimus instar fulguris, ignis operaretur? talis autem erat, quo mysticus hic lapis inardesceret. Papæ, quale mysterium, mysterium celeste, mysterium diuinum, lapis pretiosus Christus est Deus & homo, ex auro Diuinitatis & humanitatis argento confectus: *Deus & homo vnum est Christus.* Ecce lapis electri celesti discurret inter ferocissima animalia: *Ecce ascendimus &c. & filius nominis, tradetur Principibus Sacerdotum, & tradent eum gentibus &c.*

Expende quæso, graphicam Christi carnificum hestimque descriptionem, perpende animalium figuras, primo vituli, quo sacerdotes, digito monstra inquit D. Ambrosius quorum erat officium vitulos ac boues immolare: *Quot Luc. eorum hic numerus fuit. Circumdederunt me vi. Ps. 21. 13. tulu multu tauru pignus obsederunt me.* Secunda figura erat Leonis, hoc scruissimos intellige Pontificum ministros, quibus, cum eum in tuo concilio ipsa qua capiebatur nocte contumellis affectissent, tradiderunt, ut eum visum in aurora irrisionibus potissimum acerbissimis cruciarent: *Suscipiant me sicut leo paratus ad prædandum.* Tertia faciem hominis referebat. Adest Herodes, homo ad noua intentus, mirabilium audis, videre Christum ex vana inhiabat curiositate. Ultima facies aquilam exprimebat, nempe Pilati præsidem Romani imperij, cuius aquila signum referebat. Ecce tibi quatuor hæc animalia, miro concentu à Davide decantata, *Quæro fremue. Ps. 21. vnu gentes & populu meditati sunt inania, assistent vnu Reges terra, & Principes conueniunt in vnu, aduersus eum. Gentiles, Iudæi, Reges, & Principes.* En quæ crudelia animalia, rabie malitiosa furunt, in Christum scintillas quasi æris candentis emittunt, lapidem verè celestem, quam rectè talis inter terrena hæc discurret animalia, medio eum cum boue vides, id est in concilio Sacerdotum, quem in medio constitutum diis parant vrgere contumellis falsisq; e iusimulare testibus, & velut immanes tauri, Deo claudunt oculos, ut omni sepe sua pietate Christum cæco verberare fatigent duriori, (a) Medio illum (a) *Palos de cægo.* inter ministros cõsideras Pontificum, qui eum alapis cedunt, eius oculos velo obcecant, idus in genas faciemque ingerunt, iridentes: *Quis est qui te percussit?* Nunc atq; Herodi,

quis:

qui cum exercitu spiritum illucit & veste candida induit ut mortem. Nunc in pratorio discurre Pilati, à quo flagellis iubetur cedi, spinis coronari, ridenti, cruce suspendi. O quam prope de vno ad alium discurre iudicem, ut pluribus diebus opus fuisset ad id, quod in singulis agebatur tribunalibus: cum tantummodo, ut illi qui novies mille verbera infligebantur, dies integri requirerentur. Modo ut spinis coronaretur, illa quæterentur, illa texerentur. Tot tribunalia, tot conilia, tot congregationes. Discurrebat velut ab alio vehementius impulsus de iudice ad iudicem, quod exitus sane verbis exponit vates Evangelicus: De

Isai. 53. 8.

*augustinus, & de iudicio sublatu est. Agitatum eum trahunt. Quis te, lapis à caelestis tanta ducit festinatione? Quis te propellit, qui quasi ab altero propulsus, tam celer per omnia discurrens? Sublatu est. Non eum miles ducunt, nec trahit furor satellitum, non impellit rabies Iudeorum: amor ducit, trahit impellit igne figuratus, quo circumvolutum apparuit e cœtrum: *Eras visus discurrens in medio animalium.* Tanta pertransit velocitate, ut omnia pertranscat, nec vllum genus omittat cruciatus; sicut autem & moram trahit in cruce: exclamans: *Consummatu est.* Tam cito tantum opus consummasti? Tam illo tempore tot percurristi regiones? eum amor excitavit. Hic luce clarius patet quam tepido tu exciteris amore: luce clarius patet, quam ardens in pectore tuo amor ad terrena excitetur, cum in illis parvo tempore multum proficias itineris infatigatus. Quot itinera in tuo hoc processu, & tensione, delicias percurristi? Sed eheu quam pauca in Dei famulatu quam parum in hoc progressus? Quid loquar de vigilijs, disciplinis, elemosinis, operibus tuis impensis inimicis? Ignis non ardet in pectore tuo. Accendat illum Christus, qui potens est ipsam tuam accendere, & ipsas aquas in ignes commutare. O Domine, clamat Isaias, veni, accende, & nostram operare redemptionem, ignis ille divinus amoris, nostra liquefaciet pectora licet rupibus duriora, nostraque accendet corda aquas licet congelatis frigidiora: & ipsa ut ignis inardescant vehementius: *Vitram dirumpes calos, & descenderes etc. à facie tua montes destuerent, sicut exussio ignis inardescerent, aqua arderent igni etc.**

Isai. 64. 1.

§. 14. De Filio hominis. *Que de se scripta erant. Christus implevit, sup. rest. ut tu, que te tangunt, in plenis sicut Elisæus.*

Alind quoque nobis indicat Christus in his verbis: *Eecce ascendemus etc.* Quod autem hoc: *Consummabuntur omnia, que scripta sunt pro Prophetis de filio hominis.* Hoc est quidquid ad eum spectabat facere: dum ad nostram omnium redemptionem: at non illud quod a nos spectat, hoc quippe nobis incumbit faciendum. O Lutheri perfide, curate monache, qui dicis & doces, tibi tibi superesse agendum ad opus tuæ redemptionis, cum iam Christus perfectissime nos redemerit, & quidquid illa requirebat impleverit, iam ex ore eius audivimus: *Consummatu est.* Fateor, omnia consummavit, sed ex parte sua: hoc enim & consummatus est in cruce prolatum ex illo oportet declarari, quod modo ait: *Consummabuntur omnia:* hoc pergens in rete prout ipse exposuit, dum addit: *De filio hominis.* Ita illud *Consummatus est* pari moderatione intelligitur: *De filio hominis.* *Consummatus est.* Quod id quod ad me spectabat, ego ex parte mea satisfeci, superest, ut quod ad te spectat, exequaris. Egregia, nec nimis familiaris est illa D. August. similitudo. Composita apothecatis medicinam saluberrimam, potionem purgativam, qua non alii humores effluunt expellantur, & opera redeat valetudo. Quibus momentis illam composuit, ex eius parte iam perfecta est medicina. Ite vnum est, v. & tu agas quod tui est, illam ebibas: parum nam que tibi prederet, si ab ipso compositam, vasque infusam pretioso, tu illam tantummodo intuereris, nec sumeres, nec incorporates: *Poculum immortalitatis (ait) quod ex divina virtute, & humana infirmitate confectum est, si non bibitur non proficit.* O potentissimum medicamentum, o potionem efficacem quam nobis composuit divinus ille medicus, expurgandis cunctis nostris criminibus aptissimum: *Purgativam peccatorum faciens.* Dixerat prout D. Paul. postmodum verò: *Ad multorum excusanda peccata. Id est expellenda crimina, que profundissimis cordum puteis absconduntur.* Ex se efficacissima est, nemo dubitat, attamen: *Si non bibitur, non prodest.*

Adduco vobis D. Chrys. Rom. de centem, quæ ratione nobis Dei beneficia, sanguis, mors. Sacramenta sint saluti nostræ profutura. *Duo*

cec)

cessunt saluationi nostræ necessaria: vnum ex parte Dei; alterum ex parte nostra. Ex parte Dei, eius requiritur fauor, auxilium, inspiratio, gratia, Sacramenta, mors, merita, totius nostri boni saluatiq̄e stabile fundamentum. Ex nostrâ verò parte, necessaria est diligentia, cura, studium, quo nobis hæc eius auxilia associemus metitaq̄e Christi eiusdem passionem ac cruciatum, operibus nostris adiungamus: Illud igitur audite: *Sicut ad perfectionem nostram, dilectissimi, promptitudo nostra non sufficit, nisi superno potiamur fauore, ita nihil à superno lucrabimur auxilio, si promptitudo nostra desuerit: ex his enim duobus virtus texitur.* Hoc igitur nobis Christus inuinit, quòd ipse eâ, quæ facere venerat, impleuerat pro nostrâ omnium redemptione, quod erat præcipuum & pluris referebat; superest igitur, tu quoque facias, quæ tibi conueniunt faciendâ. Quantum video, illud Eliæ ad Eliseum, nobis suggerit. In Prophetam elegerat Dominus Eliseum, præcipit Eliæ; vade ad Eliseum, inuenies eum operantem in campo iugo bouum, cum aliis vndecim operariis illum voca, & dic, manu mirat tale officium, ad aliud enim longè dignius eum selige, vt sit mihi in Prophetam, ad hoc autem ministerium vnges eum sacro Chrismate, illi pallium tuum superimpono, illoq̄e eum contege, cui magnam concessi virtutem, Pergit Elias, & Dei complet præcepta, vngit eum, pallio suo coniecit, vocat eum vt sequatur. Cui Eliseum: iam sequar te festinus Domine, præceptis tuis obediam promptus, hoc verò vnicè deprecor: *Osculer oro patrem meum, & matrem meam, & sic sequar te.*

Respondet Elias. Charissime. Quod meum erat feci tibi, nimirum te vocare, te vngere, te meo pallio contegere, tu verò modò perfice, quod tibi competit, vel placuerit. Charissime, iam Christus quod suum erat, fecit: vt te massa Adami damna, viliusq̄e erueret te rigoris, in filium suum adoptaret, regni cœlestis scriberet heredem: iam suo te vnxit sanguine, iam te per fidem vocauit, iam tibi suorum iniecit pallium meritorem, induitque veste Sacramentorum, reliquum est, vt eum sequaris, imiteris, gressus tuos ad illius componas similitudinem? Hoc significat: *Consummatum est: q. d. Quod meum erat, feci tibi.*

Hoc, vt credo, nobis significat D. Luc. dum acta describens Apostolorum, quæ Theophilo consecrat, sic exorditur: *Primum quidem sermone feci de omnibus à Theophilo, quæ cepit Iesus facere & docere: q. d. Primum scripsi de Præceptore, Hieron. Bap. de Lanuz. Tom. II.*

nse de discipulis. Formulam nota loquendi: *Qua cepit Iesus facere, & docere.* Quid ergo, numquid ea solum scripsisti: *Quæ cepit Iesus facere & docere?* Quantum iudico scripsisti principium, medium & finem eorum quæ fecit, cum in Euangelio tuo luce meridiana clarus exorsus sis ab eius purissima in ventre virginali purissimo, conceptione, natiuitate, & infantia, deinde vitam eius prosequens finem operi tuo dedisti describens eius mortem, imo resurrectionem & ascensionem; vnicò verbo de eo scripsisti, ab eius de cœlo ad terram descensu, vsque ad reascensum eius ad cœlos, ac ad paternæ dextera sessio em. Quomodo igitur capio quòd ea scripseris: *Quæ cepit Iesus facere & docere?* Abditum venero mysterium. Non intendit dicere, quòd prima tantummodo Christi opera descripserit, cum & vltima litteris tradiderit; sed significare voluit, quòd Christus hæc omnia, quæ narrata sunt, faciendo, principium dederit nostræ redemptioni, tantique operis prima iecerit fundamenta: ita vt ubi significet, quòd quidquid fecit, principium tantum tuæ dederit saluationi, vt tu eius adiutus auxilio illud prosequaris, ex parte tua, agens quod tuum est. Hoc quoque significauit Apostolus illis verbis, quæ tam grauitè & neruose Patres expendunt: *Adimpleo ea, quæ desunt passionum Christi in carne mea.* Ipse passus tari Christi est, crucem pertulit, penitentiam egit, mei si participati, quantum ex ipso est, copiosissimam operam. ratus est redemptionem, at defectus est ex parte mea, quòd illa in carne meâ non perficiam: 24.

In carne mea. Hoc sensu capiunt quidam Patres, illam Christi orationem in orto: *Transat à me calix iste.* Non rogat; ne bibat illum, sed quòd ab eo epotus, transeat ad alios: *Transat à me.* Domine, quid ais: Non capimus. Si tu illum ebibisti, quid aliis superest bibendum? Si ego sui exarscens ingentem vini scyphum totum exhaurirem, num congruè loquerer, transeat hic scyphus ad alios: *Esset alios excipere ludibrio.* Tu calicem, Domine, bibisti passionis, rapta siti exarscens ad tui Patris honorem, nostramque salutem patiendi, vt fueris Apostolo tuo Petro indignatus, quòd ad primum eius haustum, eum tibi voluerit de manibus eripere: dum ais: *Calicem quem dedi mihi Pater, non vis, vt bibam illum?* & illum ambabus arripens, manibus totum ebibisti, vt nec guttula remanserit, & exclamates: *Consummatum est.* Quomodo exhausto iam calice, adhuc sitiens, illam emisisti vocem

104. 19. 18 Vocem sitis indicatam, *Sitis*. Quid igitur rogas, ut ad alios transeat? Quid aliis superest bibendum, si totum exhauseris? Insuper eadem recurrit difficultas, in eo quod Iacobo & Ioanne, primas sedes ambientibus, proposuisti: *Potesis bibere calicem quem ego bibiturus sum*. Si tu illum sis bibiturus, quid illum aliis propinas eporandum? Hic latet mysterium. Ipse ad fundum ebibet, quantum ex arte sua, qui passus est, quidquid eum pati conueniebat, imo remedio nostro superfluentem: ut superest, ut tu pro tua patientia redemptione, & illum Christi calicem, tuum facias, tu exhaurias, te mortifices, carnem tuam calliges, offensas remittas, ad contumelias obmutescas, eoque modo te Christo vnias patienti, vel eius flagella, tuis; eius penitencias tuis coniungas, eius vestigia imitatus, agas, quod ipse tibi consulit faciendum: *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam*. Iam ego tuli meam ad te gratiam, ut cum humeris diuinis pollerem, ex onere tamen eius in terra corruerim; te tua modo manet tollenda, quæ licet infinites leuior, crux tamen est, quam tolles me sequi debes, tuam debes meæ coniungere, ut ex mea & tua vna crux fiat; mea, virtutem, meritumque tuæ dabit infinitum.

Mat. 16. 24
Act. 17. 34
Rom. 6. 5
Philip. 3. 10

Ad rem nostram congruè perpendit Diuus Basilius: modum loquendi Diui Pauli quo exprimit quo salutem & redemptionem consequamur: *Si complantati facti sumus similitudini mortis eius*. Id est, si cum Christo mortui ac sepulti fuerimus. Qui fieri potest, ut ego cum Christo moriar? cum Christo sepeliar? cum Christo crucifigat? cum Christo patiatur persecutionem? In eo quod opera tua, penitentie tue, mortificationes tue, illius operibus & c. vniantur: hæc namque est illa communicatio afflictionum, de qua Diu. Paul. *Ad cognoscendum illum & virtutem resurrectionis eius, & societatem passionum illius, configuratus morti eius*. Egrege nobis, hoc exposuit vir illustrissimus D. Rudensindus, quem alij Rosendum dicunt. Ut refert D. Martin. Erat hic regali prosapia clarus filius Comitis de Guterros, & Domina Iduara eius coniugis sanctissima mulieris ex nobilissima familia de Ribera, quæ modò est Ducum de Alcalá. Episcopus præfuit multis Ecclesijs, & tandem Compostellæ, Anno verbi incarnati 990. Insignia sibi vir Sanctus sculpsit, crucem rubram ex cuius altero brachio cincinnus depeidebat, ex altero verò speculum. Eo modo etiã hodie ea licet conueni in cathedra

li Ecclesia Mondoneusi, vbi & Episcopus gesit, & in illustri Monasterio Cella noua, vbi abbas rexit: per hoc significans, quod cruci Saluatoris adiungeret circum quo perpetuo vitam suam Christi actionibus configurabat, labores suos Domini laboribus dimittetur: speculum autem quod doceret, qua ratione vitam componeret, seipsum in cruce Saluatoris velut lucidissimo speculo contemplatus.

§. 15. Tradetur. Non signat Christum, qui eum sit traditurus, ob rationes notatu dignissimas.

Eia Domine cum iam passionis tue sis iter ingressurus, dicitur quæ tibi sunt sustinenda, illis; nos illuminato. Poniit ut frontis: *Filius hominis tradetur Principibus Sacerdotum, & tradent eum gentibus*. Sapienter hoc primum commemorat tormentum, quasi totius passionis fundamentum; se manibus tradendum inimicorum. Hoc præ cæteris, virum torquet honorabilem acerbius, si manibus tradatur inimicorum, idque tam perfecte, ut ei facere possit, quicquid animo sederit turbulento: quia hoc integre est pati, in anima ut in corpore: in anima, dum eorum considerat luorem, odiumque, quo in illum debacchantur, & in corpore, per tormenta cruciatibusque quibus laniatur. Quando quis traditur animalibus, leonibus licet ferocissimis, aut tigribus immanissimis, aut tauris furentibus, aut ignibus ardentissimis eius flammis incensum corpus adurit, aut aquis, seu profundissimis maris est immerus fluctibus solium patitur corpus, contra quod solum suas possunt hæc omnia vires exercere. Verum tamen dum potestati traditur inimicorum, patitur pariter & anima cuius intima penetralia peruadunt, & cordis fibras venasque et ansodiunt inimicorum irrationes, contemptus, iniuria, contumelia, exprobrationes, scommata &c. Hoc ut premium cordis supplicium retinendabat David, dum sic Dñm deprecatur: *Ne traderis me in manus tribulationum me*. Et alio loco, *Respice & exaudi me Dñe Deus meus, &c. ne quando dicat inimicus meus, præualuit aduersus eum*. Quam acerbū fuit Samsoni tormentū dum se manibus liget traditū inimicorum, qui festos dies est iudicando, & quasi cū tauro iurati colludendo, seu in diuersa agitando, dedicat aut. Qui nō in eum tumultus, quantum non clamor excitatus? *Sicut exulnati victores capti prædā, quā ut clauis acutissim*

II.
Exemplū.
Lib. histo-
ria D. Iacobi lib. 2.
cap. 2.

Exemplū. Lib. historia D. Iacobi lib. 2. cap. 2. Insignia sibi vir Sanctus sculpsit, crucem rubram ex cuius altero brachio cincinnus depeidebat, ex altero verò speculum. Eo modo etiã hodie ea licet conueni in cathedra

si cor eius terebrabant omnia hæc scõmata, & oprobria quibus eum malo suspendebant.

Nota proposito nostro congruam illam orationem qua piissimus ille bellator Machabeus Deique populus pro criminum suorum remissione Domini sunt deprecati. Permisit Deus in eos insurgere Reges gentium, vt tyranni crudelissimi, ac Græcorum populus inimicus: illo quippe modo populi peccata solebat Deus castigare, vt ex contextu S. Scripturæ liquido legitur patet: fuit mare malorum eorũ bellica negotia conuerunt triumphũ de illis agunt inimicis trophæa erigunt, captiuos abducunt, damnant seruitute, subsannant vt moriones, tandem impius ille Rex Antiochus plurimos eorũ non tolerandi torfit supplicis, nominatim autem septem illos fratres Antiochiæ. Verum amen Deus populo suo miserus, iram suã in hostes, qui eum affixerant, retorfit, ac primum ipsum sacrilegum Regem, horrenda hinc abstraxit morte, quo factum est, vt hostes ad propria repedarent, Deique populum bellis absoluerent diuissimis liberos. Tũ vero Iudas Machabeus, multitudine populi comitatus, aggressus est templi purificationem, quod Gentiles execrandã polluerant ignominia sordibusque profanarant idolorum. Quã peractã, omnes Deo cerni hoc vnicum rogarunt, si quando peccassent, ab ipso minus corripere, fame vt tempore Elisei, vel peste, vt in diebus David, aut aqua vt dum Noë fabricabat arcam, aut leonibus, sicut imperante Sennacherib, raptum ne hostium manibus traderentur illudendi: hoc quippe iunimũ omnium duebant esse supplicium: *Quibus gestis rogabant Dominum, prostrati in terram, ne amplius talibus malis inciderent, sed si quando peccassent, vt ab ipso minus corripere, & non barbari ac blasphemus hominibus traderentur.*

Sententia est D. Ambrosii, quod David huius tormenti sentiens grauitatem specialiter æternũ Patrem facie deprecatus, ne permitteret vt filius suus, qui pro peccatoribus erat moriturus, eorum manibus traderetur perimendus, & hæc Davidis verba sic explanat: Dominus conseruet eum, & visitet eum, &c. Et non tradat eum in manibus inimicorum eius. Hoc dirissimum est supplicij genus & vt tale Redemptor quasi principium & fundamentũ suæ proponit passionis, manibus hostium suorũ tradetur crucifigendus, illudendus, conspuendus &c. totus eorũ peruersæ ac virulentæ traditus voluntati. Hinc suam prænuntiat passionem, & per hanc suspensus traditionem in manus eorũ, eam exorditur, hoc e-

nim illis, qui se capturi venerat, aiebat: *Hæc est hora vestra & potestas tenebrarum.* Vobis pater meus dat licentiã, cui & ego consentio, cum istis que gehennæ dæmonijs, agedi de me quidquid vobis diabolicus suggesserit furor: ad hoc plenariam, ac integram vobis permittit potestatem. Exhorruit Iob præ grauitate cruciatus, dũ se traditum suspirat dæmonis potestati, vt in eum ferociter debarretur, at tamen traditio non fuit perfecta, sed restricta ad certos limites dæmonis voluntas: Primò namque tantum in bona vni iusti concessit potestatem, nec eius petere vel tægere personam, demũ in corpus obtinuit potestatem, restrictam tamen ad vitæ conseruationem, ne iustum interimeret, nihilominus, cum se vitæ sanctus, patientiæ prototypus dæmonis erit traditum potestati, luget inconsolabiliter, Deoque pius has effundit querimonias: *Aperuerunt super me ora sua, & exprobrantes percusserunt maxilla meam, satiati sunt panis meus, conchisi me Deus apud iniquum, & manibus impiorum me tradidit.* Christus vero traditus est omnĩ, quos hatebat ferocissimũ inimicorum, tam in terra quã in ipso inferno, potestati. Quis rabie explicet, quam in eum exardecebant, fauissimĩ illi Scribæ & Pharisei? Quis, inquam, quod longè maius est, dæmoniorũ exponat sententiã, quos toties Christus diuis exceperat cruciatibus. Si tanto maiori libidine in hominem diaboli impingunt quanto illum cernunt mentis excellere præclarioribus, quo non furore in illum irritantur, ignorecunt, de bacchantur, ad raium vsque, qui ipsa erat sanctus, & omnis origo sanctitatis? Illis omnibus totus traditus fuit nullo excepto, nec vita, nec valetudine, nec sanguine, nec capite, nec manibus, nec pedibus, nec ipsis, quas gerebat vilius tunicellis. Traditio tam vniuersalis ac libera, vt in eo, & in eum exequi potuerint, quidquid, & quomodolibet, vellent, aut possent.

Hoc in primis notandum occurrit in Christi Domini passione, quodque mysticis verbis Prophetæ Iob (ex opinione D. Gregor. sed prius D. Aug.) declarauit: *Tertia data est in manus impij, c. 20. vultum iudicum eius operit.* Nomine terræ laudatissima intelligit humanitatem & purissimam Christi carnem. Eius diuinitas est quasi cælum, humanitas tanquã terra ex quibus relinquitur superpositum illud diuinum Deus & homo. Diuinitas vique superior, nedum tradita non fuit manibus iniquorũ, quin potius eius hi omnes tradebantur, potestati. Verum Christi humanitas, caro, corpus, integrè dæmonum voluntati tradebatur, qui antonomastice impij dicuntur eorum que

que inuoluitis, qui licet ex natura homines esse-
rent, malitia tamen, ac nocendi voluntate dae-
mones censebantur, quos saluator diaboli filios
indignitatem: Vos ex parte diaboli estis. Addit autem:

10a. 8. 44. *Yulium iudicum eius operit. Hoc non male capi-
mus, si dixerimus quod Deus permiserit eorum
oculos passionum suarum, ac diabolice peruer-
sitas velo obsecari: vel ipsos daemones Iu-
daeos illos sedifragos miserandum in modum
obtenebrasse, pro ut eorum actibus ac consiliis
cernimus euenisse obsecatis. Impius ille tene-
brarum princeps; ille ipse cui proprium est
munus hominum oculos obsecare: Deus huius
saeculi caecavit mentes infidelium, ut non fulgeat
illis illuminatio Euangelij gloria Christi. Exce-
cauit mentes infidelium, praesertim vero
Principum atque Iudaeorum Iudicum, ut in
Christum caecis intrerent oculis; (a) Horre-
sco sanam illam referens traditionem. Talibus
tradi manibus tor, tamque crudelibus, rabiosis,
ipsis vero inimicis caecis, obsecatis habentibus
oculos malitiosa execratis passione, ac peruer-
sa malitia, quis hinc non timendus cruciatus?
quod supplicium? quae tormetra? Hinc originem
sum pferunt tam horrenda, tam inaudita, quibus
Christum attriuerunt supplicia, ut ea soli Deo
cognoscenda referatur: Tu sis impropertu meo.*

2. Cor. 4. 4. *faculi caecavit mentes infidelium, ut non fulgeat
illis illuminatio Euangelij gloria Christi. Exce-
cauit mentes infidelium, praesertim vero
Principum atque Iudaeorum Iudicum, ut in
Christum caecis intrerent oculis; (a) Horre-
sco sanam illam referens traditionem. Talibus
tradi manibus tor, tamque crudelibus, rabiosis,
ipsis vero inimicis caecis, obsecatis habentibus
oculos malitiosa execratis passione, ac peruer-
sa malitia, quis hinc non timendus cruciatus?
quod supplicium? quae tormetra? Hinc originem
sum pferunt tam horrenda, tam inaudita, quibus
Christum attriuerunt supplicia, ut ea soli Deo
cognoscenda referatur: Tu sis impropertu meo.*

2. Tim. 2. 26. *Deficit humana lingua, minor est Angelicus in-
tellectus, ut illa perferretur. Hocq; sic diuino
decretum est consilio, in nostrum enim malo u,
passio Christi destinabatur remedium. Tunc to-
tum per culpa tradis & euidem integrè daemo-
nū potestati, ut quidquid libet tibi interat no-
cumeri, ut prodigo illi filio qui se daemoni in-
seruam mancipat, ut eius postmodu seruiret vo-
luntati: horum numero comprehenderis, de quibus
D. Paul. A diabolo captiu tenentur ad ipsius
voluntatem. Nec tibi caput excipis, nec manus,
nec cor, nec oculos, nec opes, nec honorem in
obsequium diaboli, omnia eius tradis voluntati,
quantum ad culpam. Christus se integrè tradidit
inimicis, quantum ad dolores, eorum enim ma-
nibus suum tradidit caput, capillos, oculos, os,
manus, sanguinem, vitam, &c.*

2. Tim. 2. 26. *Secundo: eodem verbo Tradetur aliud indicat
mysterium. Vtut illo verbo Redempter im-
personal, secundum Grammaticos, quod effe-
ctum opusque signat, sed personam, quae hoc ag-
it, non indicat, velut dum dicitur: Hoc fiet, hoc
scietur, nec dicitur quis hoc faciet, quis hoc sciet.
Christus Tradetur. Ut quid d Dñe, verbo veteris imperso-
nali, nec eum nominas qui te fit traditurus?
Numquid tuus defuit auctor traditionis? Innu-*

merus est eorum numerus. Primum hancque ipse
tuus testatur Apostolus, te à Patre tuo Iudaeis
tradidit: Pro nobis omnibus tradidit illum. Tu ipse
te ipsum tradidisti: Tradidisti semetipsum pro me, Gal.
Homines te tradiderunt, Iudas Principibus,
Principes Gentibus, &c. Ita ut omnes conuen-
tunt licet diuersis respectibus, ut te morti trade-
rent sicut omnes conspirarunt ut Ionam in ma-
re praecipitem agerent, omnes Iudaei dederunt Iu-
fragia, quinimo & ipse Iudas illis ait: Tollite me,
& mittite in mare. Multa hic locus mysteria
continet: pro dco dico quod magnum dñs vol-
uerit; signare mysterium. Cur igitur non nomi-
nas, eum qui te tradet, proditor? Omnes colen-
tibus multos te posse designare. An non te Iu-
das tradidit? Iudas, qui tradidit eam, ob hoc cla-
re vocatur proditor. An non te Iudaei tradide-
runt? Gens tua & Pontifices tradiderunt te mihi, Iuda-
eum Pilatus: An non tradidit Pilatus? Tradidit enim
voluntati ad u. Fateor: ab omnibus illis Christum
traditum, verum tamen si ab unoquoque eorum que-
sieris, num Christum tradiderit; Omnes dilite-
buntur. Si Pilatum interroaueris, num eum tra-
diderit, respondebit. Ego nequaquam: omnis qua-
rum perquam notum est quantum Iudaeis redite-
rim, quid pro eo egerim, noueram enim inue-
teratum contra Christum odium Pharisaeorum,
quocirca coram tota Iudaeorum Synagoga lau-
manus meas protestatus: Innocens ego sum a san-
guine iusti manus. Si Iudaeos traitionis accipia-
ris, respondebunt, Nobis hoc non imputetur, co-
tam namq; iudice nos hoc scelere exonerati-
mus: proclamantes: Nobis non licet interficere quos
quiam. O Iuda maledicte, tu illum tradidisti, cum
eum triginta venderis argenteis. Adhuc hoc à me,
quid mihi tantum crimē imponis? Licet enim
eum venderim ilico centraciu rer, actaui ego
penitentiam, triginta retuli, argenteos pretium
sanguinis, corā templi sacerdotibus protestatus:
Peccavi, trades sanguinem iustum. Tu igitur, da-
mo pessime huius proditoris reus proclamaris,
nulla tibi vel umbra relinquitur exculpationis,
tua quippe illi malitia in morte tradidit, crucis
ignominiosā. Menstruunt omnes, licet enim pri-
mum, eius morte intendenti, ac postmodu gra-
dum retraxi, delitui, insiti, ut in illo criminali
precessu ac sanguinis causa nihil ulterius fieret,
hortendis spectus somniique terrificis u ligas
iudicis uxorem, Pilato marito demandare. Ni-
hil tibi & iusto illi. O magnum Sacramentū vi-
demus mori Christum, effectum certum, & si
cunctos audiamus, auctore non reperimus tradi-
tionis; effectus patet, & causa efficiens non patet.

III. Multos habuit Christus tradito- res.

merus est eorum numerus. Primum hancque ipse
tuus testatur Apostolus, te à Patre tuo Iudaeis
tradidit: Pro nobis omnibus tradidit illum. Tu ipse
te ipsum tradidisti: Tradidisti semetipsum pro me, Gal.
Homines te tradiderunt, Iudas Principibus,
Principes Gentibus, &c. Ita ut omnes conuen-
tunt licet diuersis respectibus, ut te morti trade-
rent sicut omnes conspirarunt ut Ionam in ma-
re praecipitem agerent, omnes Iudaei dederunt Iu-
fragia, quinimo & ipse Iudas illis ait: Tollite me,
& mittite in mare. Multa hic locus mysteria
continet: pro dco dico quod magnum dñs vol-
uerit; signare mysterium. Cur igitur non nomi-
nas, eum qui te tradet, proditor? Omnes colen-
tibus multos te posse designare. An non te Iu-
das tradidit? Iudas, qui tradidit eam, ob hoc cla-
re vocatur proditor. An non te Iudaei tradide-
runt? Gens tua & Pontifices tradiderunt te mihi, Iuda-
eum Pilatus: An non tradidit Pilatus? Tradidit enim
voluntati ad u. Fateor: ab omnibus illis Christum
traditum, verum tamen si ab unoquoque eorum que-
sieris, num Christum tradiderit; Omnes dilite-
buntur. Si Pilatum interroaueris, num eum tra-
diderit, respondebit. Ego nequaquam: omnis qua-
rum perquam notum est quantum Iudaeis redite-
rim, quid pro eo egerim, noueram enim inue-
teratum contra Christum odium Pharisaeorum,
quocirca coram tota Iudaeorum Synagoga lau-
manus meas protestatus: Innocens ego sum a san-
guine iusti manus. Si Iudaeos traitionis accipia-
ris, respondebunt, Nobis hoc non imputetur, co-
tam namq; iudice nos hoc scelere exonerati-
mus: proclamantes: Nobis non licet interficere quos
quiam. O Iuda maledicte, tu illum tradidisti, cum
eum triginta venderis argenteis. Adhuc hoc à me,
quid mihi tantum crimē imponis? Licet enim
eum venderim ilico centraciu rer, actaui ego
penitentiam, triginta retuli, argenteos pretium
sanguinis, corā templi sacerdotibus protestatus:
Peccavi, trades sanguinem iustum. Tu igitur, da-
mo pessime huius proditoris reus proclamaris,
nulla tibi vel umbra relinquitur exculpationis,
tua quippe illi malitia in morte tradidit, crucis
ignominiosā. Menstruunt omnes, licet enim pri-
mum, eius morte intendenti, ac postmodu gra-
dum retraxi, delitui, insiti, ut in illo criminali
precessu ac sanguinis causa nihil ulterius fieret,
hortendis spectus somniique terrificis u ligas
iudicis uxorem, Pilato marito demandare. Ni-
hil tibi & iusto illi. O magnum Sacramentū vi-
demus mori Christum, effectum certum, & si
cunctos audiamus, auctore non reperimus tradi-
tionis; effectus patet, & causa efficiens non patet.

Hoc

in tota vita eius fuit, passio fuit, tribulatio fuit; Hoc verò liquidius constat in Christo, ut capite nostro, noui auctore testamenti. Attende eum, prudens lector, ex ore Dauidico Patri coelesti, patris has fundentem querimonias: *In te sperauerunt patres nostri, sperauerunt & liberaſti eos; ad te clamauerunt & ſalus facta ſunt; in te ſperauerunt, & non ſunt conuulſi.* Pater mi, veteris testamenti patribus adiuſti velox auxiliator, dum ad te tribulationibus preſſi clamarent, de ſummis anguſtijs liberaliſſi ſuſpirantes Abraham, Iſaac, Iacob Ioseph, &c. Ego verò tibi vniceus & altera vice deprecor. Abba pater, trāſeat a me calix iste, nec orantē, factumque in agonia exaudisti, quinimò ſelleo paſſionis calice permiſiſti inebriari, ut modò liceat exclamare: *Deus meus, Deus meus; ut quid dereliquiſti me?* Hæc notu gratia testamenti, quæ cepit in Christo, labores superaddere laboribus, pœniſque pœnas accumulare, quæ non niſi morte finiuntur; quietem poſt hanc vitam reſertuando, ſicut in Christo: *Tertia die reſurget.* Hoc ſuppoſito de ſacili capietur (ait D. Aug.) illa D. Iacobi ſententia: *Suffere vitam Iob audiſti, & finem Domini vidisti.* Perpende, qua ſuis in anguſtijs patientia Iob eſſuſſerit, & finem laborum Chriſti contemplant. Noluſt tribulationum Iob exitu ſinemque, conſideremus: in hac quippè vita, eſſe deſiderat, illas Dominus remuneratus eſt, bona deperdita in duplum reſtituit, ſalutemque reddidit ampliore.

Huius vitæ ſeu valetudo, ſeu bona, res eſt vitæ vnice teruncij. Patientia Iob attende, ut illa ad ducas; & ſine Domini conſidera qui laboru ſuorum in hac vita non recepit mercedē, quin otus ad nouas indies patatur tribulationes, donec crucis ſtipite conſumeretur, mercedē autē earū recepit ad immortalē reſurgens vitam mortuus rediuanus. Colligit ex prædictis D. Aug. quibusdā veteris viriſ eximia virtutis, testamenti; noui à Deo gratiam collatam eſſe testamenti; labores ſcilicet vſque ad mortem; videlicet ſeptem illis Machabæis fratribus, Iſaie, Hieremæ, primoque martyrum Abel anteſignano; alijs autem noui testamenti, iuſtis gratiam Deus veteris conceſſit testamenti, illos paritque huius vitæ arumnis pœniſque expuit. Attamen, ſicut illos veteris testamenti, velut, veteris tractat testamenti; proinde longè eminentior ſuit illa gratia, quàm illis contulit, de vitæ laboribus non cipiens, quàm illa, quā alios dignatur, quando eos de tribulationibus præſturiſque vindicat inoffenſos. Ex his, tam fa-cient viri ſancti noui labores testamenti, for-

temque hanc multò iudicant eſſe digniorem, quanto dignior eſt noui gratia testamenti, quàm veteris; ac quanto magis hi congeruntur, tanto creſcit & cordis gaudium, mercediſque fiducia recipienda, cum David Deo hila. es pſallunt. *In tribulatione dilatati mihi.* Sicut enim aurea vel argentea lamina, quo mallei, verberē contumitur crebriori, eo ſe magis expandit, & latius extenditur: Sic quoque quo fuerint in hac vita Dei famulis arumnaſ grauioreſ, eo corda eorum, an plus dilatantur futurorum maiorumque bonorum ſpes obtinendorum.

Secundo: congruum valde lenandis noſtris Chriſtus ſuggerit remediū, tribulationibus ſcilicet: ſi illas non in ſe ipſis, ſed in fine, qui illas manet, autē iam quado pro Dei gloria conſtiter hilariterque perferuntur: *Et tertia die reſurget.* Illa conuinctio (& inferit & cōiungit Chriſti paſſionem, crucem, mortem, eiſdem glorioſa reſurrectione; huius inuitu longanimitas ſuſtulit, capturam, verbera, clauos, crucem: *Qui propoſit ſibi gaudij ſuſtinuit crucem, conſuſione contempnit.* Ve alter Iacob, qui flocci pendebar etiam grauiſſimos labores, quos ſecū Paſtoris trahebat officij, cum ſibi propoſit futurus dilectiſſimæ Rachelis nuptias: *Videbantur ei dies pauci, &c.* Ea de causa ait D. Pet. quod loquens ſpiritus S. de Chriſti doloribus atque crudeliſſima paſſione, continuo ſubiungat eiſdem gloriam tantorum laborum præmiū digniſſimum: *Præmittantur eiſ, quæ in Chriſto ſunt paſſiones, & poſteriores glorioſe.* Solæ nō incedunt tribulationes, ſed poſt illas ſequitur, & quaſ manu ad manū illis coniungitur gloria, triumphus, æterna retributio. Tuam mirare infelicitatē, qui labores ſeparatim & per ſe conſideras, vnde tibi terrorē inueniunt conſidera illos conuinctim illos futuro præmiū, ſecuræ conſtringe beatitudinē. Pereleganter ex opitione D. Amb. diſcrimen ſtatuit ſpiritus S. inter ſapientem & ſtultum: *Sapientis oculi in capite, ſtulti in calcaneo, ut ipſe legit.* Is cui ſunt oculi in capite, quod longè diſſidet, intuetur, ſi verè ei ſint in pedibus, quæ proxima ſunt tantummodo conſiderat. En tibi peccatores inſipientes, qui non niſi vicina quæque perſpiciunt & quod illos proximè tangit: quod carnis caſtigatio vrat quod ſona dilapidet elemoſyna, quod ignominia per urbet: proinde hæc omnia iugunt canepius & angue. Sapiens autem ea quæ procul ſunt intuetur, futura perpendit, nē dum labores, ſcā & poſteriores glorioſas ac Paulum de ſe dicentem imatur: *Non contemplantibus nobis, quæ videntur, ſed quæ non videntur.*

Tam

Tam celebre, quam mirabile spōsa erat sponsa celestis, encomium: eā membratim depraedicat, dum autem nāsum extulit, sic de eo: Iormosa mea, dilecta mea: *Nasus tuus sicut turris Libani*. Erat autē turris Libani altissima, ex qua nullo negotio pars illa versus Damascum, unde bestes erumpebant, dispiciebatur. Bone Deus: quæ hæc, quæ ratio. Num hoc pulchritudinis nāsi auribus, oblongum esse turris instar? si puella pulcherrima celebrans elogium de ea sic profertem, est illi nāsus ut turris Ecclesiae: quis nisi parceret? Nemo tamen spiritum S. fugillet, qui laude dignam in sponsa anima sancta effere perfecti nem; nāso quippe abscondita exploramus: Quis canem videt sagacem, & si odorem feræ percepit, quam proccrat festinato? Quæris, quo tendit canis hic? Feræ percepit odorem: in gubus catellus, ad feram scalpit latibula nec est qui possit inde abigere. Quis canem deest Dominus: iterum olfacit, quæm licet oculis præsentem non videat nec nisi terram & pulverem, illam tamen deiecit odoratu. Hoc pollet odoratu Sponsa celestis, quæ sub paupertate diuitias, sub ignominia gloriam, sub certamine triumphos & sub presentibus laboribus requiem explorat sempiternam: quare & his manet affixa.

§. 17. Tunc accessit. Errantur hi duo fratres quoad tempus, sicut Baruch, in eo quoque quod unam tantum partem attenderint propositionis, tu verò totam assumes.

23. Tunc accessit mater filiorum Zebedæi, &c. Notat Euāgelista tempus, quo mulier Christum adiecit: Tunc, id est tempore, quo Christus cum discipulis de Passione sua disseruerat: ut omnibus sit in professo, quo Dominus ait per vatem Isaiam: *Non enim cogitationes meæ cogitationes vestræ, neque via vestra, via mea, dicit Dominus: quia sicut exaltantur caeli in terra, sic exaltata sunt via mea à viis vestris, & cogitationes meæ à cogitationibus vestris.* Illo namque tempore quo Christus cogitat, agit, exorditur penas subire sanissimas, pro hominū salute, humiliari ut ne ad mortē, mortē autem crucis in humani generis redemptionē, ipsi tantum animo concipiunt, meditantur, postulant dignitates, & nominis celebritatem. Rei sic se habet veritas, quod hæc matris honorū aviditas (ut notat D. Hier.) ex filiorum processerit ambitione, quia cū Christus in proposito illis themate diceret, se ad

mortem festinare, mortē autem crucis, at quod die tertia surget redituus, regnū suum gloriose iuraret, ambo illi, non ad antecedens, sed ad cōsequens aures arreperunt, at mutuo colloquuntur: Iuxta Præceptoris nostri iam dicta, vicinus est regni sui possessioni: Hæc ne nos præterfluat hora. Hoc sibi proponit, quod imitates esse in regno Christi, & nulla alia aeterna ratione, sed adhibita summa diligentia, ut solent, qui artē nouerunt prærendendi, quas non mereantur dignitates, matris adempt, persuadent tempus iā esse promotioni suæ maxime opportunā: Magistrum suū iam nunc procedere, ad regni possessionem, quare accedat, postulet filiis suis, sedes in regno eius primarias, hoc est ut eorum videretur ministerio, ipsi sint quorum manibus quorū iudicio disponatur, quideum in regno eius occurreret peragendum, siue ad dextrā, siue ad sinistram. Ipsa vero ut mulier animus prouida, & mater promotus filiorum cupia, magna Christum accedit reuerentiā: *Adorans & petens, &c.* Nota primò, horum discipulorum defectum, quem Euāgelista signanter exprimit, temporis describens circumstantiam. Tunc. Eo tempore, quo Dominus agit de contumeliis, inisionibus, & totis ipsi vitibus honores præterant primarios: ipso loquente de cruciatibus, & descensu, nihil ipsi aliud loquuntur, quam propriam gloriam, & ascensum ad aeterna.

Poterat Dominus modo in illos veterē retorquere querimoniam, quā olim Prophetam Baruch discipulum seritamque Prophetæ Hieremias redarguit: qui meo quidem iudicio calaborant mentis infirmitate, quam Dominus sanctis suis permittit euenire, ad humilitatis eorum incrementum. Ex industria loquitur Dominus, & verborum proponit gravitate ex ore Hieremias, quomodo id exigentibus publicis, nefandisense populi sceleribus: meditare, in anū suā à sancto illo templo retrahere proteſtationem. quodq; Chaldaei, ac Babyloni, rege suo superbissimo Nabuchodonosor inligate, iuas in illud manus inicerent, profanarent, demolirentur, ut nihil in eo integrum, nihil relinquere nō destructum: demum quod diuina flagella, & inaudita supplicia ciuitati suæ electæ Hierusalem imminerent. Quibus auditis Baruch Propheta, nouis contendit studiis, optare, ac cogitare vitæ, omnis perturbationis expertem, & ut Deo placeret, singularibus eum in populo honore privilegiis. Cuius Dominus Hieremias: vade Propheta, tuo die hæc discipulo Baruch: indecoras eius esse cogitationes, parum modestas eius præterfones.

fiones, mentisque cogitationibus minimè conuenientes. Præterea quid. An iudicat decori, quo tempore cogito meum deserere templum, auxiliatricem sicut trahere manum, illud ab hostibus esse diruendum, per Babylonios civitatem euerendam, quod ipse sibi meditetur quietem, & honorum postulet celsitudinem? Illi dicitur, tales cerebro expellat cogitationes, suasque meis conformet emendandas: Sic dices ad eum: Ecce quos

Hier. 45. 4

edificavi ego destruo, & quos plantavi, ego euellam. & uniuersam terram hanc: & tu quæris tibi grandia? Noli querere, &c. Omitte, charissime, tales omittite præfensiones. Hoc Christus discipulis suis hac potest obicitere occasione. Loquor vobis de templi desolatione, de corporis mei dissolutione. Tradatur in manus peccatorum: tradar ego deridendus, illudendus, conspuendus, probrosa morte cruce figendus, ob hominum peccata, hæc meæ civitas humanitatis quæ nulla sacra:ior, tribulationibus penisque circumdabitur, eius scedabitur pulchritudo, sanctitas veneranda damnabitur, vos autem gloriæ vestre, quieti, dignitatibus inhiatis, dextram meam & sinistram ambientes: Ecce quos edificavi, ego destruo, &c. & vos queritis vobis grandia? Noli querere. Idem magno cordis affectu, sensuque tristiori vobis & mihi potest Dominus exprobare qui dum mihi loquitur, & verbis in hoc suo Evangelio proponit suas illusiones, comitia, dolores, mortis cruciatu; totis viribus, nostris studemus deliciis, vacamus honoribus, quarimus dignitates optamus altiora, nec in nobis sentimus, aut nos illi conformamus in ieiuniis, operibus penitentia; in carnis

Phil. 2. 5.

macerationibus, humilitate, aut consilio Apostoli momentis acquiescimus: Hoc sentite in vobis, quod & in Christo Iesu. Ecce ego. Caput meum in tuere, spinis coronati, dumis hipidum, tu vero in tuo ædificas venientium turres, mille præfensiones superbas, elatas ambitiones: Et tu quæris tibi grandia? Ecce ego. Meas inspicere manus clavis in cruce transfixas pro absqueuntibus bonorumque dissipatoribus: tu vero tuas pauperibus collectas eas tantummodo diuitiis aperis congerendis: Et tu quæris tibi grandia? Ecce ego. Meas quoque, pedes atende in patibulo harpaginibus tecebratos, ob tuam leuitatem, enormemque immodestiam. tu vero tuos liberrimè protendis tuarum percurrere iter voluptatum: Et tu quæris tibi grandia? Ecce ego. Os meum considero aceto felleque amaricatum: tu vero omnigenas quaris anxius carnis delicias: Et tu quæris tibi grandia? Ecce ego: Me miserum meditare plagis in tui salutem, vubieribusque co-

fossum: tu vero terrenis te bonis opplere nitentis, in tui ipsius detrimentum: Et tu quæris tibi grandia? Eia age amice: Noli querere, sed te Domino illi contempera, ut ei in gloria societur; te illi in penis, tormentis, crucisque morte, reddes similem, ut & illi in æterna valeas similis esse beatitudine; hanc quippe nobis D. Paulus prælegit sententiam vehementer veram atque indubitam: Si compatimur, & conglorificabimur: si Rom. complantati facti sumus similitudinis mortis eius, simul & resurrectionis erimus. Sibi vero perferre, nullam hic Christi passionum habere societatem, & glorias cum ipso sperare posteriores; Melitalem sapit.

His suffragatur D. Augu. dum verba Psalmographi in persona Christi perpendens: Adversum me omnes cogitationes eorum in malum. Ex his sic concludit: Non ergo designetur corpus, quod præfuit in capite, ut corpus habeat capitis. Con-templus est Dominus tuus, & tu te honorari vis ab illis, qui longe facti sunt à Sanctis? Noli tibi arrogare velle, quod in illo non præfuit. Non est discipulus maior Magistro suo, nec seruus maior Domino suo. Si Patrem familias Beelzebub vocauerunt, quanto magis domesticos eius? O responsum admirabile exclamat D. Bern. In illud Euang. Ecce nos reliquimus omnia, &c. Cum sederit filius hominis, &c. Nescitis quid petatis, & Num me in pedem non attenditis? Si sedere quietem figeret, & indiget dignitatem, quando me hoc in mundo sedentem conspexistis? Quid ego, non me stante vos sedebitis? Nescitis quid petatis. Quando molestum hoc & arduum opus, mihi à Patre iniunctum consummauero, quando in terra calicem bibero patrum, afflictionum, usque ad crucis patibulum, quem mihi proponatur, ad caelos ascendam gloriosus, sedebit dextera vobis quoque, qui reliquistis omnia, & fecuti estis me in tribulationibus meis, calicem meum exhaustis; hecbit sedere gloriosus: Cum sederit filius hominis, in sede Maiestatis suæ: sedebitis & vos. Accurate disputat D. Bernar. Quando ipse sederit, aut Christus, sedebitis & vos: atamen attende num illum vnquam in hoc mundo videris sedentem, per sessionem intelligendo quietem, delicias, honores; imò num illum vnquam videris subsistentem, & an non potius in continuo cursu ac itinere salutem nostram operentem: Quando ille resedit in mundo? quando subsistit? Quando reclinauit caput? Exultauit autem currendam vitam, benefaciendo pertransiit, quippe nec midum, nec foueam, nec locum habens in diuerso, donec opere tandem, quod suscepit, consummatio,

mato, sedendi præceptum meretur accipere: & dica-
 tet Dominus Domino meo: sed à dextera mea. Si il-
 lum igitur stantem præcinctumque ad iter in-
 tuemini, num vos sedere postulatis? *Nescitis quid*
 petatis. *Inspiciens tu, iste ministrare venit, non mi-
 strari, tu supra magistrum. Et Domino maior, imò nec*
 discipulus, profecto nec servus, recumbere iam festi-
 nas. *Nescitis quid petatis.* Multum tibi adhuc su-
 perest itineris ac laboris, antequam equiescas.
 Sed nec gressum quidem à thuro caelum versus
 firmasti, & iam gloriam meditaris? Presumis im-
 meritis, nullo præmisso labore, (a) sed nec qui-
 dem manum mittens ad araturum messe gaudere
 lætiori? Nec dum stadium intrasti, & brauium
 cogitas? *Nescitis quid petatis.* Nec dum ad brauium
 peruenisti, nec dum apprehendisti metam, grandis ad-
 huc restat via, noli sinitere gradum, noli in medio ite-
 nere resistere. In sudore vultus tui comedes panem
 tuum, donec in terram, de qua sumptus es, reverta-
 ris: Et tunc sanè tempus erit requiescendi nimirum quan-
 do iam spiritus ipse dicit, ut requiescas à laboribus
 tuis. Tunc pretendere potens quietem festionis.
 Insipientia arguere tur natura, qui in medio mari
 nauis optaret stationem, ubi semper venti insurgunt
 contrarij, qui nauim modo huc, modo illuc tran-
 sagitant: in portu quies est, statio est secura. Con-
 sequenter exponit D. Bern. ubi David loquitur de
 domo Domini, ad quam inhiamus: *Et ait: Sum in*
 his que dicta sunt mihi, in domum Domini ibimus.
 Addit: *Illic sedent sedes in iudicio.* Pende, mo-
 net, adverbium locale, *Illic, illic planè, non hic.*
 Illic in domo illa superna Patris nostri pii sumi,
 Deique potentissimi, sedes collocantur quies, in
 quibus illic non hic, sedeamus. Vt ostendat, ne-
 minis actio Regis huiusmodi sedere, nullam ibi se-
 de inueniri. Non in hoc mundo sedes Deus col-
 locat glorie vel minimæ, illæ quippe in illo coc-
 lesti glorie habitaculo, nobis sedendis decernun-
 tur: *Illic sedent, ait David. Sedebit populus meus*
 in pulchritudine pacis, in regno opulentiæ intra Do-
 minus: velle namque sedere, ubi nullæ sunt sedes,
 Erynis est, hoc quippe Dominus his duobus fra-
 tribus clarius exprimit: *Nescitis quid petatis,* si
 mercatoris intrares officinam. feticam ab eo ve-
 stem empturus, diceret autem ille: da mihi pro il-
 la centum decaros, & illam tibi assume ac vade,
 Hieron. Bap. de Lanza, Tom. II.

tu verò, nihil moratus, illam tibi imponeres, &
 abire festinares: quod si tibi mercator olisceret.
 Quid agis, quò pergis charissime? Domine, illam
 mihi sumo, dixisti quippe, tolle illam & vade. Pla-
 nè indiges Elleboro diceret ille: Non hoc tibi so-
 lum dixi, sed prius ut eius mihi pretium soleres,
 hoc soluto, & eam tibi assumo. Hoc multi labo-
 rant morbo, qui dimidiata Christi verba sibi assu-
 munt, alia verò omittunt velut inaudita. Inimicus
 ille diues, spero, inquit Domine, Deum mihi fore
 propitium, suam enim peccatoribus paratissimam
 pollicetur misericordiam. Veritati non derogo
 sed non omnibus, & non nisi illis tantum, qui pro-
 ximo fuerint misericordes. *Beati misericordes: quo-*
niam ipsi misericordiam consequentur. Vindictæ cu-
 pidus, confido, inquit, mihi à Deo peccata rem-
 tenda: Inim enim mihi verbum, infallibile op-
 pignoraui. Veritati confentio, sed non omnibus,
 quibus igitur: Audi conditionem adiunctam: *Di-*
mi tunc & dimitte mihi, dare & dabitur vobis. Quà
 solutus habentis alter suas insequitur voluptates?
 Si redarguas: Frater, quid? tantane tibi dissolutio,
 tantane salutis negligentia? Fors telmors rapiet
 inopinata male preparatum. Domine: benignus est
 Deus, iuravit: quacumque hora penitens accesserit
 peccator, mihi veniā misericors meorum con-
 cedit peccatorum. Nemo contradicit: ait D. Aug.
 attamen pariter tibi prædicit, quòd tibi nec tem-
 poris momentum addiderit, quo possis veniam
 requirere, & qui tibi promittit, quacumque hora
 scelerum rogaueris veniam, eam se daturum; idem
 tibi nec vite mediam promittit horam; quid ad
 hæc? Planè mirandum est licet quotidianum, quod
 in auditoribus contingit concionum. Filiorum
 impugnat prædicator contra parentes pertinaci-
 am, persuadet qua potest efficaciam verborum,
 qua teneantur parentibus, obedientiam pariter quam
 strictè teneantur parentes filiorum actionibus in-
 uigilare, mores eorum componere, vitam docere
 Christianam. Assumit Patet primam partem, & ait
 Papa, quam exactè dixit ille Prædicator, filios
 parentibus debere obedientiam, &c. Nec aduertit,
 quod si filios grauitè, pariter & serio monuerit
 parentes. Assumit maritus ea que contra mulie-
 rum detonantur vanitates, non tamen illud quòd
 contra peruersam maritorum declamatur infolen-
 tiam. Omnia tibi sunt assumenda, sicut Propheta
 Ezechiel, cui Deus librum misit quo res dulces
 continebantur simul & amara queque ad conso-
 lationem atque ad desolationem spectarent: *Et*
scripta erant in eo lamentationes, & carmen & va.
 Cui ait: Propheta mi. comede volumen illud,
 omnia degluti, lata carmina & lamentationes, &

Matt. 3. 7.

Luc. 6. 38.

Ezech. 2.

9.

*Apo. 10. v. l'em legimus de D. Ioan. & Carinas r-
Exod. 26. bernacti si, voluit Deus sibi iniuicem ita strictè
Tract. 8. copulari, vt si vnam attraxeris, alia necessariò
Asm. 168. subsequi deberet de quibus altàs.*

§. 18. Accessit mater. Sui parentes obliuiscuntur filiorum causa, quod Salomon excratur.

NOta tertio cum D. Ambros. quòd eo tempore quo dicitur mater illa Christum accessisse: *Accessit mater*, intelligi debeat, quòd accessit pro filiis rogatura: quia sicut in illis parentum amor inardescit, ita ad filios omnia eorum desideria, sollicitudines, actiones, vota que dirigitur. Hoc in historia Euangelica notari, nempe, quòd sapè Christum accesserint parentes, ac semper pro filiis supplicatum. Regulus ita timens periculum filij sui: totus anxius cucurrit ad Christum: *Domine descende p'iusquam moriar filius meus*. Princeps Synagoga pro filia moribunda, imò mortua Dominum supplicat: *Filia mea modo de sancta est, sed veni*, &c. Parens eius filius lunaticus erat ad Christi pedes pronouit: *Miserere filio meo: quia lunaticus est*. Alius pro filio à demone arreptio intercedit. Quam diligens, quam humilis, quam constans Christi subsidium implorat mulier Chanaanica: *Miserere mei, fili Dauid, filia mea male à demone vexatur*. Mulieris huius precos, spiritum perpende, quæ filia à demone vexata, petit sibi fieri misericordiam: afflictione quippè mater torquebatur grauiori, dum filiam videt à demone discruciat, quam ipsa filia durum tormentum à diabolo patiebatur. Cum hæc ita fiat, nec filium, nec filiam intuentes, pro parentibus intercedentem, aut de eorum salute sollicitum. Percurre diligenter totam historiam Euangelicam. Vnicum offendo, qui vocatus à Christo parentis sui defuncti curam gerere videbatur aliqualem. Sequar te Domine, sed *permite me p'iuuare, & sepelire patrem meum*. Ita hoc est quòd post pusillum rogabunt, & querent, & ne dicam vobis filij vestri procutabunt, qua vos ratione terra mansabunt: agere, & dare, quibus vestris terram iniciant oculis, irritationes, contemptum, inobedientiam, molestias, et diuinam rebellionem, &c. Quis quarit D. Chryf. magnam illum Heli interemit sacerdotem, totius populi Israelitici præsidem, de quo eius translatione sic sacra pagina testatur: *Erat senex honorabilis, & ipse iudicauit in Israel viginti annis sine querela*, nisi satis faciendi illicitis fi-

horum voluptatibus desiderium, & quòd illos conturbare noluerit, ac pro inhonesta cum mulieribus conuersatio & castigare?
Quibus non afflictionibus Patrem suum Iacob filij vndecim attulerit: ne? Semel quidem eorum duo, patrem summo vixæ dixerunt in vrbe iachimorum exposuerunt, iterum coierunt, vt omnem ei auferrent ansam voluptatis & quasi vitam abstulerunt, patrato in fratrem suum Ioseph scelere nefandissimo sic vt totus diceret, conuersatus: *Descendam lugens in infernum*. Infernum vocat ipsum sepulchrum. Ad quas eum rededit angustias, suspiria, anxietates, Vna vnica illi filia? Quamto maiore patrum pectus Dauidis, restitutus filius Absalon lancinabat, dura eum regia pellit Palatio, et ita cogit excedere non equitem, pe sed pectem? fugit Pater, plorat, ater, apud operatur lugens Pater; ipse filius Patrem plus quam cunctos omnes, irruat, nimis, familiam inhonorat, vixores, stupete Superi, lætinas spectante populo, turpiter violat incestuosus. Hinc præcellerat Ammon Dauidis filia, fororis Absalonis T. amaropressor exorandus. Quis color, quis gemitus quem mentis sacrebitas Dauidi, vt hæc audiuit? Quis exprimat quo cruciatu Ihaas & Rebecca ob geminos illos Esau & Jacob vulnerabatur, dum Esau Iacobum odio persequitur inimicis: Quinimo, & antequam nati, quanto matrem vterum dolore confecerint, dum adhuc illo conuulsi angustio cœcoque carcere collidebantur, vt ipsa pia mulier anxia querebatur: *Si sic mihi futurum erit, quid necesse fuit concipere?* Fias quotidie patrem ore querelas audimus, qui postquam tam inefficenter Deo pro sobole supplicarunt, eos sibi futuros consilio, baculum senectutis, ac lumen sperantes oculos, eosdem postmodum fuit senectutis, sentiant contemptores, honore sui gladium, erucam voluptatum, vitam pellem, ac tristitiam ingemiscunt: *Si sic mihi futurum erit, quid necesse fuit concipere*, parere, alere, fouere filios ingratos: hinc hac ratione credo magni vatis Eliæ descendisse propositionem. Frequens transibat Sumam, quem hospitio hberaliter excipiebat *Mulier magna* hoc nomine à Spiritu dei orata. Illo descendens Eliens, ne videatur tanto beneficio inhumanus, per famulum suum Giezi mandauit, quid ei posset in gratiam rependere actionem. Responder Giezi: *Ne quæras, filium non habet, & vir eius senex est*. Omnibus in aperto est, quòd mulier, diues, principalis, iuncta matrimonio, sterilibus nihil possit exoptare, nisi filios. Obiicies: fieri ne potuit, vt hoc nouerit discipulus, quòd præceptor ignorabat? Ius discipulo nouerat Magister?

I.
Filij pro
parenti-
bus non
sunt sol-
liciti.
Mai. 2. 21.
*I. 3. Con-
tra vitu-
per. vii a
Monast.
1. R. g. 4.
18.*

*Gr. 11.
11.
Pater
filij
pe
Pater
cuncto
Gr. 11.
21.
Gr. 11.
21.
Ex. 4.
Ecc. 1.*

ne intelligebat; mulieres decere prudentiores nihil minus quam filios debere desiderare: qui parentibus sint cunctis, oris, spina, quibus mille modis eorum viscera dure compunguntur. Illi sunt, qui totam parentum ad se trahunt sollicitudinem, ut huius filij matris, qui proprij obliu emolumentum, tota pro filijs intenta flagitat, ut est mundi praxis ordinaria. Hae de causa non semel nominat Damid filios nouellas oliuarum: *Sily ius sicut nouelle oliuarum. Quorum filij sicut nouelle plantationes.* Vires oliuam senescentem, cui exesa languet medulla, nidus est busonum, ser, entum, aspidum, aliorumque animalium inmundorum, arescentibus ramis. Quid oliuae deest? unde languet, arescit, deficit? Vides circumquaque pollulantur nouellas, quarum vnaquaque sit inuita pini, vilitate soliorum oliua gratissima: ex altera vero folium explicatum mire iucundum. Non est quod miretur oliuam arescentem, languescentem, totam namque suis virtutem sibi attrahunt germinantes nouelle, ipsa quoque sui obliu, eam ad illas transmittit. Quot tales in hoc mundo cernimus oliuas? Quot patres Dei suique immemores, pauperum, legio Evangelicae obliu toti filijs suis succurrunt? Illi suorum sunt dux ac scopus actionum: *Hi duo filij mei ait haec mater: ille meus iuuenis, inquit pater, quem opto promotum ad dignitatem; haec mea filia, quam diuini desidero in nectam videte matrimonio. Quis animus, dum instamur? Si constituerit, si doleant? Si illis possunt opulentum acquirere beneficium.*

Sapius in patribus aduertit, quod de Moysse legimus, qui dum non vult vel minimam partem carnis filiorum suorum tangere, vitam suam periculo exponit manifesto. Profecto in Aegyptum apparet illi nudo gladio terribilis Angelus, necem intentat, quod suorum timens salutem filiorum, nec eorum fesse sustinens lachrimas, eos circumcidere minime auscibat. Dei praeceptis inobediens, et salutem, voluptatique consulere filiorum: *In diuersorio occurrit ei Dominus, et volebat occidere eum. Quoties hoc accidit? Audite Salomonem, post immensas congestas regni diuitias pro filijs suis regni hereditibus, melius modum sapientem: *Detesta tus sum omnem indultam meam, quae sub sole facta sunt sine laborauit habuitur heredem post me, quem ignoro vtrum sapiens, an stultus futurus sit. Et dominabitur in laboribus meis, quibus desidauit et sollicitus fui. Et est quidquam tam vanum? Vnde cessamus, remouimusque cor meum ultra laborare sub sole, &c. Nihil est hic non magno opere con-**

randum, ubi ad vinum exprimit auxilium ac inquietam parentum pro filijs sollicitudinem: unde querit: *Et est quidquam tam vanum? Quid enim ego scio, num stultus, num prudens turus sit? Si stultus, nihil ei sufficit, & stulto diuitias relinquere, est gladium dare iurioso, quo se miser intemurat. Si prudens ac sapiens, paucis contentus viuet, &c.*

Hoc utebatur argumento Phocion cuius Atheniensis; speculum ut virtutis, ita & sapientiae: qui cum ratione dignitatum, qua obibat primarias, plurimas sibi posset opes cumulare, abstinent tamen asserens vite suae transigenda sufficere vicium agellum, quem possidebat. Vnde apud Graecos nomen obinuit, ut *ἄφρων* latine: *Homo frugi* diceretur. quo nomine spiritus S. vtitur in nostra vulgata lectione: *Homo frugi.* Id est, homo modestus, compositus, moderatus. De hac virtute sic commendabatur, ut praecipuorum Principum ad se traheret oculos, qui omnes ei plurima auri pondera deferebant, illa tamen semper repellebat, respondens se illis non indigere, sibi que plus satis esse, quae possidebat. Philippus Rex Macedoniae Alexandri magni pater, immensa illi auri argenteique misit talenta, dato praeepto legati, illi dicerent, si sibi illa accipere renueter, filijs saltem suis his confereret. Accedunt legati domum Phocionis, offerunt talenta, Respondet ille: sibi his opus non esse, nec ea velle: replicarunt legati, ad minus ea filijs suis leganda susciperet, suadet enim paternae de filijs cura, illis non deserere seruum omnium iudigos. Quibus Phocion autem plane respondet sententia, quam semper optatem in ore haberent parentes: *Si mei similes erunt idem hic agellus illos alet, qui me ad hanc dignitatem perduxit. Sin dissimiles sunt futuri, nolo meum in eis, illorum ali augurique luxuriam.* O parentum vota filios ad altera promouendi! O sapientissimum Ioseph, qui fratribus ad se in Aegypto accedentibus, ubi prorege rerumque Dominus imperabat, hoc de se in mandatis, eos inter roganti Pharaoni, viderent, ac cuius dignitatis, responderent: *Viri pastores sumus, serui tui, ab infantia nostra, usque in praesens. Hoc statu pastorum alacres viuimus, nec plura requirimus. Eo modo intantam creuere multitudinem.*

O quam bene diuitem filium moriens resingueres, & quam illi salutes diuitis, si de illa disponeres, sicut prudentissimus Tobias, cui hoc primum curae erat, ut filius suus Deum timeret, eius mandata seruet, cor seruet, Diuinam cognosceret maiestatem, pauperes diligeret:

127. 1. uat Damid filios nouellas oliuarum: *Sily ius sicut nouelle oliuarum.*
143. *Quorum filij sicut nouelle plantationes.*
Ecc. 1. 18. p. *Detesta tus sum omnem indultam meam, quae sub sole facta sunt sine laborauit habuitur heredem post me, quem ignoro vtrum sapiens, an stultus futurus sit. Et dominabitur in laboribus meis, quibus desidauit et sollicitus fui. Et est quidquam tam vanum? Vnde cessamus, remouimusque cor meum ultra laborare sub sole, &c.*

Phocion
Ecc. 1. 19. III. Exemplum
Phocion
Genes. 46. 34.
C c 2
Omni

cordis. Et nō est illa creatura insensibilis in cōspectu
eius. testatur Apostolus. Illos corporis tui peruadit
parietes, illos tuos affectus motusque exteriores,
perspicit abscondita tui cordis desideria, vota,
p̄tensiones, techinas, machinationes. Ne tibi
fallax persuaseris, quod alicuius ades ingre-
diens subamicie pr̄textu, Licitā intentione
tibi soli cognita, te Deus non cognoscit impudi-
cum. Ne tibi hoc subrepat, quod titulo, quod
pauperibus subuenias, quod decem ei vendas quod
quatuor non valet, des verba veritati. Ne tu puta-
ueris, quod intrans Ecclesiam quasi lucraturus
iubilium, intentione tuas harpagines inspiciedis,
te Deo facere imposturam: *Nō est errare, Deus
non irascitur.* Me, vel alium quemlibet, qui cuncta
solus carnis oculis intuetur valet circumue-
ra, Deum autem minime. Cum igitur Chris-
tus materia diligentia peraderet rationem, &
filium a iustitiam petitionem, illis respondit:
Nescitis, quid petatis. Stulta est vestra petitio,
paucis verbis, multas committitis ineptias. Ves-
trum equidem est paucis his verbis eos multa in-
concordia ac plane immoesta postulare.

Quod superbia mentem infiget Angelicam, sa-
pientem, pulchram, perfectionibus multigenis
absolutam, dicatque insolentius: *In caelum con-
scendam, quid mihi?* Verum si rapiat terræ fru-
ctum, vile, lutum, hominem abiectionum altum
coſque tollat sublimem, vt pinas caelorum se-
des aucupetur, nihil stultius, Obscura valde
legimus verba: *Va terra cymbalo alarum.* & c. qui
mittit in mare legatos, & in vasis papyri super a-
guas & c. Campana alata, qua suos mittit cum
litteris legatos. Oecumenius ac D. Iulianus Mar-
tyr interpretantur, quod vates loquitur cum Sy-
nagoga Iudeorum; quia se erat opprobrii, sicut
& acerbius opposuerunt, Evangelicæ prædicationi;
i; datis litteris per mundum vniuersum. Hoc Lib. 3. r. 22.
argumentum exacte prosequitur nosse historio-
graphus M. Ft. Ioannes de la. i. tence. *figg. de
Menar-*
Qua igitur vocat ratione Synagogam Gym-
balum alarum? *Reclaro Physioglyphico redar-
bitia.*
guit vitium; quod Deus semper in populo suo
detestabatur, nempe superbiam. Ita Dominus
statim ab ipso principio Moysi loquitur: *Cerno,
quod potius iste dura cervicis sit.* Hoc est vitium
afflicta, vocans Synagogam, cymbalum alarum.

Primum notatur superbia: nihil enim tam im-
potens rationis quam homo superbiae spiritu tur-
gitus, eoque qui eo vsque ascendit ambitiosus vt
nihil ure, nullo merito non minus prætendat,
quam primarias in regno Dei sedes occupare.
Est superbia in homine vitium insipiens, eiusque
naturæ alienum: *Non est creata hominibus super-
bia;* docet Spiritus S. more nostro loquitur. (a)
Non sui inuases, non fossoribus chirothece: non
enim illis conueniunt; sic homini non conuenit
superbia: nascitur quippe hæc ex rebus eminea-
toribus, quarum nullas, in humana natura repe-
rimus, imo ipsam miseris arumque repletam,
testatur Iob: *Homo natus de muliere breuis vitæ
tempore repletur multis iniquitatibus.* Vespere verbum:
Repletur. Non dicit impletur, sed *Repletur mis-
eris;* vt n. h. l. sit, quod suas non paciatur miseras:
Intellectus cæcus, hebes, ignoras insintra, volutas
debilis, æ petitus effrenis, corpus merborum om-
nium hospitale, caro mortis sepulchrum, anima
peccatis repleta: *Repleta est malis anima mea,*
exqueritur David: *Quid igitur superbis terra con-
cinit?* Quod ventus subintrat nubem leuem,
qualem visit propheta Ezechiel, eam visque ad
caelum attollat, & stellis quasi coarquet, formet
tonitrua, fulgura vibret, nemo inatur: est na-
ture quippe subtilioris, partes habet æneas, cali-
das leues, quas ventus attollit, & igitur accendit.
Potro quod mole in terræ, lutum obduratum in-
uet, & peracta suscollat quis vidit hominum?

Quod alis volat et humba, aquila, ialso, aues, na-
tura leuiores, & ad æta superanda promptiores,
per me licet, verumtamen campana? quid
illa grauius, ex æte constata grauitissimo, vt ad
eam in campanili statuendum multa requirantur
brachia, fones nautici, fabrorum industria. hinc
vero vt annalcant rala, petat æra? vnde illi
hæc? Nihil tam monstruorum. Quod alas ha-
beat Angelus, quibus ascendat, non miramur,
est ei natura leuis, subtilis, ipsis aquilis mo-
bilior, ipsis ventis celerior: at quod homo,
qui nec ad vnam se potest bonam erigere cogita-
tionem, nisi singulari Dei dono, superbia, at-
que ambitionis ahsitulum erigat, hoc ab eius
est natura alienum ac proinde monito simile re-
putatur.
Ita D. Hieron. intellexit hanc Davidis oratio-
nem: *Ab absente parce seruo suo.* legit ipse: *A su-
perbis.* Quia nihil a nostra magis alienum con-
ditione ipsa superbia. Lemum hinc lucem capit
illo d. propheta amos pronuntiatum: *Audit pro-
pheta Dominum solemni iuramento subman-
tem: Iuravit Dominus Deus in anima sua & c.
Dei ser ego superbiarum Incoer.* Hoc Deo in note
positum est (teste D. Paulo,) quando nullo vult
modo de verbo suo dubitari: *Interponit iuramentum
suum.* Modò visit propheta Deum interpouen-
tem iuramentum, & hoc per vim suam, hoc
enim significat: *In anima sua.* Hoc est supre-
mum

666.7.

31

Zech. 10.

(a) No se

haz. m. 105

quantes

para car

madoret.

lib. 14. 1.

37. 4.

Isai. 14. 35

Isai. 6. 10

In prologo

Ep. ad Ra-

hoc Lib. 3. r. 22.

figg. de

Menar-

Exca. 32.

9.

14.

Amos 33.

Hebra 6.

13.

num omnium iuramentum; quo se potest, ait Di- Paulus, Deus obstringere, scilicet per semetip- sum: Non habet maiorem per quem iuret. Qui: er- go iurat, quod omni vult credi securitate nec eius illum superesse dubium? Quia detestor ego super- biam Iacob. In Hebræo detestor, significat: Fa- stidio: quasi aperte dicat: Vno ego; fastidio in homine superbiam. Sumitur methaphora de mu- liere plebea, quæ magnam se vult præferre ac iac- tate dominam (a) vt autem talis esse videatur miram affectat in gestibus, motibus, incessu; cõ- positionem, ais autem: quàm mihi patet nauseam talis mulieris superbia, & cultus inordinatus. Ita de homine Deus conqueritur: An ergo Domine alia non sunt tibi crimina molestata in maunda in homine, quæ tibi nauseam pariant grauiorem? Quæ non adulteria? Quis sanguis corruptus, quis effusus? Annus. Hæc tamen habent in homine quoddam morium. Carne constat, non minor si ad delicias carnisque incline ut voluptates. Sanguine abundat plurimo, nec inuitum, si of- ferretur, si ignescat. Inopia laborat, quæ ad mi- teris, si manus ocludat pauperibus. Attamen superbia, quo quæso vilis homo ad hæc in se obiecto iuligatur? Nullum inuenies omni- no, at magnam humiliandi inuentionem: Humili- tatio tua in medio tui. Te ipsum circumspice. Ea de causa, hoc præ cæteris est vitium detestandum & abominabile; inquit Sapiens: Pauperem superbum. De quo se p. test iactare indigens omnibus? Et qui tam pauper, ac Iacobus & Ioannes, qui etiam hoc parum, quod possidebant, deseruerant, vnde illis nata tam superba cogitatio, vt primarias in Deite- gno tibi sedes vendicarent? Hoccine postulas? Ipsi Luciferi superbia nimia hæc erat in coque detestanda.

II. Similitudo. (a) Sc. po. me don. Miche. 6. 4. Eccli. 25. 4. Ser. 2. de tribu. 5. Simonis, & Ser. 4. S. Benedi- ctio. Isai. 14. 11. Isai. c. 9. 1. Dan. 7. 10. Isai. 6. 1. & 7. 10. T. 6. 12. 35. Raphael Angelus, vnus ex septem, qui natus est ante Dominum. Et tu inquit Bernard. ais: Se-

abo? Vbi stant omnes, vniuersi ministrant, in pace inimice sedibus? Quid laborasti, vt iam fideas? O Sanctissimi Apostoli, si supremo Ange- lo tanto vitio vertitur illud: perbia, quid erit de vobis tenuissima le reus hominibus? Et quæ tua, ambiciose, superbia, qui nihil tam auius quæ- ris quàm primas sedes occupare, qui vix scami- no, infideas, & gaudes opulentus? Necdum didicisti discipulus esse veritatis, & cathedras ambis, prælati, Epi copi? Apaga: Nes- cius quid peratis.

§ 20. Nescitis, Sceleris imputatur, onera pe- tere, ad sedendum, vt ipsa regali exprimitur corona, & propinqua Elimelech.

Alteram stulticie speciem aperimus, onera querere ad sedendum. Dic vt sedeam. Di- gna ass ambis, vt sedeam? Nescitis quid pe- tatis. Quid esse cogitas Episcopum, Archiepiscopo- patum, Pontificatum, an vt sedeat? quid tibi persuades dari, dum tibi conceditur vobis regamen iudicis officium? An vt sedeam? Stulta nimis est hæc opinio. Neutiquam, sed vt stes ce- reatus in pedes, ac mille laboribus, curis mille- nis preparatum ac cingas, vt huc, illucque discursas opitulatur. Explanat D. Bernard. Seraphim quos vidit Isaias itantes: Et Seraphim stabant. Solus quippe Deus sedebat: Vnde Dominum seden- tem. O Magnum Seraphim: Et Baptista erat in lucerna ardens & lucens. Non sedet: Amicus autem sponsi stat, & gaudio gaudet, propter vocem sponsi, stat Ioannes, neque enim arundis est vno agitata, hoc est, stare: stabat iuxta cruce- cem, nisi Moyses stasset in conspectu eius, stat, quia amicus, stat, qui ardens est, & Seraphim stare describitur, versus amicus sponsi, qui proceden- tis; thaliam suo non amulatur gloriam, sed parat viam, sed prædicat gratiam, vt & ipse de plenitudi- dine eius accipere mereatur. Lucet ergo Ioannes tan- to vtique clarus, quanto amplius seruet: hinc Lu- ceser qui solus iustitia non vsu pare venit, sed præ- nuntiare splendorem, non sum ego, inquit, Christus, ac si manifeste Luciferi dicere videretur, quid ad- miramini intuentes splendorem meum, non sum ego sol. O Luciferi: Vnde dicitur? Qui mane oriebaris, in veritate non stetit, quia Seraphim non fuit: quia Seraphim ardens & lucens interpretatur: in vero miser habuisti lucem, sed ardorem non habuisti, boni erat tibi magis esset quam Lucifer, cecidit ergo Lu- cifer, vt fugiat de celo, Seraphim vero stabat super illud. Stant Seraphim a tota, & suspensi in contem- platione

I. Quæ fr. conditio- nes boni superio- ris. Nam. Ser. 10. per. 10. Gen. 6. 2.

21. *ratione sedentia in throno, in federe tenuisti, o im-*
 22. *piet propterea tui moti sunt pedes, & effusi sunt*
 23. *gressus tui filius est, qui sedet in throno, Dominus*
 24. *Sabbaoth, Seraphim vero stant exierunt se, &*
 25. *intuentes in eum, in quem prospicere concupiscunt.*
 I. *Quæ sunt*
 26. *conditio-*
 27. *nes boni*
 28. *superio-*
 29. *ris.*
 30. *Num. 27.*
 31. *Moyses morti proximus, pro populo, quæ regebat,*
 32. *sollertius, ne sine pastore grex in diuersa rapete-*
 33. *tur, ad Deum suppliciter confugit, ipse suo ore*
 34. *nominet, sua manu constituat plebis gubernato-*
 35. *rem, hoc autem postulando, patitur tanto mune-*
 36. *ri conditiones præponit requiritas: Prouideat Do-*
 37. *minus Deus spirituum omnis carnis, hominem, qui*
 38. *sit super multitudinem hanc, & possit exire & in-*
 39. *trare ante eos, & educere eos, vel introducere ne-*
 40. *si populus Domini, velus oves absque pastore. Om-*
 41. *nia uerba hæc expendit Origenes. Primum, obse-*
 42. *secrat Deum, ipse proprio statuat iudicio populo*
 43. *præfuisse: non enim decet humano favore eligi*
 44. *superiorem, non gratia parentela, non respectu*
 45. *carnis aut sanguinis, non mulierum i. tercelio-*
 46. *ne, pro vi. hi duo fratres nicebantur, sed Dei o-*
 47. *te, Dei manu, Dei electione. Eo modo pri-*
 48. *mities Ecclesiæ præuides elegerunt: uno quippe*
 49. *deficiente, Iuda scilicet prætoris, in concilio*
 50. *cogregantur, Diuina implorat gratiam, ut in eius*
 51. *locum eo dignum succedere dignaretur: Tu Domi-*
 52. *ne, qui corda nostræ omnium, ostendit quem ele-*
 53. *geris ex his duobus unum. Secundum: Domine:*
 54. *assignat proposito conueniens agnomen: Domi-*
 55. *nus Deus spirituum omnis carnis, q. d. Tu Domi-*
 56. *ne, qui omni carni spiritum infundis & animam,*
 57. *tu Domine, qui propria manu omnium hominum*
 58. *animas artifex procreasti (hoc quippe significat:*
 59. *Omnia carnis, ut olim dixerat: Omnis caro caro*
 60. *corruptura: diuina suam) illaque caribus ac cor-*
 61. *poribus infudisti. Designat quis esse debeat Præ-*
 62. *latus in Republica, sicut anima in corpore, qui*
 63. *det ei uitam, spiritum, & vires, qui totus sit in*
 64. *toia, & totus in qualibet eius parte, ut nec mani-*
 65. *ma parti, nec unico deficiat capillo. Talis sit,*
 66. *operet superior, anima corporis mystici, qui*
 67. *curam gerat pauperis ministrum, videtur desolata,*
 68. *populi egeat: succentrat hinc consilio, illi elect-*
 69. *molyna, alteri consolatione, tantaque cunctis*
 70. *adit sollicitudine, ut totum suum esse in illo*
 71. *uicuo habere videatur. Conclude, nim qui ta-*
 72. *lis esse debet, tempus locumque sedendi sit ha-*
 73. *biturus.*
 74. *Tertium: Qui sit super multitudinem hanc, ex-*
 75. *ponit meâ sententia, quæ diximus de spiritu,*
 76. *qui super omnes partes est corporis, insuper ma-*
 77. *gnas significat vires, patientiam magnâ, eximiam,*
 78. *quæ excellere debet, sapientiam, ut super omnes*

esse possit, ut Protector, ut promisor, ut inuersalis, ut
 sol & ciuilibus, de quo veritatem possit illud Ec-
 clesiasticus: Sol illuminat per omnia recessus, & gloria Ecc. 42.
 Domini plenum est opus eius. Sit cœlum, terra 16.
 pallium vniuersa, cui influentias ac lucem suam
 communiat: Super multitudinem, & super omnes:
 tristis soletur suauis, pauperi succurrit libe-
 ralius, effrenem correat audacius, immorige-
 rum corrigat fortius, reprehendat delinquentem
 animosius: Corripit inquietos, confectur pusill-
 lanimes, suscipiat infirmos, patiens sit ad omnes.
 1. Thessal.
 ut ait D. Augustin. ex magno illo Prælatorum
 instructore D. Paulo mutuatus. Sit ut animal
 illud Ezechielis, tot tamque diuersis videat fac-
 ciebus; videat ut leo, ut homo, ut vitulus, ut
 aquila: sit quibusdam ut homo benignus, alijs
 ut leo terribilis.
 14. 31.
 Hanc præ cæteris involuit difficultatem mu-
 nus Prælatum, quod stylo perelegantis ponderat
 D. Gregori Nazianz. dans rationem, cur electus non longe
 in Episcopum, omnis detractans fugam arripue-
 rit. Terret (inquit) me onus prælatum: est nam-
 que curam gerere tante, tamque variæ personarum
 multitudinis hominum qui sicut numero, sit
 differunt conditionibus sitque contrarijs humo-
 ribus: Profecto ars quedam artium est, & scienti-
 arum mihi videtur, hominum regere: se namque D. Cæcili-
 animal maxime varium, & multiplex. Et paulo NAZIA-
 inferius adducta similitudine se clarius exponit:
 Quemadmodum si quis bellum variam, & mul-
 tiplicem ex multis bellis magnis uictis, paruisque
 feris, miribusque constat, am curare, & ducere ag-
 grediat: hinc in nauis adeo varia, & prodigi-
 giosa gubernanda, maximus proculdubio labor sub-
 erundus est. Tale est Republicæ corpus, tot tam-
 que varijs sibi que reuignantibus consians con-
 ditionibus, quot sunt qui in ea viuunt; omnibus
 adesse debet Prælatum auxiliator. Sententia est
 D. Gregorij negotium esse intolerabile, & quod
 auxilium reddat virum maxime prudentem, ex eo
 quod (inquit) homo animal sit tam uatum, ut
 impossibile sit in omnibus illa sam. Terare, pru-
 dentiam. Iam hunc ceteris ex nimia hirsitate
 moribus dissolutum, nunc illum præ nimia tristis
 melancholicum: modo se nimis effundit,
 modo se plusquam comencia, alijs subtrahit:
 iam totus parulus ut præclius, iam totus li-
 lentia ut Anachorita, &c. Quam varius
 quam anxius, quam dubius esset medicus qui in-
 firmum cerneret, singulis horis nouis ac mer-
 do. Si illi-
 bo suo contrarijs accidentibus agitari: Si agi-
 tur ex hac varietate, res est plena negotij no-
 minem recipere, quid esse, quam arduum,
 quam

eum esse contumacem, Deo rebellem, ait: *Populus dura ceruicis eius non ligata, non flexibilis. Et ut populum suum moueret, ut se feruente eximeret, & in ipsam assereret libertatem: sic ait: Solue vincula colli tui captiua filia Sion.* Tandem dum sibi Dominus vult subicere mancipium, collo catenam seu annulum circumponit, hoc namque symbolo feruus esse digni scitur, sicut ipsa caena salutatio signum est libertatis. An ignoras, quærit Philo, quod esse populi Principem, sit eundem esse mancipium, quia sicut seruus totus quantum est, non sui sed Domini est, ita ininceps ac superior, totus totum in Republica bono est alligatus, obstrictus illi occurrere in prosperis & in aduersis, nocte, & die, in pace & bello. Concedo catenam esse auream, attamen stringit, ligat quasi ferrea, & bene exposuit Antigonus Rex Macedonæ, de quo *Athanasius*. Quoniam enim filius suus princeps, quia pater cepit, suis maiorem quæreret voluptatibus licentiam, sic grauiter eum moxerit: *Ignorans filius, regnum nostrum esse quandam nobilem auream, & honorificam seruitutem?* An non vulgare est proverbum, viros aureis compedibus vinculos autem? Aureis torquibus cinguntur, ac condemnantur in Republica salutem gubernatores. Hoc Dominus Dauidi declarauit: *Conseruauit eum Dominus regem propter populum suum.*
 Hoc supposito pedem ulterius proferamus. Qui decem (questio proponitur) seruire tenentur Principibus, posset ne sedere? & qui centum? & qui mille? Quinimo hoc ipsis Chiltus intimaui, quos piotoprelatos Ecclesie sue elegit, ut eos vidit de primaria dignitate contentiosos: O desideratissimi mei discipuli, quam parum nostis, ad quid sedes in regno meo præparentur: non ut quis in eis sedeat, domiat, opparet foueatur, nequaquam at ut seruiat omnibus, prout in me confitens: *Filius omnium*, eximus ille Prælatum summus Pontifex, & Princeps Pastorum: *Non venit ministrare, sed ministrare, dare animam suam &c.* Explorat moralis doctor epithetum singula e quo propheta Iob Principes, Prælatosque adornat: *Qui portant orbem.* En tibi propriam inquit, republica rectoris, Superioris, Regisque definitionem essentialem: *Qui portant Republicam, qui portant regnum.* Misere mei Deus. Si vir sibi molarem imponeret lapidem, an illi valet sedere, quiescere? Si montem imponeret, si cunctos Hispania mon-

tibus grauaretur. Hoc est asserit Diu. Gregor.) mundi Prælatum consecrari, totum tu s humeris mundum superimponi: Prælatum eligi Provincie, vel ciuitatis, totam hanc humeris tuis molem inuici? Eam namque de auctoritate Rex graue *Castro* dicitur *Duxis populi* dicitur: cuius totum illi inuicitur per us regni, tribu, alium, Curtiarum: Nobiles, plebei, fora, basilicæ mercatorum, &c. Proinde non ma e quidam hæc verba penduntur Domini per Ezechielem: *Super ducem onus istud* In Hebræo nomen *Ezer*. Dux ab eadem radice derivatur, a qua onus. Hinc capies rationem cur corona Regibus imponatur. Corona regnum præfert, genitrix vero præioræ, ac præiudica, eundem loquuntur provincias ac ciuitates. Hoc significat ipse Rex, dum ait: *Hæc ciuitas seu provincia pertinet ad meam coronam: coronam autem capiti Regis imponi, insinuat, quod eius capiti, eius cura, eius diligentia ut onus imponatur tota Republica, ciuitates omnes, villa, loca, viri, mulieres: eo quod tota pax, quies, consolatio, regnorum fortitudo, de capite, & sollicitudine tuorum pendeant Regum ac Superiorum.*
 Super hoc fundatur ius, quo pollent Reges, ac superiores, petendi a subditis suis census, redditus, vestigalia in sui alimentum, ut negotiis succurrant necessariis, in conseruationem, Republicæ defensionem, ut omnes suos intendant sensus in beneficium, salutemque subditorum. Quia si illis media non essent sufficientia, ad vitam suam, auctoritatis ac status conseruationem; maior curatum pars illis necessarius conquirendis impenderetur unde nec omnibus sensibus, mente ac prudentia possent intendere Republicæ sibi subditæ. Ut verò eius soli proficiant emolumento, illis ab inferioribus abunde quod vitæ necessarium est, prouidetur, ita ut, aliis non distrahantur curis quam ut populi inuigilent prosperis successibus, quieti, saluti: hoc enim illis onus imponitur, dum aliis præficiuntur. Nunc igitur, si prægrandem confites coronam, illique lapides multos ut molares, seu ripesi texeres, an quæ ea icu impneres eum, cæso, interroga, num illa ipsi sit quietem allatura, num cum i a quietis possit refidere. Ex his igitur licuit conuolues, quali possit esse Prælatum qui omnium curas debet suscipere. O quam grauer D. Paulum hoc munus, hoc onus deprimet qui ad longum suis recensitis laboribus, aduersitatibus, ieiuniis, vigilijs,

III. Tributa ex iure debentur.

II. deducebant celebriora, ac in festis solemnioribus, illis coronas, ac florilegia appendere, quibus insigniores victimas adornabant; vocabantur autem *Insule*. Quæ erant quædam altiora diademata figura triangulari, de quibus Iusè tractat noster illustrissimus Archiepiscopus D. Antonius Augustinus. Hunc autem morem edidit Lycaonicenses stupenda vidissent miracula, quæ D. Paulus, & Barnabas operabantur, eos esse Deos de celo lapsos crediderunt, Deos appellarunt, & ut Diis sacrificare victimas voluerunt, unde & primus Sacerdos, nempe Iouis: *Act. 14. 12. Taurus & coronas ante iannas afferens cum populo volebat sacrificare.* Coronas, inquam, quibus victimæ & sacrificia coronabantur, ut eminentissima.

Hoc ergo est (teste D. Greg.) esse Episcopum, mitra coronari paratum se morti, ac sacrificio ostendere: erant enim Episcopi victimæ ceteris celebrioris, illosque ut Christiani gregis pastores ad necem requirebant. Vide num magnum sit opus, inò & modò, qui Episcopi sunt tales, quales convenit, illos esse credenda multiplici martyrio profusè immunes? nequam: Dei videntur iniurias, pauperes prostratos, virtutem datam oblivioni, defunctos suffragis defraudari, malorum gregem multiplicari, profanatas Ecclesias. Respublicas mille vivendi licentiis corruptas: Si verò malis mederi, obistere, reparare quidpiam voluerint: Illis est colluctandum cum divitibus, cum iudicibus, cum potentioribus, odium sibi conciliant omnium, apud omnes vellicantur nihil tam blandè, nihil tam simpliciter, nihil tam circumspectè agere seu dicere possunt, quod malevoli non rapiant in calumniam. Num hoc tibi opus censetur esse laboriosum? O Apostoli, noni queritis dignitates? *Nescitis quid petatis;* hoc scitote, quòd qui illas venatur, calicem amarissimum, penisque repletum omnigenis accipiat. Addo, calix est amarissimus (ait Div. Hieronym.) & ut talis fugienda est dignitas seu praelatura, oh notissimum periculum, cui sese ingerunt incauti, eorumdem candidati, nempe, reddendi tantarum animarum rationem non mediocè, quantas susceperunt dirigendas; hoc enim est esse pastorem, & ad hoc se constringit, qui pastor est ovium, & ad hoc quoque qui pastores eliguntur animarum: *Ipsi enim perisurgunt, quasi vasum pro animabus vestris reddaturi.* Ita ut earum oporteat eum reddere strictam rationem, quas vorax lupus

In ca. 44. Ezech in illud: *Vitimam pro delicto.*

Hebr. 13. 17.

absulerit devorandas: *Sanguinem eius de manna requiram*, sic Dominus Ezechieli minatur. Si vulpes illius astutus histricionis decipiat, & absulerit simplicem oviculam: Si leo rugiens pauperem devoraverit: si furibundus æquus vidua deciderit pudicitiam: Si hic doctrinam non noverit Christianam, si ille tempore Paschæ non fuerit confessus, si alter ad sacram non accesserit communionem, si alter sacro non interfuerit, si hic non confessus obierit, si alter in vitis inforterit, si talis vsuris vixerit pauperum sanguisuga.

Audiamus D. Bernar. *Quid ego infelix, quo me verum si tantum thesaurum, si pretiosum depositum istud quod sibi Christus sanguine proprio pretiosus indicavit, contigerit negligenti us custodire adit. Si stillantem in cruce Domini sanguinem colligissem, essetque repositus pens me in vase vitreo quod & portare sapius oporteret, quid animi habiturus essem, in discrimine tantè? certe ad servandum accepi, pro quo mercator non insipies, ipsa virique sapientia, sanguinem illum dedit. Sed & habeo thesaurum istum in vase fictilibus, quibus & multo plura, quam vitreis imminere pericula videantur. Optimè dicit D. Paulus Inuigilant, millenis indigent oculis plus quàm Argus. Hoc quoque tuo inculcat discipulo Timotheo, quem Episcopum vivere ait: *Tu vero vigila, in omnibus labora.* Illud in omnibus intelligit D. Thom. In omnibus hominibus. Magra te decet vigila, nam in omnibus tibi subditis est laborandum. In Ecclesiasticis in seculis istis, in parentibus, in filiis in maritis, in vxoribus. Ecce Deus centum oculos Argo dederunt, ut bene vel vnum seruariet qui tamen furto subleat si quid fraus faciendum, quomodo vigilandum, qui non nisi binos habet oculos, & millenas suscepit onus custodiendas?*

Notat Ecclesiasticus, quod communitè cogitanti parentibus, vnicam sufficere filiam; ut omnem istis excutiat somnum, communitè cruciet curis anxia conturbet sollicitudine: Quoties tibi fugit somnus ab oculis: Hac mea filia nobilis apta vinculo coniugali, ei de præcipuis bonis meis in dotem providendum: Cui dabo eam in vxorem? Num maritum acceptura lutiaticum & qui malè patiat, qui filie dotem dilapidet, qui suis eam dissoluti moribus affigat acerbus? Num tempus matrimonij prateruollet? Num aliquis eam à me flagret, sed non ex animi mei sententia; num ipsa sui oblitiscatur num faciem intentibus offerat corruentem? Num eam aliquis ad inhonesta sollicitet efficeret?

faciter? Num de nocte discedat ad ostium seu fenestram proco locutura? Num aliqua eum seducat subdola mediatrix? Num ancillam habeat, quae nichi in eius custodia sit infidelis? Num aliquod ei succedat infortunium in mei nominis ignominiam? *Filia poris* inquit *abscondita est virginitas, & sollicitudo eius auferit somnum, ne forte in adolescentia sua adultera efficiatur, & cum viro commorata odibilis fiat, ne quando pollutatur in virginitate sua, & in paternis suis editus grauida inueniatur, ne forte cum viro commorata transgre-*
diatur, aut certe sterilis efficiatur. Si vnica filia parenti somnum auferit, & continentis vigile premit angustis: quid de tot diebus filiabus, quos suscipit Praelatus animas dirigendas, quae tot exponuntur periculis, tantos cui eas ad malum protrahunt patuntur? Secum habent famulam carnem, quae eam ad suam allicit perditionem, & daemonis ac mundi est infidela mediatrix, & ipse omnium intigilare debet defensionem ac conseruationem: *In omnibus labora.* Hoc dat suo discipulo consilium Apostolus Timotheo: *Dein in seipso peractum, proponit & ipse hili per-*
fectibus imitandum: Imitatore: mei esto, & obser-
uare eos, qui ita ambulant, sicut habetis formam
uestitiam. Quibus loquitur? Quos ad se tenet imitationem? Ones frater omnes, plurimos homines vnice: vnus statum, omnes horum, ut patiorum huiusmodi: est enim ceteris omnibus & singulis vnus vnus exemplar. O veram Praelati definitio- nem, exemplar omnibus, quod quadrat ei quod ad D. Petrus: *Forma facti g. g. s.* vt in ipso videat
 afflicti patientiam, omnis appetitus tolerantiam, Dominus humilitatem, obedientiam subleui, charitatem, in pauperes diues, sustentiam puper, Sacerdos deuotionem, reingiosus schiudinem, Ecclesiasticus honestatem.
 Hinc tan grati, et per sum dilectum discipulum Ioannem Dominus exiepiebat Episcopi Sardinensem? *Eslo vigilans & c. non enim inuenio*
opera tua plena. Hoc tui est muneris: *Eslo vigi-*
lans. Haec eo quod de te n. sic conquerat: *Non enim inuenio opera tua plena.* Quae sunt illa? Opera plena? Meo iudicio sumitur a pictura metapho-
 ra. Pictores video, qui estingum imaginem ex arte perfectam: ac eius oculus ad hanc tantum, vel illam partem delectatur, ita vt dicere liceat, non est oculus plenus, qui tam perfecte cernat omnes, vt quisque dixerit, quod illum summum. do cernere videatur ab hac, & ab illa parte, ille vero censeat quod se tantum intueatur, hic vero ex opposita parte, idem de se ferat iudicium. O Pastorem, imago es expolita, vt apertis pleni-

que oculis omnia videas: *Eslo vigilans.* Quod si scio, qui clavis, ac perspicacibus vigent, oculis, sed lumen ex vna tantum parte videt: namque illum honestum Ecclesiasticus, Schitarum sacerdos, ad pauperem autem non aspiciunt eius oculi, nec ad tribulationibus suspirantem, vt illi occurrat, & succurrat opitulator. Alij oculos quidem habent, quibus incipem videant, at non potentem, vt eum doceant humilitatem. Oculos in omnes te habere expedit, vt omnes habeant quod in te videant mirandum. Non sufficiat Praelato, virtutum operibus ceteris praefulgere, illeque imperfectus, sed sint eius virtutum opera plena, absoluta. Primum in perfectione vt sit fides eius constantissima, sit charitatis ardentissima, sit eleemosynae liberales, sit inuicta patientia: huius enim defectum reprehendit Dominus in Ephesiorum Episcopo: *Habeo aduersum te quod charitatem tuam primam reliquisti.* Charitatem vocat primam, more S. Scripturae, id est feruentiorem, eminentiorem, diligentem. Metaphora sumitur ex arborum fructibus. Ficus & mala punica quadam sunt primi floris, alia secunda, sed hoc interest, quod fructus primi floris, multo sunt eminentiores, ac perfectiores, vt effectus naturae fortioris in principio. Fructus vero secundi seu floris posterioris, ficus quidem sunt, mala granata sunt, sed non tam pulchra, solida, natura, ac perfecta, vt priora. Idem fertur iudicium quoad opera virtutum: quaedam namque sunt priora, magno facta feruore, mente ardentiori, corde perfectiori. Sunt & alia, quae fiunt at tepide, languenter, negligenter: Oratio tepida, realiter oratio est, at iuratura, languida: eleemosyna inuoluntaria, precibus extorta, eleemosyna est, sed decidua vermiculosa. Charitatem primam, opera plena requirit ab Episcopo, quae ceteris palmam eripiant, eo quod magno sunt feruore, mente sincere, deuotione pia, corde pleno atque perfecto. Hoc D. Greg. Naz. laudibus extollit in vero illo Episcopo D. Basil: *Existimabat homines quidem communes, vt idiotas satis ad virtutem habere, si non improbi essent, vel mediocriter boni, si quis in dignitate, & administratione fuerit profectus in Praesulis officio, virtutum omnino parum, si non ceteros alios virtute antecelleret, parum dignitati suae ac throno virtutem asserat.* Non cursum hanc verba transeamus: *Et virtutum omnino parum.* Quasi virtutum in Episcopo reprehendere tepidam charitatem, languidam, arenam pietatem, opera virtutum vermiculosa, non plena, non absoluta. Secundo vero vocat: *Opera plena,* quae omnibus satisfacunt.

Apoa 2.4.
 D. GR. NAZI. IN VIT. S. Basi. ad meth.
 D d 3

UNIVERSITÄTS-
 BIBLIOTHEK
 PADERBORN

ciunt, quando talia sunt, ut omnes in illis sumant
exemplum eorum, quae sibi incumbunt faciendae
& illa in Episcopis ab omnibus expectantur, ut
possit dicere: *Omnibus omnia factus sum*. Non
inepte modo preponitur, quod alias diximus de
vestitu summi sacerdotis, Deum praecipisse ut
eius tunica esset oculata; eorum quae diximus
apertissimum hierophanicum. Hinc (teste D. Hieronymo.) toties idem repetit Apostolus episcopatum
vocans Praelatum vigilantem; notat quoque,
quod in nostra vulgata lectione legimus
Sobrium in graeco scribi *υποειρη*: quod nedum
significat sobrium sed & vigilantem: quia vigilia
ex magna nascitur abstinencia. Non conuenit
Episcopo concinam somnare, ut possit dormire,
sed eam omninomittere, ut tota possit nocte
vigilare, & virga esse vigilans, qualem Dominus
osterdit Hieremias.

40 Quia vero dicere posses, ad haec munera subeunda idoneum substitutum ministrum subiungit
Apostolus: *Ministerium suum imple*. Tu ipse tui muneris satisfac obligationibus. Te, cui cathedra paratur ut in ipsa sedcas locum per te im-
I V. plere oportet, non per subsidarios: Licet enim
Iusper iustum sit ac necessarium, ut tibi subsidio sumat
se prin Praelatus alios ministros secundarios, qui curam
cipali- ac vigilantium partem suscipiant: attamen
mu- qui principaliter interuenire debet, hunc esse
nus dicimus ipsum Praelatum: Quo primo eius ab-
sum sentia condemnatur praesentia ac residentia ma-
exce- datur in sua Diocesi, & Pastori in sua paro-
qua- chia, ut praclare declarat, ac praecipit Conci-
tur. lium Tridentinum. Secundo reprehenditur
Praelatus ac Curatus, qui licet in parochia resi-
deat, sui tamen muneris officia ministris im-
ponit faciendae, ipse omnibus solutus ac liber: *Mini-*
Zache- *sterium tuum imple*. Ad quid te Praelatum ele-
6. 11. gerunt? In quem finem tibi commendantur Pa-
17. storatum? ut ipse cunctis adsit officiis substitu-
tus, ut in vtriusque dormias autem? *O Pastor &*
idolum, ita Deus locordem indigitat Praelatum,
qui nihil magis quam idolum lapideum, opera-
tur. Idolum ad hoc tantum erigebatur, ut mu-
nera, victimas, sacrificia, incensum, adorationes
susciperet, non vero ut aliquid ageret, manus o-
poribus admoueret, audiret, videret, ambularet,
&c. Ad hoc expediret illum potius pastorem
creare quem tibi conducis substitutum: non e-
nim hoc de iure communi cathedra permittit
Episcopalis.

Discreta sunt pariter & mirabilis illa resolu-
tio sumpta quoad regimen Galliae. Gallis impe-
ratur Rex Childericus tertius, cuius sit men-

tio in Decreto. Delicias, otio, somno, voluptatibus totus vacabat, & ad regni sui moderatio-
nem opera utebatur familiaris ac nobilissimi viri Pipini, hic omnium calculus regni laudabiliter habenas moderabatur. Potro sicut subditis aridet, ut ipsi Reges gubernent, ipsi per se negotia grauiora Reges excoquantur, non exiguas de rege Childerico spargebant querimoniae, Conuenientes regni primates, proponunt in concilio: nobis Rex imperet, & non nisi vnicus sit, qui Rex sit, & cum hoc sit expediens, cumque vnus sit Pipinus, qui nos regit; ipse rex coronetur: quiescat, epuletur, iubar pro ut sibi libuerit Childericus. Haec ipsi Childerico proposuerunt, ille vero negotium commisit decidendum Summo Pontifici Zachariae in hunc finem, miserunt regni proceres legatos suos, ac tam vigentes obtulerunt Summo Pontifici rationes, ut ille Childericum tanquam regni gubernaculo, clauoque minus vtilem condemnans, Francos totumque regnum a praestito absoluerit iuramento: dein decreuit, cum Pipinus imperaret, in eoque conuenientes latarentur condiciones, vero titulo regis gauderet, & sicut illi Childericus regni gubernacula dedisset, daret pariter & thronum. Ad huius negotij executionem nominauit Pontifex Archiepiscopum Moguntinum, ut Pipinum & nominaret, & proclamaret ac Regem Galliae coronaret: & conuocatis regni totius Ordinibus, nominatur, proclamatur ac coronatur Pipinus Rex Galliae: Vixit Rex Childericus vero in monasterium amandati sunt. Hic bene sit tibi: cum tu ille non sit qui regni thronum implet, excede, descende, alius eum occupet, qui throno residens, ipse per se suum implet officium. Actus plane singularis, quo cepit Pontificis potestas tam heroica ac praclara actione exerceri, scilicet Regis depositione ac exautoratione, ac alterius subrogatione in quibusdam casibus particularibus. Si haec in statu contingant seculari, qui terrenorum tantum spectat regimen, & Regis sollicitudinem quoad subditos in temporalibus, quod ipse scilicet vigilare, noctes insomnes ducere, laborare, rebus necessariis intendere, saluti subditorum prospicere teneatur: qui de statu dicemus Ecclesiastico, cuius regimen ad aeterna ac caelestia ordinatur, in quo non corpora, sed animae curantur: ut quanto sunt corporibus eminentiores, tanto ea um in Praelato Ecclesiastico, quam in saeculari debet esse cura vigilantior.

Hinc

Hinc in viris sanctissimis timor ille nō reii-
 cendus: *Gravitas dignitas Sacerdotium* (Aud o
 D. Hieronym. loquentem) *Sed grandis ruina*
eorum, si peccant: Latronum ad asensum, sed ti-
moniam, ad lapsum. Non est tanti gaudij excelsa
tennise, quanti moeroris de excelsis corripisse. Vi-
 D. August. deo lach. manent D. August. lux tempore con-
 trariis. 44. seccationis, dum perpendit se onus in humeros,
 cum dignitate suscipere ipis angelis pertimen-
 dum: *Tanquam periculosissimum iudicarem hoc*
ministerium, & hinc erant lacrima illa, quas me
effundere in caritate ordinationis mea tempore, non
nulli fratres animaduvertunt. & in sciantis causas
doloris mei, quibus postuerunt sermonibus, qui om-
nino ad vulnus meum non pertinebant, tamen bo-
no animo consolati sunt. Et iusta: Nihil est in hac
vita, & maxime hoc tempore difficultus, laborio-
sus, & periculosus Episcopi, nisi presbyteri officio;
sed quod Deum nihil beatius se eo modo militatur,
 quo noster Imperator iubet. Miror fugientem D.
 Gregori. ne Pontifex adoretur. Expaualeso di-
 uertit: *Ula D. Amiclij, ne resideat in piscopi.*
 Lachras querit D. Greg. Naz. armenus, & om-
 nem mouet lapidem, ipso teste, ne honore suble-
 uetur Episcopali. Quia dicam de timore S. Ni-
 lamonas cuius: *ista &.* Festiuarij recolimus: de
 quo referuntur Sozomenus & Nicophorus. Ge-
 nis urbe Egypti morans, eligitur in Episco-
 pum; quod cum diuina reuelatione suo reclu-
 sus cubiculo recessisset, Deum tanta instan-
 tia, tantis lacrimis, cor singultibus est depre-
 catus vt se tantis enperet periculis, & potius
 vitam cum morte commutaret: & orantem ex-
 xaudiuit Dominus: dum enim populus conuen-
 dit, vt eum Episcopum consecraret, reperit mor-
 tuum, quia ad sepulchrum exiit non conse-
 cratum.

Percepit Romachabundum D. Gregoriam iam
 Pontificem, dum ei omni ex parte sancta accla-
 mant; nominatim vero quatuor Patriarchæ
 Constantinopolitanus, Alexandrinus, Hiero. o-
 lymitanus, ac Antiochenus, dum ei de Pontifi-
 catu congratulantur. quibus sic recribit, *Mibi*
h. 1. 1. 1. ne de Pontificatu sui itis laetum proficiat?
 Epi. 47. *Scrutite triste penitet, & mecum lacrimas*
 fundite. An non intelligitis vt meo satisfactam
 muneris, quod dicere Deo debeam ac postm il-
 lud Iacobi ad Laban sacerum suum: *Viginti an-*
nis fui tecum, oues tuae & capreae Herules non sum-
rum, ardetes gregis tui non comedi, nec caprum
in vestra ostendi tibi. Ego damnum omne reddi-
bam. Quidquid furto perierat, à me exigebas, dico
nequeque asu urgebat & gelu, fugiebatque som-

nus ab oculis meis, si igitur sic laborat & vigilat,
 qui pascit oues Laban, quanto labore, quanto vige-
 lantia debet intendere, qui pascit oues Dei? Date mi-
 hi penitet: ait D. Greg. Eadem phrasi resp. die
 Patriarchæ Anastasio, qui ei de Pontificatu con-
 gratulabatur, atque hoc est me secundum
 carnem tantum diligere, sed non secundum spi-
 ritum.

Idem respondit Anastasio Archiepiscopo Co-
 rinthiorum, & magis adhuc particulariter ea-
 dem occasione scripsit Theodiste multissima
 Dominae sorori Imperatoris, largiter sicus cie-
 bra datus suspiria, ob gratissimum omnis Ponti-
 ficatus, & argumens lucidissimis ostendit,
 qua ratione, quam iuste, se in hoc statu iudicet
 non felicem, sed potius, infelicem ac la-
 chrimis deplorandum. Primum, inquit, ea dig-
 nitate, meam perdo quietem, ac mentis tran-
 quillitatem & illas quibus fruebar delicias in
 angulo cubiculi solitarius, iam mihi inuicibus
 curis vivere perpetuis zelantem, que velut
 spinæ acutissima cor meum lanci aut inces-
 sante, notisque creuantur veluentibus: *Alia quie-*
tis mee gaudia perdidit, ac intus corruens, ascen-
disse exereus videor. Arbitratur homines, me
ad aliora ascendisse, sed vixit venus in aby-
ssum corruu, quam nequeam peruadere. Cele-
stes narrat delicias quibus in moraliterio ab
omnibus liber fruebar, contemplationem alti-
ssimam, quâ quasi in caelesti gloria demulce-
batur, vt in se hoc iam impletum esse sibi gra-
titularetur: Sustollam te super altitudines terra: Isa. 56. 24
 recenset quoque perturbationes, quibus ex dig-
 nitate Pontificia torquetur iam exasperat, anxias
 sollicitudines, quibus eius anima cruciatur,
 & se immersum ingemiscbat: *Sed reperit me*
à vertice temationes huius turbine (de-
mirare quo nomine signet Pontificatum: Tur. D. Greg.
hinc temationis.) Impulsus ad timores pauoreque Psal. 68.
corrua: quia & si mihi nihil timo, eis tamen, qui v. 11,
mihi commissi sunt, multum formido. Undique cau-
sarum fluctibus quorior, ac tempestatibus premor,
vt dicam recte Veni in altitudinem maris & tem-
pestas demersit me.

Acuatate perpendit, quomodo dum se vult
 dedere orationi, vt solebat non possit: or-
 ationis enim suarum sollicitudo, ipsum in hac or-
 rationis quiete perturbabat. Dem adductis pul-
 cherimis rationibus adinngit, tunc se, ne de
 numero sit eorū, de quibus cecinit David: *Dei-*
estis eos dum alleuarentur. Pressus bono, e hoc secun-
tarium negotiorum ex eis me esse video, de quibus
scriptū est. Detectis eos diuina alleuarentur. Neque
 am

41
 1. 1. Epi.
 2. ad
 Anast.
 Patriarch.
 Ep. 25.
 D. Greg.

Psal. 71.
 18.

enim dixit: deieci eos postquam alienati sunt, sed dum alienarentur: quia pravi quisque, dum temporali honore seffibus suis videntur surgere, amittunt. Alienatio ergo, ipsa ruina est.

His cōformiter declarat, qualiter qui ad dignitates supremas attolluntur, sint velut rota, quæ si ex una parte per honores, & temporalia bona videantur ascendere, ex alia tamen quo ad bona, & virtutes animæ, seu quo ad eiusdem tranquillitatem quam amittunt profundius demerguntur. Et quasi maledictum illis hoc David imprecatur: Deus meus pone illos ut rotam. Idem argumentum profertur in illa Epistola

Psal. 82.

v. 14.

l. 1. Ep. 7.

ad Marci.

Patrisiã.

Ruth. 1.

20.

Provi. 17.

18.

eribens Narsio Patriarchæ Romano: qui per ad Marci, literas fuerat ei congratulatus, diversis, illique magnificis eum titulis compellens, tali dignis prælatura: cui inret alia dicit illud. Noëmi: Ne vocetis me Noëmi. Noëmi id est pulchram: sed vocate me Mara: id est amarum: quia amaritudine valde replevit me. Licet autem multas assignet doloris sui, curæ ac timoris rationes, magis tamen principalem fundat in axioma quodam Spiritus S. qui admirabili ducta meaphora, agit de stultis, qui tali oblata occasione cum gaudio & cordis applausu accipiunt congratulationem: Stultus homo plaudet manibus, cum spondet pro amico suo. Siquis opulentus in medium profilitet forum, plauderetque præ gaudio manibus, omnibus accipiens: Congratulamini mihi omnes, & congaude mecum: spondenti namque pro omnibus huius civitatis mercatoribus, cunctas quoque naues in meam recepi fidem, quæ Oceanum nostrum pervolanteo quod mihi quinque pro centum dederunt: magnum inde mihi emolumentum. O te stultum: an nosti quid sit se vadem offerre pro mercatoribus? Nū maris pericula, charibdes, scyllas, tempestates, pyratas nosti, & quod ictu oculi navis oneraria ditissima, celerissima, tubinibus ad ima demergatur nunquam surrectura? Quid tibi per vades officium esse Prælati seu Episcopi? Vadem se statuit, & pro tot natibus fidei inter quod sibi suscipit gubernandas animas, pro illis reddet rationem compromissor. Sic pro decem nullibus, ille pro viginti nullibus, alter pro centum nullibus cæsum annorum. O quam hilaris tripudias, quam letus plaudet manibus quam tibi congratularis. Quis te novus peccor alligat error? qui non advertas, quot illæ naues periculis exponantur, quot milia earum fluctibus absorbeantur & pereant, & de singulis strictissimam redditurus sis rationem.

Mea quidem sententia hoc Dominus indica-

uit qui iudam præceptis legis veteris iudicialibus: Præscriptis enim moralibus transgreditur ad iudicialia: erant autem leges, quibus pro bono Republicæ regimine iustitia administrabatur: Si quis commendaverit amico pecuniam aut vas in custodiam, & ab eo qui suscepit, fuerit ablata fuerit, si invenitur fur, duplum reddet. Si latet fur, Dominus domus applicabitur ad Deum, & intrabit, quod non ex eodem manum in rem proximi sui. Subiungit & aliam legem: Si quis commendaverit proximo suo asinum, bouem, ovem, & omne iumentum ad custodiam, & mortuum fuerit, &c. quod si furto ablatum fuerit, vestiet damnum domo. Obicit hic noster Cardinalis Caieta, in harum legum iustificacionem. Deus Sapientissimus, quod est hoc nunc præcipere, ut si le quicum suam accepit custodiam pecuniam, gemmas, aut vasa pretiosa, non sit ad damnum obstrictus reparationem, sed sufficiat, si inter huius furis seu damni esse se prorsus ignorantem, & innoxium, absoluit? Qui vero in suam custodiam receperit bouem, ovem &c. ad damnum reparari nem obligetur? Num forte pluris valet os ovium &c. quam vas pretiosum? Iumentum quam bursa mille ducatorum? Cælestis est hoc statutum: respondet Caietanus: quia inter vitum & alietum plurimum interest: Qui tibi sacrum commendat, pecuniarum aut argenti laminas, iam novetur, quod eas domi tuæ diligens custodires, aut arcem tuam in iuderes, novetur quoque domus tuam quam esset securus, ostia oppilata, fenestra cubiculorum obstructæ, quod tibi quoque nihil aliud se ret agendum, quam pecuniam hanc seu vasa cistis tuis ac cubiculis includere, & feris obstruere: quocirca hæc nulli commendas nisi de cuius tibi constat adibus forissimis obstruere ostia, cubiculisque tutissimis. Attamen qui tibi bouem, ovem aut iumentum tradidit custodiam, illa cistis non includit servanda, nec cubiculis in carcerat, sed tuæ fidei & diligentia, pioinde quicquid perierit, seu defuerit, de tua ma è præsumitur diligentia, quod debnam non adhibe. is sollicitudine ad id, quod tibi committat. m erat consentandum. Hinc expositioni certè subtili, super addo D. Robanum Maurium quem sequitur Piporan, quod hæc Deus non sine gratiori causa de revere: qui ad res adeo viles mentem suam alius non inclinat, nisi his vellet declarare superioribus, quorum custodia ac regimini eius commendantur oves, quæ diligentia eas ne pereant, ne furto auferantur custodire teneantur: si enim seduli inigilent, ne pereant, ne sibi rapiantur pecunia, & ta-

petes,

petes, aurea seu argentea yafa, scyphos, pelnes,
cyathos prælibatorios &c. quanto maiori studio
laborare illis conuenit ne pereat, ne rapiatur
grex Domini: illorum enim custodia ab arcis,
scinis cistisque dependet: huius uero ab eius
diligentia, ut gregis custodia à solius Pastoris
pendet, per uigili sollicitudine: si uero quid eorum
pereat, nulla in eius exonerationem datur ex-
cusatio illi hoc imputat, illi adscribit dominus,
pro ut insignis ille ac vigilans pastor Iacob fa-
tebatur qui in fidem suam soceri sui Labani suf-
ceperat & greges, & armenta custodienda. His
minus nihil exigit Deus, si uel una depereat o-
uicula, uel bos aut iumentum contumaciatur: singu-
lari quippe consilio, (teste D. Rabano) distinguit
diuina lex hæc omnia animalia, ut varias expli-
cet conditiones inferiorum, quos sua cura su-
periores habent commendatos, diuersa uelut bo-
norum genera: Hoc est, alios ingenio ualentes
alios simplices, & innocentes, alios hebetes, & bru-
tos.

His suffragatur D. Gregor. alia sacri eloquij
uerba perpendens, quæ idem inuoluunt, & ea
instituto nostro conuenienter exponit D. Tho.
Fili mi, si sponderis pro amico tuo defixisti apud
extraneum manum tuam, illaqueatus es uerbis
non tuis, & capis propriis sermonibus. Fili mi,
noli quid agas dum pro amico tuo te debito-
rem fideique iussorem constituis? Aduerte, &
hoc tibi firmiter persuade quod apud alienos
manus tuas defixeris, quibus te debitorem ob-
strinxisti, uerbisque ac promissis propriis incip-
sum in laqueos iniecisti. Quid est, obsecro, apud
extraneum pro amico suo spondere? Respondet
D. Gregorius, in tui fidem curamque suscipere
animam proximi tui, ac Deo iurare, quod de
ea sis exactam redditurus rationem. An ergo
Deus alienus? Alienus est, annuit D. Grego-
rius qui licet sit pater tuus, Dominus tuus,
Responsor tuus, tuus intimus amicus: atam-
en in repetenda ratione, hoc uelim noueris,
quod eam à te tanta exigit seueritate, quasi non
amicus, sed maxime tibi foret extraneus, qui
nec te cognoscat, nec nisi de suis curam ge-
rat opibus, quas in te recepisti custodiendas. Id-
circo credito, quo te tempore obstrinxisti, eo
manum tuam defixisti, ut illarum opum curam
geras diligentissimam. Perstrutare loquendi for-
mulam: Defixisti manum tuam. Significat ait D.
Greg. tibi persuade, quod defixeris, ac obligau-
eris opera tua, tuos ait modos procedendi seu
negotia, tuas curas, tuas diligentias ut hæc
omnia in eius expensas & impensas beneficiis,
Hieron. Baz. de Lanuz. Tom. II.

pro quo spondidisti: Manus defigitur (expli ac
D. Gregor.) quia apud curam sollicitudinis, quæ
ante decet, manus ligatur. Qui tanto igitur se
vinculo constrinxit, quid illi incumbat iacien-
dum? Hoc sermo diuinus declarat: Fac ergo,
quod dico fili mi, & temetipsum libera: quia inci-
disti in manum proximi tui. Disurre, festina, sus-
cita amicum tuum, ne dederis summum oculis tuis,
nec dormieris palpebre tue. An non satis dicere-
esto sollicitus & inuigila, ut est sollicitas saluum
quod in te recepisti? Desi aquam insinuat enim
quod illius curam agere, est tui curam agere: quia
quidquid de illo perierit, tibi peribit, & tantum
tu perdes, ut te à teipsum credi oportet cui te uadem
obligasti, si perieris. Hoc si posito: Disurre,
festina, ne dormias, nec octilis mites, nec mo-
mento temporis sedens conuiescas. Elaboratè
pendit hæc uerba D. Gregor.

Videtur hoc uelle Deus, cum ille, qui sedem
ascendit prælatuæ, eius obtineat locum, eius etiam
habet conditiones tales quales describit
David: Ecce non dormiabit, neque dormiet, qui
custodit Israel. Non dormiet ex industria, nec
dormiabit somnolentus: quia tantillo quo dor-
miuit Argus tempore, furto bouem rapuerunt,
quem postmodum tam rigotose ab illo domini
reperierunt, ut eum seculis condemnarunt:
Festina disurre, suscita amicum tuum. Curre ue-
lociter ut pauperi succurras uide, festina, ut
pupillo adis auxiliator: suscita cum qui stertit
in peccatis obdurus, tunc ad actum oculi dor-
mies. Agendum, num detur ad sedendum otio-
so, dignitas prælatuæ? O quam districta obli-
gatio, quam trutinans D. Chrylsto. assererat se
non satis posse demirari, ad prælaturas seu E-
piscopatus anhelantes: Audiamus qui qui regunt,
magistratus &c. quantum est periculum omnium
quos regis, mulierum, uirorum, & puerorum tibi
reddenda est ratio. Tanto igni caput subicit. Miror
an fieri possit, ut aliquis ex rectoribus fiat saluus.
Formidabilem sententiam! Miror an fieri possit,
ut aliquis ex rectoribus fiat saluus. Antiquos illos
(ait S.) rememorare patres, ac Prælatos, quorum
familiare erat nomen serui uigiles: quasi ipsi
noscent dictum Apostoli: Obedite præpositis ue-
stris, & subiaceite eis: ipsi enim per uigilant, quasi
rationem pro animalibus uestris reddunt. Excitati
erant, anxij, solliciti, diligentes, ut ille, qui pro
pluribus mercibus se constrinxit debitorem: quæ
extremis laborant periculis, de quo sacra pagi-
na: Affligetur malo, qui fidem facit pro extraneo. Pro. 11.
Quam anxius uiuit, qui pericu si nauis ac mer-
cui in se suscepit: timet tempestates, piratas, sco-
pulos,
E c

pulos, turbines, ne submergatur. Vinam prout id quod in praetera bonū videtur consideratis, sic & eiusdem labores ac pericula ob oculos vobis ponere is: *O Vinam* (exclamat Bernard.) *tam Sermon. 77. vigilas reperirentur ad chorum, quam alac es cur- sup. Cant. ruit ad carbedram.* Hinc D. Cyprian. hanc eduxit propositionem: *Sicut peremptoria est altitudo quajia, ita periculosa est oblatio.* Hæc vox *Peremptoria* derivatur à *Perimere*, mortem quarit, qui quarit dignitates, easque præten- it, sed & periculosissimum est, eam oblatam, nec prætenfam acceptare. De his eleganter disputat, ipse qui in omnibus rem penetravit, noster Angelicus Doctor D. Tho. Perpende quid de prætenfis sit iudicium.

D. BERN. Sermon. 77. vigilas reperirentur ad chorum, quam alac es cur- sup. Cant. ruit ad carbedram. Hinc D. Cyprian. hanc eduxit propositionem: Sicut peremptoria est altitudo quajia, ita periculosa est oblatio. Hæc vox Peremptoria derivatur à Perimere, mortem quarit, qui quarit dignitates, easque præten- it, sed & periculosissimum est, eam oblatam, nec prætenfam acceptare. De his eleganter disputat, ipse qui in omnibus rem penetravit, noster Angelicus Doctor D. Tho. Perpende quid de prætenfis sit iudicium.

Opus de erud. prin. l. 1. cap. 1.

§. 22. Possumus. Dignitatu amore tument qui respondent: Possumus: mendaces filij hominum in statera; similes elephanti.

43 **P**otesis bibere calicem &c. Respondent: Possumus. proprium responsum ambrosii. Potes tu, qui Episcopatum ambrosii satisfacere obligationi? Præsumis tu statera reddere haurum omnium rationem? Potes tu, qui iudicatum prætenfis tui implere celsitudinem tribunalis? Tibine ascribis videre processum (a) titium audentiam fustissimum? Potes tu, qui regimen contritus iudicis, tota nocte obire moenia dissoluto, & immorigero? Et super omnia, plane persuades ac filis te statera posse dare tuarum omnium obligationum rationem in severissimo Dei tribunalis? *Possumus.* O Sanctissimi Apostoli, negare nemo potest, vident omnes, nondum vos vberiori Spiritus luce promotos esse **Mo. 35. in ad perfectiora,** heu quam ignoratis! deslet D. Imperjer. Chryostom. quanta sit ponderis, quanta amaritudinis calix iste Salvatoris: cuius nec vultum quidem vidistis, nec prima essis assecuti vestigia, vobis illud merito posset exprobrari: *Dulce bellum inexpectis.* Est calix iste tam horrendus, adeo expavefendus, ut illum ipsum, qui ipsa caelorum erat fortitudo, ad primum eius intuitum, & solo odore quo eum Angelus naribus obicit Redemptoris ebibendum ad terram prostraverit, ut sudore totus immadverit sanguine: & vos audacter dicatis: *Possumus?* Optime vobis Salvator exprobravit, ut vestram inuerecundam confunderet præsumptionem. ait D. Hieronym. quando hora iam imminente, quo calix

(a) De erud. prin. l. 1. cap. 1.

Mo. 35. in ad perfectiora,

Mo. 35. in ad perfectiora,

alio biberetur, vos advocavit, ut vel vnicā horā D. sibi comites adesset laterones ac vigilas ora- tores, quod nec potuistis: *Sic, non potuistis vnicā hora vigilare mecum? Vna hora vigilare non potuistis, nec vna quidem horā vigilate mecum.*

Non nego satis mirari quā eleganter D. Basil. Exponat illa psalmista verba: *Verumtamen filij hominum, mendaces filij hominum in statera, ut decipiant ipsi de vanitate in idipsum.* Legit D. Basil. cum Theodotione: *Vapor elevant se in altum homines ut vapor tenuissimus, sine vlla subsistentia.* Exurgunt isti vapores in altum cerebri tui quod ascendere possit cathedram Episcopalem. Ar. hieripiscopalem, quod sit & Papalem, quod fieri aut eligi possit in iudicem tam in civibus, quā in aequalibus, imō & in gubernatorem: atamen vana sunt: quia nullo iuri fundamento. Vbi est scientia? Vbi virtus? Vbi zelus & fortitudo? Vbi orationis ac devotio omnis eminentia? O vanas cogitationes! *Domini sunt cogitationes hominum: quoniam vanæ sunt.* At unde enascuntur? *Mendaces filij hominum in statera.* Attendunt (inquit D. Bernard.) id quod est bene notis, auctoritatis præsentis, celsitudinis in iudicioris, mitra, pedis, virgæ, pectoralis, stipulatorum, virtutes vero partesque tanto muneri necessariae, vir s. zelum, metum, non perpendunt, quæ cuncta calix iste requirit, ut ebibatur, eumque amaritudo sorbeat, unde & seipsos miserè hac inaudita decipiunt vanitate: *Ut decipiant ipsi de vanitate in idipsum.* Hæc illos obsecrat ambitio, ne res, ut decet appendant in statera iusta ac circum tam directè componant quæ admodum Apostolus, dum diceret: *Ipsi in nobis nos metipsos metentes, & comparantes nos metipsos nobis.* Nos autem non in immensam gloriamur. Non illi virtutibus suis metuntur dignitates, sed statera tantummodo ambitione: *In nobis nos metipsos metentes:* appendunt honorem, proventum, delicias, unde & evanescunt. Elephas symbolum est ambrosii. O quantum dorso suo suscipit onus, turrim sustinet, qualem legimus ligneam, instar castri, ex qua triginta duo viri depugnabant: *Et Israel magister vestra.* Quis ita toto ferendo oneri vires ministrat? Elephanti? honor; huius est enim attentissimus: quia dum illi detegunt caput, notissimum eum vocant, & coram eo genua flectunt quasi adorantes: ad quodcumque se paratum ostendit bellicum stratagemam. O te elephanti ambi-

ambitiosum honoris scientissimum? Num
ferre vales tantæ pondus dignitatis? Num
humeris tuis excipere potes curam vnus pagi
mille animarum? ciuitatis decem millium, &
Prouinciæ centum millium? Possumus. Atten-
dunt enim honorem ac reuerentiam sibi præ-
stam, omnes ei caput suum aperire, Domi-
num appellare, se submittere, genua flectere his
solummodo oculos intendunt, ad tale pondus
suscipendum; & voce libera audio responde-
tes: Possumus. Attamen respondete mihi: Num in
Dei poteritis stricto iudicio rationem exactam
dare animarum, iudicium hoc subire durissi-
mum, de quo prima veritas: *Iudicium durissimū,*
his qui præsumunt, fiet. Num reddere poteritis ra-
tionem damnorum, quæ in domo talis ministri
conigerunt, & in basilica mercatorum, & in tū-
dinalibus; & in puella, & in copulata coniu-
gio? Possumus. Satis liquet, vos huius necesse
pondus gravitatem, sicut nec hi duo Apostoli
Christi calicis pondus & amaritudinem, qui
admoto primis eorum labris Christi calice,
nec pedibus subsistere, sed nec vnâ horâ cū
Christo vigilare poterunt. Optimè monet D.
Jacobus: *Nolui plures magistri fieri fratres meos: ten-
tes, quoniam manus iudicium sumitis.* Nomine
Magistri veniunt Episcopi ac Prælati, quibus
cōpetit alios docere. Considerate, (monet) quod
quāto sublimius est magistrum, maiorque
numerus, quas curandas suscipitis, animarum,
tantō crescent & altius, quas pro his reddere
tenemini rationes, duriusque Dei iudicium.
Ad perpendiculum occurrit hic D. Bern. con-
tra eos, qui sibi persuadent, se posse quemli-
bet oblatum calicem epotare, ac si inter manus
inciderent tyrannorum, satis habere vinū, vt crati-
culam sustineant Laurentij, leones D. Ignatij,
pūbaras obferrosque D. Vincentij carceres; D.
Cypriani exilia, aliaque similia tormenta, quibus
si hæc proponerentur, ac quaerere ur: *Potestis bi-
bere calicem,* inveniunt antea responderent, & vt
credunt veraciter: *Possumus.* O fratres dilectissi-
mi ait Bern. Quam vos ipsos fallitis, & quā
longe inde abestis, vt operibus hoc impleatis
quod tam liberaliter promissis addideratis. Ex-
ponit, quæ grauissima pertulit pro Christi fide
inuitus Martyr D. Clemens Pontifex tormen-
ta, & sibi proponens, quanta illa pertulit patien-
tiam, quarta mentis aëritate, calicem hunc ama-
rissimum hauserit, licet enim carnem suam vt
suum diligeret, Deum tamen vt Dominū suum
diligebat ardentius, vnde bene impensam cen-
sebat vitam cognis perdere, ne animæ, Dei-

que iacturam pateretur, Audite, precor, ipsum
Bernard. *Die quæso, nobis, anima sancta, qua sic cor-
pus tuum supplicij exponebas, obsecro diligebas il-
lud an non? Vtique diligebas, inquit, nemo enim
enquam odio habuit carnem suam. Diligebas ergo
eam, sed parum diligebas, tanquam ancillam, &
multo magis diligebas Dñm Deum, vique proba-
tio dilectionis esset operis exhibitio, valenter ipsam
quoque pro eius gloria mortē corporis amplē abbas.
Hinc in nostram inuehitur D. Bern. pusillan-
mitatem. An eandem cum martyre gloriam præ-
terdidicis, idem concupiscitis regnum, agitur
quod ille pro illo egit, obtinendo? Quæ pro
Christo flagella sustinuit: quam bonorū iactu-
ram? quæ exilia, quas mortes? Hemo erat simi-
lis nobis pelle, carne, & ossibus hæreticæ pœnæ, do-
loresque sentiebat, vt nos in hominibus hæc omnia
totus persusus gaudie festinuit; vt gloriā, quā
modo fruitur, frueretur: Ecce beatus Clemens homo
erat similis nobis: passibilis, eadē circumdatus infirmi-
tate, & carni suæ eadē vinculo naturalis affectionis
inhærens. Quo iure eo præsumis temeratus ascen-
dere, dū te vel passum quidē vltimo modo eius ve-
ligijs inhæretis posuisti animosus nec ponere in-
teritis? Estne tibi mens eiusdem cum eo gloriæ
fieri consolidalem? Attende num tibi sit animus,
vt & eiusdem sis pœnæ cum ipso consolida.
Audi quid tibi dicat iam martyrio afficiendus,
tormenta perpeffurus: *Potestis bibere calicem quō
ego bibiturus sum?* iam vos percipio; & illi & n. i.
hi respondentes: *Possumus.* Possumus quidē, sed
potentia non redigimur ad actum: iam enim
tempora transierunt tyrannorum, qui pro Christi
fide perimebant Christianos: Respondent aliqui:
*Possumus, si opportunitas non deesset, sed tempus
persecutionis cessauit.* Verè, charissime, salua tua
pace dixerim non tibi fidem achilæo, parcis ve-
nitati, tibi ipsi hoc inponis.*

Nosti Christi axioma, qui in minimo est in-
fidelis, erit & in maiori, & qui se modicū attol-
lere non posse confiteatur, vt verum esse censeat,
sibi vires ad tollendum medium deficere: In
minimis probate, quam viriliter in maiori certam-
mine stare possitis. Quæ sunt tibi vires? Dicit te
si ferre nō posse vel vnus puncturam aciculae,
verbulum mordax, quattuor assium iacturam, vi-
deo te vt leonem rugientem; eo quod aliter tibi
stomachum mouerit; vel si medio verbulo tibi
defuerit, grauius cōquereris. Domine, hoc per-
ferre nequeo, nemo tantam posset sustinere ca-
lumnia, & qui tantam inuidus dissimulet iacturam
nullus est. Hocne verum est? Si vnicum ver-
bulum iustar puncturæ acicula; quo te proxi-
mus

mus pupigit vel leuiter effendit; pro Christo te
 non posse perferre protestaris, quis mihi persuada-
 te lancearum punctiones, gladius, machetas
 quas quibus te miles, te tortor aggrediatur, posse
 sustinere non perturbatum. Quotidi: ceditis pun-
 ctioni: acis, & mucroni vos arbitrari possit resis-
 stere? Si tibi pectus deficiat, si languat animus,
 ad leui lima verbera, ad verba strepidet, quibus
 te diabolus impetit, per tibi inimicos, & aperto
 ore latearis, te nec debere, nec posse talia ani-
 mo sustinere tranquillo, quid fastuosus elateris per-
 ferre te posse verbera durissima, flagra asperri-
 ma, gladios acutissimos, ignes voracissimos? Si
 disciplinam propriis infidelium manibus, non su-
 stines ad carnis tue mortificationem, & ut im-
 possibile conquereris nudis decumbere tabulis,
 via aut altera nocet: qui ferre poteris plumba-
 tis, atteri, ferreis vinculis excarnificari, quibus
 ossa commiuebant, frustaque carnis ex-rabe-
 bant? Si perterritus hares ad sensum tuorum
 vel minimam mortificationem, si frigeat animus
 ad bonorum iacturam, lucri detrimentum, lin-
 guae à murmuratione refrigerationem, loci fru-
 gendū, ubi grauissima te semper urget diaboli
 tentatio, cenā opipara abstinentiam, &c. Quo-
 modo tibi vigeat animus ad famem, inopiam,
 ergastula, catenaeque perferendas? Si ad quatuor
 tibi à diabolo propositos denarios, te ipsum non
 contines, sed ad oblatum honoris punctum ani-
 mus ad illud floccipendendum languescat: quid
 rerum ageres propositis tibi ab Imperatoribus
 honoribus, diuitiis, magistratu, sedibus prima-
 riis? Si in huiusmodi certamine periclitamur se vix
 resistimus si succumbimus, quid in illo tam graui
 certamine faceremus: si iunctis fragilibus cedit in-
 firmas nostras, quomodo telis resistet? Proprio te
 ore conuincit vates Hieremias: Audit ut opinor
 te multa iactantem, & ad grauissima quaeque ti-
 bi proposita dicentem: Possumus. Ita pro Christo
 patiar libens carceres, verbera, scuticas, crucem,
 exilia, mortem cum martyribus, si se mihi offer-
 ret occasio; O te miserum, quomodo tibi ipsi
 verba das: Si cum pedibus currens laboras, quo-
 modo poteris contendere cum equis. Si praecurere
 pedes non possis, qui pedecentim propreditun-
 tur, quis tibi credet iactanti te cum equis posse
 contendere velocioribus. Tuam agnosce infu-
 mitatem tuam: ppenle miseriam, re ogia quid
 in diebus his Apostolis proponatur, quos delu-
 sit praesumptus nimis animus, qui proposito sibi
 à Christo calice passio: is acerbissimo, quem ipse
 bibiturus erat, respondens inuadit: Passu-
 mus, cum ita sit, quod hora iam imminente pas-

sonis, eum vix à longè contuentes Christum
 relinquunt, hic illucque pauca diffugiant, post-
 modum verò Spiritus gratia roborati, illum
 ebibunt, implentes hanc Christi praedictionem:
 Calicem quidem meum bibetis. Haec ubi est gra-
 tia postulanda, quae tibi ministrat animos, vires
 suggerat ipsis cruciatibus fortiores, eiusque co-
 no adserberetur, non tua pusillanimitate, quod
 pro Christo valentes dolores potaque sustine-
 re grauios.

§ 23. Non est meum, Christo non conu-
 ni sedes suas dare superbu, in alios muten-
 tur viros, vt dixit Saul: Sa nuel.

Calicem meum bibetis sedere autem ad dexte-
 ram meam vel sinistram, non est meū dare
 vobis. O caelum Domine, quia peccor,
 rati te negastuum esse illud dextera vel
 sinistram dare in regno tuo? Num te non illum
 esse credimus Dominū, qui in his omnia potes?
 Dominum gloriae te tuus vocat Apostolus, praeter-
 xerat Vates Evangelicus de te hoc egiū: Volun-
 tas Domini in manu eius dirigetur dilectus quoque
 tibi discipulus idē de te restatur: cedit Iesus: quia
 omnia dedit ei Pater in manus: quid moror i tu
 ipse ais: Omnia mihi tradita sūt à Patre meo. An
 non tu ille qui manibus tuis tenes diademata
 potiori iure quam Iesus filius Ioseph? Et ipse
 nō dixit: Pater non iudicat quemquam, sed om-
 ne iudicium dedit filio: An idem in tuo non vales
 regno, quod in mundi regno diabolus? De illo
 sic ipse: Qui vult de illo: Tu verò de tuo sic ais:
 Non est meum dare? Communis declaratio caput,
 quod Christus de se legitur, vt homo est, in-
 ferior Patre, & ait D. Cyrillus quod hoc res, oniso D. C.
 confundere voluerit si per am discipulo omni
 ambitionem profunda sui humilitate: Ab inani
 gloria, & improba ambitione filios Zebedaei deter-
 ret.

Huius occasione multa eaque praecleara cō-
 gerunt Sancti Patres. Sufficiat tibi vincus D. D. Ambr.
 Non a salute dixi: Non est meum dare, sed non est
 meum dare vobis, hoc est. Non sibi potestatem
 statim deesse afferens sed meum est eastero. Lau-
 ro dignus conceptus, quem D. Aug. sui ingenij
 acumine profecurur, ex quo idem sumptus D.
 Remigius. Pe pende, quod non solum dicit, nō
 est meum dare, sed addit: Vobis. Qui estis vos?
 superbi. Non est ergo meum dare vobis: na Deus su-
 perbi resistit, humilibus autē dicit gratia. ait D. Aug. D. Ambr.
 gult. Delinite vos ipsi tales esse: Superbi tume-
 tus humilitate dei, in imini: ambiosi estis: estote Tu-
 mole-

DIVVS
 BER.
 HIER.
 C. 12. 7.

moderati dicit obedire Samuelis: qui dū Sati-
 dem regem in Regem, hoc illi ait. *Mu, abers in
 vltim alium.* Et ras agalo, vique modo iumenta
 curati, hae tuae ma. dabatur custodia, vt verò
 Regem agas, sint alia tua oportet cogitationes,
 proinde verus illam. alicunde partem, & qui-
 busdam occurrentis vltis. *Mu, abers in vltim alium.*
 Tum tibi manifeste parabit Regnum tibi
 destinari. Hoc quoque superest tibi agendum o
 superbe, ambitiose, auares, luxuriose, contemtor,
 vindictae flagrans: vobis enim in regno tuo
 Christus nullum parauit locum: *Hoc enim
 fecit: inuelligens, quod omnes fornicator aut im-
 mundus, qui auarus, quod est idolorum seruus,
 non habet hereditatem in regno Christi, & Dei.*
 Hoc primum locatur fundamentum, hoc prae-
 ceteris supponendum, te in vltim alium tran-
 smutandum, proinde hortamur: *Deponite vos se-
 cundum peccata carnis vestrae, ut sitis in homi-
 nem, qui corrumpitur secundum desideria erroris.*
 Conformiter loquitur D. Paulus ijs, quae ipsi co-
 tegerunt qui vt Dei beneficia accipere merere-
 tur, mutatus est in vltim alium. *Vltimo ego iam
 non ego vultis, sed in me Corintus, Paule celi re-
 gna concupiscis? Concupiscis. Quales es? Num-
 quid ille blasphemus? Ille Christi eiusque Ec-
 clesiae sanguineus persecutor? Omnino talis es.
 Et modo mutatus in vltim alium. Quis prius
 blasphemus fuit, & persecutor? Quasi lenire
 videtur D. Paulus, quod ad eius pulsemus. Nū-
 ac interrogemus. Quis hic vult? Respondet: *Vltimo
 ego: sed quia liceret obijcere: si tu vultis, non est
 quod id de Christo expectes, cum eius sis &
 hostis & persecutor. Respondet: Tam non ego:
 qui etiam inimicus, sed nunc in Christi, vt ipse in
 me, velut in domo sua Dominus habet pro-
 prietarius. Ta sic loquere; tu ex eo qualis es, in
 eum, qualem te conuenit esse, transmueris.**

§. 24. Indignati sunt. Non hoc te scandali-
 zet, minimo in Dei seruū notare defectus,
 nulli enim ab h. s. liber viuit.

45. *Nigra i sunt autem decem de duobus fratris.*
 D. Hier. in hac
 Ep. 126. ad
 Damasc.
 at sine.
 To. 3.
 In. 18. 1. pa. 1
 Deum; cuius in quē nulla cadit culpa, Solus
 Deus est in quem peccatum non cadit. Hoc Sacra-
 ti imperfectionibus laborant; nec aliud David

indicat his verbis: *Non iustificabitur in conspectu
 suo omnis viuens.* Quod significat: *Omnis viuens?
 id est non Evangelista. non Apostolus, non Prophetas.
 Conspice Apostolos alios ambitione turbidos, alios
 indignatione commotos, alios inuidia luore
 rabelcentes: Vt docemur in sanctos quoque ca-
 dere posse inuidiam, & soli Deo puram clementiam
 relinquere filiorum & videtur. consilium
 Et. Nella ratione commouit firma hantur, nec
 tibi quoque suppetit ratio quā scandalizers, seu
 perturbes, cum in Praelato seu sacerdote, seu
 Religioso que sitam aduerteris defectus venia-
 les: nec ob hoc eis debitus detrahendus est cul-
 tus, aut neganda reuerentia: quantum libet enim
 inuigilet hortulanus, labore quoque indefessus, hinc
 inde pululant vitæ lapsi, spinae, aquae herbae
 intiles, vnde semper habet, quod euellat, de-
 struat, rescindat, eradiceat. Licet enim optime ar-
 bor syluestris inferatur, & priori stipiti fi-
 xius coaluerit clauola quā fructum producit
 suauissimum, & regali mensa dignissimum, non
 est quod admiremur, si ex radice stolones pamp-
 pini syluestres ac spurij enascantur in terra
 quippe arbor maledicta plantata fructificat;
 proinde eiusdem communicat maledictionem,
 de qua dicitur: *Maledicta terra in opere suo: spi-
 nus & tribulus germinabit tibi.* Hoc est in ipsis
 Sanctis, cuius in se est praua Dei, imò ipse
 Christus, clauola diuina: hoc namque rogabat
 Apostolus: *Christum habitare per fidem in cor-
 didis vestris.* Ea de causa ipsum nominauit A-
 postolus: *Infirmum verbum.* Nihil adeo pra-
 fulgens sanctitate, Christo excepto, cuiusque pu-
 rissima Mater ac Virgine, quem non deceat hoc
 orate: *Dimitte nobis debita nostra,* vt testatur
 D. Ioannes, & latius profertur D. Augustin.
 ostenders quod hoc non ex sola dixerit humi-
 litate, sed ex reuerentia. Non ob hoc seruus
 Dei in tuum incidat iudicium, sicut nec ob
 has definit esse sanctus, imperfectiones, sine
 quibus (teste D. August.) haec praesens vita non
 transigitur.*

Notat D. Cyrill. illud Domini de leproso
 praeceptum, non ob id hominem immundum
 posse iudicari, si casu illi vnus aut alter capillus
 de capite decidat, si ex alia parte integra gra-
 deat salua operibusque fortioribus. Atenuus
 inieambat, quibus animam testetur siam esse va-
 letudinem: *Vir de cuius capite capillus fuerit, casurus*
 Et mandus est. Te Deo cōseruet, vt nulla sit pu-
 treo fitula nulla nullū fortens vulnus. Quin-
 imò notat D. Greg. ex Domino procedere consi-
 lio, in electis suis quosdam peccata cre-
 leuissimos. 14. in
 de se. sine.

defectus, seu infirmitates, ex quibus ansam capiunt humilitatis; ne dum se vident celestibus delibatos fauoribus, donisque exaltatos, in superbiam alius erigantur. Hoc quoque ex eius opinione, indicauit Iob, dum de preclarissimis agit Diuinae sapientiae operibus: *Fecit ventus pondus*. Notum est in S. Scripturae libris sapientius Sauctos Dei ventos non inuari, ob in Dei famulatu celeritiam promptitudinem. De quibus cauit David: *Quis ambulat super pennas ventorum*. Ventis huiusmodi fecit Deus pondus: ne diuini exaltati muneibus super se inauiter rapiantur: *Ventus pondus facere est, concessam hic electis de virtutibus gloriam permixta infirmitate temperare*. Illi sunt Chananai, Pherezai, alijque gentium populi, qui permixtim Israelitis cohabitabant, vt continuis Dei populum vigilis excitarent ad proclum: *Quia nonnumquam etiam, quibus magna dona tribuit, pauca quadam reprehensibilia relinquunt, vt semper habeant, contra quod bellum gerant, & demeritis magnis hostibus, mentem non erigant, quando aduersarij minime adhuc surgant*. Hoc de seipso facit Apostolus qui pondus illud carnis suae molelitum adeo sibi ac graue sentiebat quo dure nimis torquebatur: quoniam ipse Deus suo hac dispensari consilio declarat, vt inter tot illustres gratias, labret, quo se profundius humiliaret. Audio D. Paul de seipso sic testantem: *Ne magnitudo reuelationum extollat me status est mihi stimulus carnis meae, Angelus Satanae, qui me colaphizat*. Deum vero deprecatus, vt hac se liberaret tentatione, audit: *Virtus in infirmitate perfectur*. Et hoc sibi expedire, & humilitatis esse materiam, quam Christi vocat virtutem: ipse quippe illam docuit Magister primarius: *Vt inhabitet in me virtus Christi*.

II. Exemplum. Lib. de Sanctorum Patrum historijs l. 11. 26.

Memoratu dignissimam habeo, inter vitas Sanctorum, Graecorum S. vitam Simeonis, quem quia in eolumm altissima degelat. Graeci vocant Stylicem: eius acta mirabilia scripsit D. Theodoretus Episcopus Cyprensis vir laudatus concilio Chalcedonensi vt testis ocularis: quem primo sic titulo honorat: *Magnum illud orbis terrarum miraculum*. Verò verius est, tam eximiam eius vitam sanctitatem, donaque Dei quibus affuebat, eminentia, vt iis ipsis viderentur incredibilia, spectatoribus. Ea omnia per totius eius vitae decursum enumerat, quibus totum in admirationem rapuit vniuersum. Tandem columnam ascendit altitudine tringenta cubitorum: in ea pedes stetit, noctuque duoque seruenissimo sole, in ignore, caloribus,

pluribus annis tantā abstinentiā, quae fidem pene omnem excederet, extates patiebatur admirandas. Ex hac quasi ex cathedra conclamatione ad populum, benedicebat, aduenientes hortabatur, quotum erat numerus infinitus, qui ex omnibus mundi partibus praesertim ex Hispania eo confluerebant tanti miraculi spectatores. Ex illa eolumna suo curabat imperio ac benedictione, quoslibet quorumlibet aduentantium infirmitates: innumeros ad fidem adduxit Genitiles, eratque cupulis portentum inauditum. Dei consilio vulnere in pede affligebatur, quod sanie perpetua fluebat, quasi eius esset scaturigo seu fons vnde plures vermes enatebantur. Accurrit inter alios Princeps quidam vir nobilissimus, qui visis iis, quae famam superabant, credidit impossibile eum esse hominem, sed Angelum aliquem in corpore phantastico apparentem, vnde propius accedens, interrogauit. Dic mihi precor serue Dei sanctissime: qui talis cum sis, sinceram mihi dices veritatem: *Erne homo, an incorporea natura?* Aliud non respondit quam, erigite scalas; & huc ad me o Princeps, ascende: Subit Princeps scalas, cui pedis demostret apertum vulnus, sanieque, vermesque prorumpentes: Intuere Princeps, hoc tibi vulnus quis sum, testabitur, homo scilicet miserabilis, putredo, sanies, vermium colluctes; & haec in pede corrupto quae me deprimit, restringit, & alligat, ne sursum superbus ferar ne inolesecā ne quando supra humanum intumescam. En tibi cur tales Deus permittat in electis suis miseriae defectus, infirmitates. Ea quoque de causa passus est Apostolos in defectus labi leuiores, vt inde materiam sumerent humilitatis, dum se tam infirmos lugent, miserisque negare non possunt esse se circumcinctos. Hoc quoque attende, quod decem illi Apostoli, quibus duobus indignabatur, illi ipsi in eisdem cum aliis inciderint defectus: cum enim & Iy & Ili Christum audirent respondentem, inter illos illico spiritus quidam ambitionis, inuidiae, superbiae efferebatur: *Facta est autem & contentio inter eos, quis eorum videretur esse maior*. O Sanctissimi Saluatoris affectus, num bene commouemini contra duorum illorum fratrum ambitionem, dum vos ipsi eadem iustati, & statu primario orta contentione praehamini, in tantum, vt necesse fuerit, manum suam adhiberet Christus, doceretque quam longè a seopo aberraretis? Est hoc maxime familiare, vt saepe numero, grauis murmure ille & in proximi minimos defectus amarior ferueat reprehensor, qui

qui islelem, imò sepe turpioribus inquitur. Omnis ecclesis accurrat Magister, & his & illis salutaria dat præcepta; quod in regno suo selem æquirit primariam, qui se ceteris reddit inferiorem; omnibus autem se exemplum pro-

ponit humilitatis, ceterarumque virtutum, quas imitentur ipse, qui dedit animam suam redemptionem pro multis; ut ex ea gratiam in hac vita, & in altera gloriam assequamur æternam. Amen.

S V M M A R I V M

HOMILIÆ DECIMÆSEXTÆ SEQVENTIS.

NOSTRI est intentio Evangelij, historiz huius narratione nobis ostendere, quod verbis postmodum dixit D. Ioannes, quod ille qui habuerit substantiam huius mundi, & pauperi necessitatem habenti liberalis non succurrerit, se sciat esse condemnandum. *a.* Quocirca litem hic format Christus, de diuite epulone, suis instructam articulis, accuratius multò, quam vnquam potuerint Bartolus, & Baldus. Primò: supponit, ut maiorem syllogismi propositionem: Omnis qui habuerit substantiam huius mundi, egeno tenetur succurrere pauperi. *b.* Adiungit minorem, atqui hic diues erat, & mundi substantia ad luxum opulentus. *c.* Tertium addit. Quod fratrem suum viderit necessitatem habere, sed nec ei viscera aperuerit misericordiz. *d.* Hinc eius colligit damnationis sententiam, velut ultimam conclusionem; quæ mandabatur executioni, ambobus morientibus: panperem enim latantes Angeli in sinum Abraham detulerunt: diues autem sepultus est in inferno condemnatus. *e.* Infausta sepultura. *f.* Aquæ guttulam ab Abraham postulanti, respondet ille, se nequiquam illi concessurum; & iustiz eius damnationis, pauperisque æternæ Lazari beatitudinis causam declarat.

§. 1. Tenentur diuites dare elemosynam; quod si non de leviori damnabimur, ut redit Christus probat hac historia iis, qui suam doctrinam explodebant. §. 2. Huius diuitis supplicium sit ipsi exemplo diuitibus, ut pana Caini. §. 3. Vult Deus, ut diues subueniat pauperi, ut calum terra, & Romachus corporis partibus. §. 4. Sunt diuitie aquæ cisterna, illis diues utatur, sed fontes illas faciat pauperibus. §. 5. Confundit Deus diuitem, non facientem	elemosynam, ut Dominus suum aconominum. §. 6. Argumentum admirabile nobis proponit D. Ioannes, quod diues, qui proximi non miseretur, quem viderit inopia laborantem, Deum non amet. §. 7. Se Deus exhibet in paupere, in quo tuam erga illum possis operibus probare dilectionem. §. 8. Homo quidam erat diues. Manifestat Dominus, diuitem illum fuisse etiam peccatorem. §. 9. Diues. Ex se peccatum non est, esse diuitem,